

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

การศึกษาแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่ ตำบลวังยาง

อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี

โดย

นางสาวเพ็ญฤทัย เสี่ยมศิลป์ และคณะ

กุมภาพันธ์ 2561

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวเป็นการพักผ่อนหย่อนใจอย่างหนึ่งของมนุษย์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาวะการณ์ปัจจุบันที่สังคมเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี การสื่อสาร และการคมนาคมมากขึ้นซึ่งก่อให้เกิดการเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารอย่างไร้ขีดจำกัดในทุกๆ ด้าน เปิดโอกาสให้คนทั่วไปให้ความสนใจกับการท่องเที่ยวมากขึ้น เพราะนอกจากจะเป็นการพักผ่อนหย่อนใจโดยตรงแล้ว ยังทำให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งต่างๆ เพิ่มขึ้นด้วย (วิวัฒน์ชัย บุญยภักดี. 2528)

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2550) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการที่สร้างรายได้เป็นตัวเงินให้กับประเทศชาติและประชาชนในทุกๆ ระดับ เมื่อมีแหล่งท่องเที่ยวก็จะมีนักท่องเที่ยวเข้ามาซึ่งจะเกิดการใช้จ่าย แล้วทำให้เกิดการหมุนเวียนของรายได้ ปัจจุบันการท่องเที่ยวของประเทศไทยได้มีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้นและแหล่งท่องเที่ยวภายในประเทศได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นด้วยเนื่องจากประเทศไทยมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลายทางทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ สัตว์ป่า ชายฝั่งทะเล แนวปะการัง และทรัพยากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เช่น โบราณสถาน วัดวาอาราม ประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีบทบาทสำคัญในการท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังมีทรัพยากรการท่องเที่ยวอีกประเภทหนึ่งที่อยู่คู่กับประเทศไทยมาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันและกำลังได้รับความนิยมให้เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่น่าสนใจในปัจจุบัน นั่นก็คือ ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางการเกษตร

เกษตรกรรมกับประชากรชาวไทย อยู่คู่กันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนี้ เพราะเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักที่สร้างรายได้ให้กับประชากรมาช้านาน เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศไทยเหมาะแก่การเพาะปลูก ทำไร่ ทำนา แต่ในปัจจุบันผลผลิตการเกษตรได้มีการหดตัวลงในทุกๆ ปีเนื่องจากหลายๆสาเหตุ ส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้ที่ลดลงจากการทำเกษตรกรรมที่เคยมีมา การท่องเที่ยวเชิงเกษตรจึงมีบทบาทสำคัญต่อการสร้างรายได้เพิ่มให้กับเกษตรกร และยังส่งผลดีต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีความเกี่ยวข้องกับภาคการผลิตต่างๆ หลากหลายสาขาที่ให้ผลตอบแทนสูง

นายสุรพล จารุพงศ์ รองอธิการบดีกรมส่งเสริมการเกษตร ได้กล่าวว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นนโยบายหนึ่งที่สำคัญของกรมส่งเสริมการเกษตรในการดำเนินงานเพื่อเพิ่มรายได้ และขยายโอกาสให้แก่ประชาชนในภาคเกษตร ซึ่งเป็นการสร้างช่องทางตลาดให้กับชุมชน รวมทั้งการให้บริการนักท่องเที่ยวในลักษณะของที่พักร้านอาหารและเครื่องดื่ม การให้บริการผู้นำชมท้องถิ่น ซึ่งก่อให้เกิดรายได้โดยตรงจากการจำหน่ายสินค้า ทั้งผลผลิตสดและผลิตภัณฑ์แปรรูปได้อีกด้วย

จังหวัดสุพรรณบุรีเป็นจังหวัดที่ประชากรประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก จากโครงสร้างทางเศรษฐกิจของจังหวัดสุพรรณบุรี ประจำปี พ.ศ. 2558 จะพบว่า รายได้ส่วนใหญ่มาจากภาค

การเกษตรถึงร้อยละ 24.5 และนอกภาคการเกษตรร้อยละ 75.5 จากสาขาต่างๆ เช่น การทำเหมืองแร่ และเหมืองหิน การผลิตอุตสาหกรรม การไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา การก่อสร้าง การขายปลีก โรงแรม และภัตตาคาร เป็นต้น

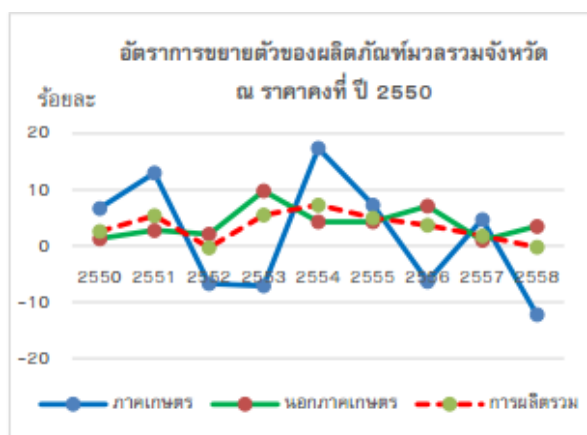
ภาพที่ 1 อัตราการขยายตัวและโครงสร้างการผลิตรายสาขา จ.สุพรรณบุรี ประจำปี 2558

สาขาการผลิต	อัตราการขยายตัว ณ ราคาคงที่		โครงสร้าง ณ ราคาประจำปี	
	2557	2558	2557	2558
ภาคเกษตร	4.7	-12.2	28.6	24.5
เกษตรกรรม การล่าสัตว์	4.7	-14.3	25.8	20.8
การประมง	5.1	17.8	2.8	3.7
ภาคนอกเกษตร	1.0	3.5	71.4	75.5
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	11.0	30.3	1.9	1.1
การผลิตอุตสาหกรรม	-2.0	-17.9	8.8	7.5
การไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา	4.9	7.0	2.9	2.9
การก่อสร้าง	-12.2	7.9	4.9	5.5
การขายส่ง การขายปลีก	-8.1	6.3	5.7	6.5
โรงแรมและภัตตาคาร	5.1	-6.8	0.4	0.4
การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า	32.8	15.8	8.6	9.9
ตัวกลางทางการเงิน	8.8	7.0	8.9	9.7
บริการด้านอสังหาริมทรัพย์	-1.4	-0.4	9.9	10.8
การบริหารราชการแผ่นดิน	2.2	1.9	6.6	7.3
การศึกษา	-0.3	8.3	8.0	8.8
การบริการด้านสุขภาพ	2.4	2.5	3.8	4.1
การให้บริการชุมชน	4.3	-0.9	0.8	0.8
ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	-40.0	112.1	0.2	0.2
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด	1.8	-0.2	100.0	100.0

ที่มา: ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดสุพรรณบุรี ฉบับปี พ.ศ. 2558

จากภาพตารางอัตราการขยายตัวและโครงสร้างการผลิตรายสาขาดังกล่าว จะพบว่า อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์จังหวัดสุพรรณบุรี ปี พ.ศ. 2558 ณ ราคาคงที่ หดตัวร้อยละ 0.2 จากที่ขยายตัวร้อยละ 1.8 ในปีที่ผ่านมา เป็นผลมาจากภาคเกษตร หดตัวร้อยละ 12.2 จากที่ขยายตัวร้อยละ 4.7 ในปีที่ผ่านมา โดยมาจากการหดตัวของสาขาเกษตรกรรมเป็นสำคัญ ซึ่งทำให้เห็นว่าถึงแม้ภาคการเกษตรจะเป็นภาคหลักที่สร้างรายได้ให้กับจังหวัดสุพรรณบุรี แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าภาพรวมของเศรษฐกิจจังหวัดจะสูงขึ้น ดังรายงานเศรษฐกิจโดยรวมของจังหวัดสุพรรณบุรีซึ่งพิจารณาจากผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) ปี พ.ศ. 2558 ณ ราคาประจำปี มีมูลค่า เท่ากับ 59,977 ล้านบาท ซึ่งลดลงจาก 62,238 ล้านบาทในปีที่ผ่านมา เท่ากับ 2,261 ล้านบาท (ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดสุพรรณบุรี ฉบับปี พ.ศ. 2558)

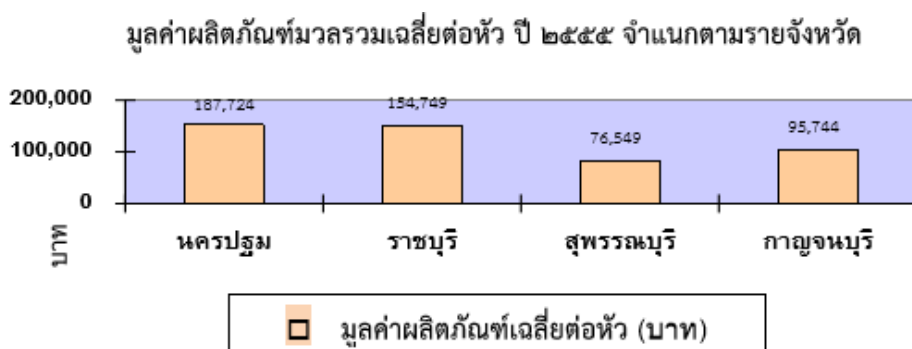
ภาพที่ 2 อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดสุพรรณบุรีระหว่างปี พ.ศ. 2550 - 2558

ที่มา: ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดสุพรรณบุรี ฉบับปี พ.ศ. 2558

สาเหตุของการขยายตัวและหดตัวด้านการผลิต ส่วนหนึ่งอาจได้รับผลกระทบมาจากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น สภาวะแห้งแล้ง สภาวะน้ำท่วม ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล ปัจจัยทั้งหลายเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยภายนอกที่เกษตรกรไม่สามารถควบคุมได้และยากที่จะแก้ไขเยียวยา เกษตรกรบางรายอาจต้องลงทุนเพิ่มมากขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าเมื่อเกิดปัญหาจากภัยธรรมชาติดังที่กล่าวมาข้างต้น และย่อมส่งผลกระทบต่อมาถึงรายได้ของประชากร ถ้าดูจากมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมเฉลี่ยต่อหัวของปี 2555 จะพบว่าในกลุ่มจังหวัดใกล้เคียง คือ จังหวัดนครปฐม ราชบุรี กาญจนบุรีนั้น จังหวัดสุพรรณบุรีเป็นจังหวัดที่มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมเฉลี่ยต่อหัวน้อยที่สุด นั่นหมายความว่า ความเป็นอยู่ของประชากรในจังหวัดสุพรรณบุรีไม่ดีเท่าที่ควรนัก

ภาพที่ 3 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมเฉลี่ยต่อหัว ปี พ.ศ. 2555

ที่มา: แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด 4 ปี พ.ศ. 2558-2561, สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1

จากที่กล่าวมาข้างต้นว่าประชากรในจังหวัดสุพรรณบุรีจะประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ซึ่งส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพการทำนาข้าว ไร่อ้อย การปลูกพืชผล ไม้ดอก และไม้ประดับ กระจายทั่วไปในทุกอำเภอของจังหวัดสุพรรณบุรี แต่มีพืชเกษตรกรรมอีกชนิดหนึ่งที่มีปลูกเฉพาะในเขตพื้นที่

อ.ศรีประจันต์เท่านั้น นั่นก็คือ แห้ว การทำนาแห้วเป็นอาชีพที่ประชากรในชุมชน อ.ศรีประจันต์ นิยมทำ สลับกับการทำนาข้าว และช่วยสร้างรายได้ในการดำรงชีวิตให้กับครอบครัวในชุมชนศรีประจันต์

จากข้อมูลงานวิจัย โครงการตรวจสอบข้อมูลสำคัญของแห้วสุพรรณบุรี สำหรับการขึ้นทะเบียน สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของ จ.สุพรรณบุรี และการลงสำรวจพื้นที่ของทีมนักวิจัยเบื้องต้น ทำให้ทราบว่า ประชากรผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมในพื้นที่วิจัย อ.ศรีประจันต์ ได้รับผลกระทบจากผลผลิตที่หดตัวลง ทำให้ส่งผลกระทบต่อรายได้ที่ลดลงและความเป็นอยู่ของครอบครัว ด้วยเหตุนี้ทำให้ประชากรใน อ.ศรีประจันต์รวมถึงชุมชนวังยางต้องการความช่วยเหลือจากหลายๆหน่วยงานในด้านต่างๆ เช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากการเกษตรออกสู่ตลาด การพัฒนาเครื่องมือในการทำการเกษตร และต้องการเป็น ศูนย์การเรียนรู้ทางด้านการเกษตรแก่ผู้ที่สนใจ เพื่อเป็นการเพิ่มช่องทางในการสร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้นจากการทำการเกษตรแบบเดิมๆ ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดสุพรรณบุรี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2558-2561 ที่มีความต้องการเพิ่มขีดความสามารถด้านการเกษตร เชื่อมโยงสู่เกษตรอุตสาหกรรม และพาณิชย์กรรม เพื่อการบริโภคและการส่งออก และยังมีการมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวสู่ สากลคู่การอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน และยังเป็นการยกระดับการผลิตในภาคการเกษตรเพื่อเข้าสู่ยุคประเทศไทย 4.0 อีกด้วย และด้วยลักษณะทางสังคมและสภาพ เศรษฐกิจของ ต.วังยางมีลักษณะเป็นชุมชนที่มีรูปแบบการดำรงชีพและการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เป็นหลัก ประกอบกับ ต.วังยางเป็นชุมชนแถบเมืองที่มีพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การทำการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ และมีระยะห่างจากตัวเมืองสุพรรณบุรีเพียง 15 กิโลเมตรเท่านั้น ทั้งยังมีถนนสายหลัก (ถนนทางหลวง 340) ตัดผ่านพื้นที่ทำให้มีความเหมาะสมในการขนส่งพืชผลของเกษตรกร และการเดินทางมาท่องเที่ยว

ด้วยเหตุนี้ทีมผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะเข้าไปช่วยเหลือชุมชน โดยการเข้าไปศึกษาถึงบริบทของ พื้นที่ ในด้านภูมิศาสตร์ โครงสร้างพื้นฐาน และทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร รวมถึงประเมิน ศักยภาพของพื้นที่เพื่อหาความเป็นไปได้ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยใช้เกณฑ์การวัด 5 ด้าน คือ ความดึงดูดใจ ความสามารถในการเข้าถึง สิ่งอำนวยความสะดวก ที่พัก และกิจกรรม เพื่อนำมา ประกอบการวิเคราะห์ให้เกิดแนวทางการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในเขตพื้นที่ ต.วังยาง อ.ศรี ประจันต์ จ.สุพรรณบุรี ให้มีศักยภาพเพียงพอที่จะพัฒนาตนเองเป็นแหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวที่ให้ความรู้ หรือ ศูนย์การเรียนรู้ทางด้านการเกษตรในอนาคตต่อไปได้

คำถามการวิจัย

1. ประวัติชุมชน ลักษณะทางกายภาพ เศรษฐกิจและสังคมความเป็นอยู่ของประชากรในพื้นที่ ต.วังยาง อ.ศรีประจันต์ จ.สุพรรณบุรี มีความสัมพันธ์และเหมาะสมต่อการสร้างเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้อย่างไร
2. ศักยภาพของชุมชนในด้านความดึงดูดใจ ความสามารถในการเข้าถึง สิ่งอำนวยความสะดวก ที่พัก และกิจกรรมเหมาะสมต่อการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างไร หรือควรมีเพิ่มหรือลด ศักยภาพด้านใดบ้าง

3. การนำข้อมูลทางด้านบริบทของพื้นที่กับศักยภาพของชุมชนมาวิเคราะห์ จะทำให้เกิดแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยการสร้างกิจกรรมในการท่องเที่ยว (รายการนำเที่ยว) ให้นักท่องเที่ยวรู้จักได้อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทพื้นที่ของ ต.วังยาง อ.ศรีประจันต์ จ.สุพรรณบุรี
2. เพื่อประเมินศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของ ต.วังยาง อ.ศรีประจันต์ จ.สุพรรณบุรี
3. เพื่อกำหนดแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของ ต.วังยาง อ.ศรีประจันต์ จ.สุพรรณบุรี

ขอบเขตการวิจัย

การกำหนดขอบเขตของการวิจัย “การศึกษาแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่ ตำบลวังยาง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี” ในครั้งนี้มีขอบเขตการวิจัยดังนี้

ขอบเขตด้านพื้นที่

กำหนดเขตพื้นที่ในชุมชนในตำบลวังยาง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี เนื่องจากพื้นที่มีความพร้อมที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพราะในพื้นที่มีความหลากหลายทั้งด้านวัฒนธรรมและกิจกรรมทางการเกษตร และประชากรในชุมชนต้องการเพิ่มศักยภาพของพื้นที่ในการสร้างรายได้เพิ่มจากการทำการเกษตรแบบเดิมๆ

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในตำบลวังยาง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี และผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder) กับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ดังนี้

1. ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชน ตำบลวังยาง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี
2. เกษตรกรผู้สนใจด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่
3. หน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องในจังหวัดสุพรรณบุรี
4. ผู้ประกอบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี

ขอบเขตด้านเนื้อหา

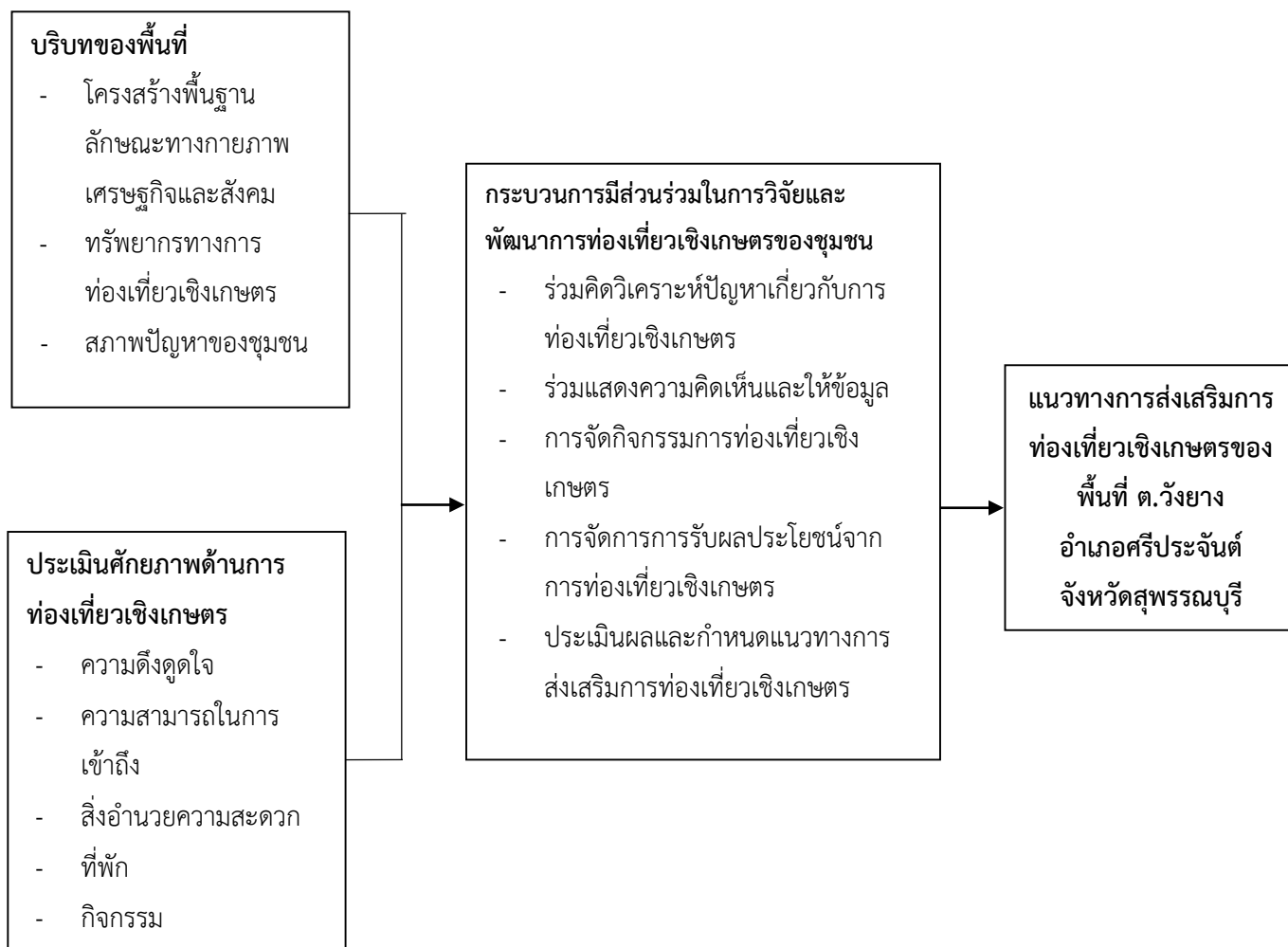
1. บริบทชุมชน ได้แก่ ประวัติชุมชน ลักษณะทางกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม และสภาพปัญหาของชุมชนของพื้นที่ตำบลวังยาง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี
2. การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้แก่ ทรัพยากรในพื้นที่ สิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเป็นแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมทางการเกษตรที่เน้นกระบวนการผลิตและผลผลิตทางการเกษตรของเกษตรกร การถ่ายทอดความรู้ทางด้านการเกษตรและเศรษฐกิจพอเพียง การประชาสัมพันธ์ การ

ให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวก การบริหารจัดการนักท่องเที่ยว และผลกระทบจากการท่องเที่ยวในพื้นที่

3. ศักยภาพของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ทั้งในส่วนองเกษตรกรในพื้นที่และพื้นที่ใกล้เคียง

4. แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่ตำบลวังยาง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ให้เป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยวทั่วไป โดยการสร้างกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้ใช้เวลาในการท่องเที่ยวภายในชุมชนและเกิดการใช้จ่ายภายในชุมชนขึ้น เพื่อเป็นการสร้างรายได้เสริมให้แก่ชุมชนและเกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรด้วยตัวของชุมชนเอง และจะก่อให้เกิดการท่องเที่ยวของชุมชนที่ยั่งยืนต่อไป

กรอบแนวคิด

นิยามศัพท์ บริบทพื้นที่ชุมชนวังยาง คือ บริบทพื้นที่ด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชนวังยาง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับเมื่อสิ้นสุดการวิจัย

1. ได้ทราบข้อมูลด้านบริบทของพื้นที่ ต.วังยาง อ.ศรีประจันต์ จ.สุพรรณบุรี
2. ได้ทราบถึงศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของ ต.วังยาง อ.ศรีประจันต์ จ.สุพรรณบุรี
3. ได้สร้างแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแก่ชุมชน ต.วังยาง อ.ศรีประจันต์

จ.สุพรรณบุรี โดยเริ่มจากการสร้างกิจกรรมในการท่องเที่ยว (รายการนำเที่ยว) เพื่อให้เกิดเป็นจุดสังเกต (Landmark) แก่นักท่องเที่ยวในการเลือกเข้ามาเที่ยวในชุมชน

4. เกิดความรัก ความสามัคคี และการร่วมมือกันของคนชุมชน เพื่อพัฒนาชุมชนของตนให้ดีขึ้น
5. เกิดการจ้างงาน และสร้างรายได้เสริมให้แก่ชุมชน
6. หน่วยงานภาครัฐ และเอกชนในท้องถิ่นสามารถนำผลงานไปต่อยอด และสอดคล้องกับ

แผนพัฒนาหรือแผนยุทธศาสตร์ของแต่ละองค์กรหรือหน่วยงานได้

บทที่ 2

วรรณกรรมและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทีมผู้วิจัยทำการศึกษาเนื้อหา แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่

1. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
2. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชน
3. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
4. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว
5. บริบททั่วไปของพื้นที่ชุมชนวังยาง อ.ศรีประจันต์ จ.สุพรรณบุรี

1. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางของบุคคลจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว (ไม่มากกว่า 1 ปีติดต่อกัน) เดินทางเพื่อความสนใจ เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ ติดต่อธุรกิจและวัตถุประสงค์อื่น แต่ไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพหรือหารายได้ (องค์การการท่องเที่ยวโลก หรือ UNWTO, 2009)

การท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมที่มนุษย์กระทำเพื่อไปสัมผัสสภาพที่แตกต่างจากที่เป็นอยู่ โดยอาจพักผ่อน หรือไม่พักผ่อน ณ ที่นั้นก็ได้ เพื่อผ่อนคลาย พักผ่อนหย่อนใจ ศึกษาประชุมสัมมนา ประกอบธุรกิจ ชมนิทรรศการ เยี่ยมเยือนเพื่อนหรือญาติมิตร และสร้างความรื่นรมย์ให้กับชีวิต (พรทิพย์ กิจเจริญไพศาล, 2553)

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางออกจากที่พักอาศัยของตนเอง เพื่อไปทำกิจกรรมเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ การติดต่อธุรกิจ หรือการไปเยี่ยมคนรู้จัก ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง อาจมีการพักผ่อนหรือไม่พักผ่อนค้างคืนก็ได้

รูปแบบของการท่องเที่ยว

องค์การการท่องเที่ยวโลก (UNWTO) ได้กำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวไว้ 3 รูปแบบหลัก ได้แก่

- 1) รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ (Natural Based Tourism)
- 2) รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม (Cultural Based Tourism)
- 3) รูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ (Special Interest Tourism)

1.1 รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ (Natural Based Tourism) ประกอบด้วย

1.1.1 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Eco-Tourism) หมายถึง การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน

ของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่นเพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

1.1.2 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล (Marine Eco-Tourism) หมายถึง การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อแหล่งธรรมชาติทางทะเลที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศทางทะเล โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

1.1.3 การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา (Geo-Tourism) หมายถึง การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่เป็น หินผา ลานหินทราย อุโมงค์โพรง ถ้ำน้ำลอด ถ้ำหินงอกหินย้อย เพื่อดูความงามของภูมิทัศน์ที่มีความแปลกของการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่โลก ศึกษาธรรมชาติของหิน ดิน แร่ต่างๆ และฟอสซิล ได้ความรู้ได้มีประสบการณ์ใหม่ บนพื้นฐานการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบต่อรักษาสภาพแวดล้อม โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว

1.1.4 การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังพื้นที่เกษตรกรรมสวนเกษตร วนเกษตร สวนสมุนไพร ฟาร์มปศุสัตว์และเลี้ยงสัตว์เพื่อชื่นชมความสวยงามความสำเร็จและเพลิดเพลินในสวนเกษตร ได้ความรู้มีประสบการณ์ใหม่บนพื้นฐานความรับผิดชอบต่อรักษาสภาพแวดล้อมของสถานที่แห่งนั้น

1.1.5 การท่องเที่ยวเชิงดาราศาสตร์ (Astrological Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อไปชมปรากฏการณ์ทางดาราศาสตร์ที่เกิดขึ้นในแต่ละวาระ เช่น สุริยุปราคา ฝนดาวตก จันทรุปราคา และการดูดาวจักราศีที่ปรากฏในท้องฟ้าแต่ละเดือน เพื่อการเรียนรู้ระบบสุริยจักรวาล มีความรู้ความประทับใจ ความทรงจำและประสบการณ์เพิ่มขึ้นบนพื้นฐานการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อรักษาสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการร่วมกันอย่างยั่งยืน

2.2 รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม (Cultural Based Tourism) ประกอบด้วย

2.2.1 การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดี และประวัติศาสตร์ เพื่อชื่นชมและเพลิดเพลินในสถานที่ท่องเที่ยวได้ความรู้มีความเข้าใจต่อประวัติศาสตร์และโบราณคดี ในท้องถิ่นพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อมโดยที่ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว

2.2.2 การท่องเที่ยวงานชมวัฒนธรรมและประเพณี (Cultural and Traditional Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยว เพื่อชมงานประเพณีต่างๆ ที่ชาวบ้านในท้องถิ่นนั้นๆ จัดขึ้นได้รับความเพลิดเพลินตื่นตาตื่นใจในสุนทรียะศิลป์เพื่อศึกษาความเชื่อ การยอมรับนับถือ การเคารพพิธีกรรมต่างๆ และได้รับความรู้มีความเข้าใจต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรม มีประสบการณ์ใหม่ๆ

เพิ่มขึ้นบนพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมและมรดกทางวัฒนธรรม โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยว

2.2.3 การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท (Rural Tourism / Village Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวในหมู่บ้าน ชนบทที่มีลักษณะวิถีชีวิต และผลงานสร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์พิเศษมีความโดดเด่นเพื่อการผลิตสินค้าได้ความรู้ดูผลงานสร้างสรรค์และภูมิปัญญาพื้นบ้าน มีความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น บนพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว

2.3. รูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ (Special Interest Tourism) ประกอบด้วย

2.3.1 การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) หมายถึง การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติและแหล่งวัฒนธรรมเพื่อการพักผ่อนและเรียนรู้วิธีการรักษาสุขภาพกายใจได้รับความเพลิดเพลิน และสุนทรีย์ภาพ มีความรู้ต่อการรักษาคุณค่า และคุณภาพชีวิตที่ดี มีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

อนึ่ง การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพนี้บางแห่งอาจจัดรูปแบบเป็นการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพและความงาม (health beauty and spa)

2.3.2 การท่องเที่ยวเชิงทัศนศึกษาและศาสนา (Edu-meditation Tourism) หมายถึง การเดินทางเพื่อทัศนศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากปรัชญาทางศาสนา หาความรู้ สัจธรรมแห่งชีวิตมีการฝึกทำสมาธิเพื่อมีประสบการณ์และความรู้ใหม่เพิ่มขึ้น มีคุณค่าและคุณภาพชีวิตที่ดีเพิ่มขึ้นมีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

นอกจากนั้น นักท่องเที่ยวบางกลุ่มมุ่งการเรียนรู้วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย เช่น การทำอาหารไทยการนวดแผนไทย รำไทย มวยไทย การช่างและงานศิลปหัตถกรรมไทย รวมถึงการบังคับช้างและเป็นควาญช้าง เป็นต้น

2.3.3 การท่องเที่ยวเพื่อศึกษากลุ่มชาติพันธุ์หรือวัฒนธรรมกลุ่มน้อย (Ethnic Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่วัฒนธรรมของชาวบ้านวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยหรือชนเผ่าต่างๆ เช่น หมู่บ้านชาวไทยโซ่ง หมู่บ้านผู้ไทย หมู่บ้านชาวกูย หมู่บ้านชาวกะเหรี่ยง หมู่บ้านชาวจีนฮ่อ เป็นต้น เพื่อมีประสบการณ์และความรู้ใหม่เพิ่มขึ้นมีคุณค่าและคุณภาพชีวิตที่ดีเพิ่มขึ้นมีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

2.3.4 การท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sports Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเล่นกีฬาตามความถนัดความสนใจ ในประเภทกีฬา เช่น กอล์ฟ ดำน้ำ ตกปลา สนุกเกอร์ กระดานโตคลื่น สกีน้ำ เป็นต้น ได้รับความเพลิดเพลินความสนุกสนานตื่นเต้น ได้รับประสบการณ์และความรู้ใหม่เพิ่มขึ้น มีคุณค่าและคุณภาพชีวิตที่ดีเพิ่มขึ้น มีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

2.3.5 การท่องเที่ยวแบบผจญภัย (Adventure Travel) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีลักษณะพิเศษ ที่นักท่องเที่ยวเขาไปเที่ยวแล้วได้รับความสนุกสนานตื่นเต้น หวาดเสียว ผจญภัย มีความทรงจำ ความปลอดภัย และได้ประสบการณ์ใหม่

2.3.6 การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์และฟาร์มสเตย์ (Home Stay & Farm Stay) หมายถึง นักท่องเที่ยวกลุ่มที่ต้องการใช้ชีวิตใกล้ชิดกับครอบครัวในท้องถิ่นที่ไปเยือนเพื่อการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมท้องถิ่น ได้รับประสบการณ์ในชีวิตเพิ่มขึ้น โดยมีจิตสำนึกต่อการรักษาสงแวดลอมและวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่นที่ยั่งยืน

2.3.7 การท่องเที่ยวพำนักระยะยาว (Long Stay) หมายถึง กลุ่มผู้ใช้ชีวิตในบ้านปลายหลังเกษียณอายุจากการทำงานที่ต้องการมาใช้ชีวิตต่างแดนเป็นหลัก เพื่อเพิ่มปัจจัยที่ห้าของชีวิตคือ การท่องเที่ยว โดยเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศเฉลี่ย 3 – 4 ครั้งต่อปี คราวละนาน ๆ อย่างน้อย 1 เดือน

2.3.8 การท่องเที่ยวแบบให้รางวัล (Incentive Travel) หมายถึง การจัดการเที่ยวให้แก่กลุ่มลูกค้าของบริษัทที่ประสบความสำเร็จ (มีความเป็นเลิศ) ในการขายสินค้านั้นๆ ตามเป้าหมายหรือเกินเป้าหมาย เช่น กลุ่มผู้แทนบริษัทจำหน่ายรถยนต์ ผู้แทนบริษัทจำหน่ายเครื่องใช้ไฟฟ้า ผู้แทนบริษัทจำหน่ายเครื่องสำอาง จากภูมิภาคหรือจังหวัดต่างๆ ที่สามารถขายสินค้าประเภทนั้นได้มากตามที่บริษัทผู้แทนจำหน่ายในประเทศตั้งเป้าหมายไว้เป็นการให้รางวัลและจัดนำเที่ยว โดยออกค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าพักรวมและค่าอาหารระหว่างการเดินทางให้กับผู้ร่วมเดินทาง เป็นการจัดรายการพักรวมตั้งแต่ 2 – 7 วัน เป็นรายการนำเที่ยวชมสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ อาจเป็นรายการนำเที่ยวแบบผสมผสาน หรือรายการนำเที่ยวในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง

2.3.9 การท่องเที่ยวเพื่อการประชุม (MICE หมายถึง M=meeting/ I= incentive/ C=conference / E=exhibition) เป็นการจัดการเที่ยวให้แก่กลุ่มลูกค้าของผู้ที่จัดประชุม มีรายการจัดนำเที่ยวก่อนการประชุม (pre-tour) และการจัดรายการนำเที่ยวหลังการประชุม (post-tour) โดยการจัดรายการท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ ทั่วประเทศ เพื่อบริการให้กับผู้เข้าร่วมประชุมโดยตรง หรือสำหรับผู้ร่วมเดินทางกับผู้ประชุม (สามีหรือภรรยา) อาจเป็นรายการท่องเที่ยววันเดียว หรือรายการเที่ยวพักรวม 2 – 4 วัน โดยคิดราคาแบบเหมารวมค่าอาหารและบริการท่องเที่ยว

2.3.10 การท่องเที่ยวแบบผสมผสานเป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่ผู้จัดการการท่องเที่ยวคัดสรรรูปแบบการท่องเที่ยวที่กล่าวมาแล้วข้างต้น นำมาจัดรายการนำเที่ยว เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวได้รับความแตกต่างระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวในระยะยาวนานตั้งแต่ 2 – 7 วันหรือมากกว่านั้นเช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเกษตร (eco-agro tourism) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและประวัติศาสตร์ (agro-historical tourism) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัย (eco-adventure travel) การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยาและประวัติศาสตร์ (geo- historical tourism) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรม (agro-cultural tourism) เป็นต้น

อุษณีย์ ศรีภูมิ (2544) กล่าวว่า การท่องเที่ยวสามารถแบ่งออกได้ 5 ประเภท ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ โดยการท่องเที่ยวเชิงนิเวศยังหมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์ทุกแห่ง

ตั้งแต่พื้นที่ธรรมชาติ โบราณสถาน ไปจนถึงชุมชนท้องถิ่น รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่างๆ อีกด้วย ได้แก่ อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อุทยานทางประวัติศาสตร์ แหล่งโบราณคดี ไปจนถึงแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติต่างๆ ที่เปิดให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าไปท่องเที่ยว

ลักษณะของการท่องเที่ยว

ลักษณะของการท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น 6 ลักษณะ ดังนี้ (อานันท์ จักรแก้ว, 2545)

1. การท่องเที่ยวเพื่อความสนุกสนานและความบันเทิง เป็นการท่องเที่ยวเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศ ประกอบกับความอยากรู้อยากเห็น เพื่อชมทิวทัศน์ วัฒนธรรม ประเพณีความเป็นอยู่ของท้องถิ่นต่างๆ หรือท่องเที่ยวไปตามสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน บางครั้งเป็นการไปเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศ และสถานที่พักผ่อน การท่องเที่ยวแบบนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น ธรรมเนียม ฐานะทางเศรษฐกิจของนักท่องเที่ยว และสิ่งที่ดึงดูดใจของสถานที่แต่ละแห่ง
2. การท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อน เป็นการใช้เวลาว่างเพื่อพักผ่อนร่างกายและสมอง อาจรวมถึงการพักผ่อนหลังการเจ็บป่วย โดยจะใช้เวลาพักผ่อนให้นานที่สุดเท่าที่จะทำได้ สถานที่ไปพักผ่อนเลือกที่สงบ สะดวกสบาย อากาศบริสุทธิ์ เช่น ชายทะเล หรือภูเขา
3. การท่องเที่ยวเพื่อศึกษาสังคมและวัฒนธรรม เป็นการท่องเที่ยวที่มักมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นต่างๆ ควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวด้วย เป็นการชีวิตความเป็นอยู่ทั้งในแง่มานุษยวิทยาและสังคมวิทยา เช่น ชมโบราณสถาน ศิลปะหรือการแสดงต่างๆ
4. การท่องเที่ยวเพื่อการกีฬา มีจุดประสงค์ 2 ประการ คือ ประการแรก การไปเที่ยวเพื่อไปชมกีฬาที่ตนเองสนใจ ประการที่สอง คือ การท่องเที่ยวเพื่อไปเล่นกีฬาหรือแข่งขันกีฬา ซึ่งการท่องเที่ยวประเภทนี้ สถานที่ท่องเที่ยวจะเป็นสิ่งดึงดูดให้เกิดการการท่องเที่ยว
5. การท่องเที่ยวเพื่อเจรจาธุรกิจ การประชุม และการสัมมนา การท่องเที่ยวประเภทนี้ผู้ที่ไปเจรจาธุรกิจ หรือเข้าร่วมงานประชุม สัมมนาต่างๆ มักจะแบ่งเวลาส่วนหนึ่งสำหรับการท่องเที่ยว
6. การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา การท่องเที่ยวประเภทนี้ นักท่องเที่ยวจะเดินทางเพื่อไปศึกษาดูงาน ทำงานวิจัย หรือโครงการแลกเปลี่ยนต่างๆ

2. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชน

ในกระบวนการการจัดตั้งการท่องเที่ยวโดยชุมชน จึงต้องทำความเข้าใจ ความสำคัญและความหมาย องค์ประกอบและกระบวนการการจัดตั้งการท่องเที่ยวโดยชุมชน ดังนี้

ความหมายของการท่องเที่ยวโดยชุมชน

สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน (The Thailand Community Based Tourism Institute : CBT-I) เป็นหน่วยงานที่ก่อตั้งขึ้นมาจากความร่วมมือของฝ่ายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น กลุ่มงานวิจัยการท่องเที่ยวโดยชุมชน ภาคเหนือ ภาคใต้ สกว. และโครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ (REST) เพื่อสนับสนุนให้การวิจัยและพัฒนา CBT เป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ให้บริการการ

ฝึกอบรมความรู้ด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน ได้ให้นิยามความหมายของการท่องเที่ยวโดยชุมชน คือ การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคมและวัฒนธรรม กำหนดทิศทางโดยชุมชน จัดการโดยชุมชนเพื่อชุมชน และชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของมีสิทธิในการจัดการดูแล เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน และเป็นเครื่องมือสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชาวบ้านในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาและได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว โดยมีหลักการดังต่อไปนี้ (<https://thaicommunitybasedtourismnetwork.wordpress.com/สืบค้นเมื่อ 20 พ.ย. 2560>)

หลักการของการท่องเที่ยวโดยชุมชน

การท่องเที่ยวโดยชุมชน ที่ใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนมีหลักการดังนี้

1. ชุมชนเป็นเจ้าของ
2. ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและตัดสินใจ
3. ส่งเสริมความภาคภูมิใจในตนเอง
4. ยกระดับคุณภาพชีวิต
5. มีความยั่งยืนทางด้านสิ่งแวดล้อม
6. คงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น
7. ก่อให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างคนต่างวัฒนธรรม
8. เคารพในวัฒนธรรมที่แตกต่างและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
9. เกิดผลตอบแทนที่เป็นธรรมแก่คนท้องถิ่น
10. มีการกระจายรายได้สู่สาธารณประโยชน์ของชุมชน

องค์ประกอบของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้แบ่งองค์ประกอบของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนไว้ 4 ด้าน คือ

1. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม
 - ชุมชนมีฐานทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ และมีวิธีการผลิตที่พึ่งพาและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน
 - ชุมชนมีวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว
2. ด้านองค์กรชุมชน
 - ชุมชนมีระบบที่เข้าใจกัน
 - มีปราชญ์ หรือผู้มีความรู้และทักษะในเรื่องต่างๆหลากหลาย
 - ชุมชนรู้สึกเป็นเจ้าของและเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา
3. ด้านการจัดการ
 - มีกฎ-กติกาในการจัดการสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว

- มีองค์กรและกลไกในการทำงานเพื่อจัดการการท่องเที่ยว และสามารถเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับการพัฒนาชุมชนโดยรวมได้
- มีการกระจายผลประโยชน์เป็นธรรม
- มีกองทุนเพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน

4. ด้านการเรียนรู้

- ลักษณะของกิจกรรมการท่องเที่ยวสามารถสร้างการเรียนรู้ และความเข้าใจในวิถีชีวิต และวัฒนธรรมที่แตกต่าง
- มีระบบจัดการเพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชาวบ้านและผู้มาเยือน
- สร้างจิตสำนึกเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ทั้งในส่วนของชาวบ้านและผู้มาเยือน

ในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน แต่ละชุมชนจะสร้างวิสัยทัศน์ขึ้นเพื่อเป็นเข็มทิศในการดำเนินงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันของคนในชุมชน ในการไปถึงเป้าหมายร่วมกัน (พจนา สวนศรี ,2546) ได้กล่าวไว้ว่า

วิสัยทัศน์

ชุมชนหลายแห่งตัดสินใจเปิดการท่องเที่ยวโดยชุมชนและเป็นฝ่ายจัดการเองนั้น มีรูปแบบการคิดตัดสินใจด้วยการมองวิสัยทัศน์ 3 รูปแบบด้วยกัน คือ

1. มองกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือหนึ่งในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารกับคนภายนอก ให้เกิดความรู้ความเข้าใจต่อสภาพปัญหาชุมชนที่ประสบอยู่ และหวังว่าจะได้เพื่อนที่เข้าใจร่วมแก้ไขปัญหาต่างๆ ร่วมกัน อันเป็นการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างคนต่างวัฒนธรรม เพื่อประสานการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาของชุมชนนั้น

2. การท่องเที่ยวทำให้เกิดผลกระทบทางสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม จำเป็นที่ชุมชนต้องรวมตัวกันเข้ามามีการจัดการให้นักท่องเที่ยวและผู้ที่เกี่ยวข้องให้ปฏิบัติตามกฎ กติกาของชุมชน การจัดระเบียบการแบ่งปันผลประโยชน์แก่ผู้คนที่เกี่ยวข้องและผลประโยชน์ในชุมชน การสร้างมาตรฐานต่างๆ ของการท่องเที่ยวโดยชุมชนเอง ทั้งเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบมากเกินไปจนขีดความสามารถที่ชุมชนจะจัดการได้

3. การท่องเที่ยวเป็นกระบวนการเรียนรู้ระหว่างคนกับธรรมชาติ เป็นการสร้างโอกาสในการฟื้นฟูวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และสิ่งแวดล้อม โดยมองที่รายได้เป็นเพียงแค่ผลพลอยได้จากกระบวนการเรียนรู้ท่ามกลางการท่องเที่ยว

ซึ่งทั้ง 3 รูปแบบนี้มีพื้นฐานการคิดจากชุมชนเอง ที่มีความภูมิใจในวัฒนธรรม และภูมิปัญญาของตนเองที่พร้อมจะสื่อต่อคนภายนอก โดยใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดนอกจากนั้นแล้ว ชุมชนเองยังต้องการความเข้าใจ ความร่วมมือของนักท่องเที่ยวในเคารพในกฎ กติกา ที่ชุมชนร่วมกันสร้างไว้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันของคนต่างวัฒนธรรม

วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งมาจากการกำหนดจากวิสัยทัศน์ที่จัดทำร่วมกันในชุมชน และนำมากำหนดเป็นวัตถุประสงค์ที่เป็นรูปธรรม ให้มีความชัดเจนขึ้นโดยชุมชนจะมีการกำหนดวัตถุประสงค์หลักอยู่ 4 ประการด้วยกัน คือ

1. เพื่อให้กิจกรรมการท่องเที่ยว เป็นกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เน้นคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา เป็นกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับกิจกรรมการพัฒนาชุมชนในรูปแบบอื่นๆ ที่ต้องเอื้ออำนวยการเรียนรู้ต่อการกันและกันได้ เช่น การท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ไปเยือนชุมชนชาวประมงพื้นบ้านนักท่องเที่ยวควรเกิดการเรียนรู้บทบาทของประมงขนาดเล็กที่ทำหน้าที่อนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่งด้วย
2. เพื่อให้กิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นตัวกระตุ้นส่งเสริมให้ชุมชนโดยเฉพาะคนหนุ่มสาวได้เข้าใจให้คุณค่า ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมประเพณีของชุมชนให้กลับฟื้นคืนสภาพได้ในระยะต่อไป
3. เพื่อก่อให้เกิดการรวมตัวกันของคนในชุมชน ที่เผชิญต่อผลกระทบทางการท่องเที่ยวแบบเดิมให้เข้ามามีส่วนร่วมจัดการลดผลกระทบดังกล่าว และจัดระเบียบชุมชนให้เป็นระบบที่ทำให้ชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
4. เพื่อเป็นเครื่องมือการเผยแพร่ให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องของวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตกับสาธารณชนภายนอก

จะเห็นได้ว่าในมิติของชุมชนไม่ได้มองเรื่องราวได้เป็นเรื่องหลัก ผิดกับในระดับนโยบายการท่องเที่ยวมักจะให้ความสำคัญเรื่องราวได้เป็นอันดับแรก หากเอาคุณค่า วิถีชีวิตที่เป็นพื้นฐานที่สำคัญในสังคมไทย อันได้แก่ การมีน้ำใจ ความเอื้ออารี ประกอบกับการมีวิถีชีวิตที่สัมพันธ์กับธรรมชาติ ความรักในศิลปวัฒนธรรม อันเป็นทุนทางสังคมของคนไทย ก็จะทำให้การริเริ่มและมองการท่องเที่ยวได้ถูกทิศทางยิ่งขึ้น

การประเมินความเป็นไปได้ของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

เนื่องจากการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนเป็นสิ่งที่ต้องเกี่ยวข้องกับคนภายนอก ดังนั้น ทักษะความชัดเจน การจัดการให้เหมาะสม จึงเป็นเรื่องที่ชุมชนเองยังมีความกังวลอยู่พอสมควร แม้ว่าจะมีปัจจัยที่เอื้อ และการสนับสนุนจากภายนอกพอสมควร แต่ชุมชนเองต้องสามารถคาดการณ์ และประเมินว่า วิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ ของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้น มีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงไร โดยการร่วมกันอภิปราย ระดมความคิดเห็น จากชุมชนให้กว้างขวางจนสามารถสรุปด้วยมติของชุมชนเอง ซึ่งมีองค์ประกอบการประเมินอยู่ 7 ประการด้วยกัน คือ

1. ผู้นำชุมชนและแกนนำชุมชน สามารถวิเคราะห์สถานการณ์ภายนอก และสภาพปัญหาชุมชน ตลอดจนมองแนวทางแก้ไขปัญหามาได้แบบชัดเจน และมองกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมหนึ่ง หรือกิจกรรมร่วมเชื่อมต่อทิศทางการแก้ไขปัญหาโดยภาพรวมของชุมชนได้ แล้วจึงได้กำหนดเป็นวัตถุประสงค์เป้าหมายการทำกิจกรรมการท่องเที่ยว
2. การมีส่วนร่วมของชุมชนทั้งหมด เนื่องจากเป็นเรื่องที่ต้องเกี่ยวข้องกับสิทธิของชุมชน การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมชุมชนที่ชุมชนต้องมีการคิด

ไตร่ตรองวินิจฉัย และร่วมตัดสินใจจะเปิดหมู่บ้านรองรับอย่างไร ควรเป็นรูปแบบใด ใครบ้างที่เกี่ยวข้อง ใครมีบทบาทจัดการอย่างไร และภายหลังจากท่องเที่ยวกลับแล้วมีการลดผลกระทบอย่างไร ด้วยวิธีการใด ตลอดจนการแบ่งปันผลประโยชน์ภายในชุมชน

3. ชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการจัดตั้งองค์กรภายในชุมชน เพื่อรับผิดชอบกิจกรรมนี้ หรือผลักดันให้องค์กรชุมชนอื่นที่พิจารณาแล้วว่า มีความพร้อมทำหน้าที่รับผิดชอบเป็นหน่วยงานหนึ่งขององค์กรนั้นๆ แต่ทั้งนี้การดำเนินการขององค์กรต้องเป็นไปด้วยความโปร่งใส เพราะมีผลประโยชน์ที่เข้ามาเกี่ยวข้อง

4. การพิจารณาเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น หรือของดีในชุมชนเพื่อจัดปรับเป็นกิจกรรมท่องเที่ยวให้สอดคล้องต่อชุมชน ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมให้น้อยที่สุดเท่าที่สามารถจะทำได้

5. ความพร้อมของผู้ที่สนใจจะเกี่ยวข้องกับกิจกรรมท่องเที่ยว จะมีบทบาทหลากหลายมากขึ้น คือจะมีผู้ที่เกี่ยวข้องกับที่พัก อาหาร การดูแลความปลอดภัย การนำพานักท่องเที่ยว การสื่อความหมาย และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ต้องไม่ใช่กระจุกตัวอยู่เฉพาะกลุ่มแกนนำภายในชุมชนเท่านั้น ควรมีระบบกระจายที่ทั่วถึงและเป็นธรรม

6. การเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ที่รองรับนักท่องเที่ยวเพื่อสามารถจัดปรับกระบวนการให้เหมาะสม สอดคล้องยิ่งขึ้น และร่วมแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการลดผลกระทบของการท่องเที่ยวในครั้งต่อไป

7. ประสบการณ์ทักษะในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ต้องบูรณาการความต้องการความเพิลิตเพิลิน ความตื่นตัวและการเรียนรู้ ให้เป็นโปรแกรมและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมของแต่ละพื้นที่

การเตรียมความพร้อมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเป็นเสมือนงานพัฒนาชุมชนอย่างหนึ่ง เป็นสิ่งที่ดูเหมือนง่ายแต่ทำยาก ที่ว่ายากนั้นก็เพราะการท่องเที่ยวเป็นการพัฒนาที่ตอบสนองกระแสบริโภคนิยม การท่องเที่ยวทำให้ชุมชนหลุดออกจากฐานการผลิตเดิมในภาคการเกษตร สู่อุตสาหกรรมบริการ กำลังซื้อที่สูงกว่าของนักท่องเที่ยวจึงสามารถกำหนด “สินค้า” และ “บริการ” ได้ตามความต้องการ ทำให้สภาพทางสังคมและวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยวมักถูกครอบงำจากวัฒนธรรมภายนอกที่เข้ามาพร้อมกับนักท่องเที่ยว เป็นดาบสองคม และมีความเสี่ยงอย่างยิ่งในการนำไปใช้ในการพัฒนา

อย่างไรก็ตาม ก่อนที่จะเปิดหมู่บ้านต้อนรับนักท่องเที่ยว ชุมชนควรจะต้อง “รู้ตัว” เข้าใจและตระหนักต่อการท่องเที่ยวนี้ตลอดจนการสร้างภูมิคุ้มกัน โดยการเตรียมความพร้อมชุมชน ซึ่งผู้ดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนควรมีกระบวนการทำงาน ตามที่พจนนา สวนศรี (2546: 189-190) ได้กล่าวไว้ว่าดังนี้

ขั้นที่ 1 ให้ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวให้ชุมชนในการพิจารณาทั้งด้านบวกและลบของการท่องเที่ยว ซึ่งในขั้นตอนนี้อาจจะมีเฉพาะผู้นำหรือกลุ่มสนใจ

ขั้นที่ 2 สร้างการมีส่วนร่วม เป็นการดึงเอากลุ่มที่สนใจการท่องเที่ยวโดยชุมชน และกลุ่มองค์กรต่างๆ ในชุมชน เช่น กลุ่มเยาวชน กลุ่มสตรี กลุ่มออมทรัพย์ และผู้นำที่เป็นทางการและผู้นำทางธรรมชาติมาพูดคุยเรื่องผลดี-ผลเสีย อีกครั้ง เพื่อให้เขาเหล่านั้นได้ร่วมกันตัดสินใจเรื่องนี้ร่วมกัน

ขั้นที่ 3 ศึกษาชุมชนร่วมกับชาวบ้าน โดยการทำงานร่วมกับชาวบ้านเพื่อศึกษาในหัวข้อดังนี้

- การสำรวจทางกายภาพ
 - ทำแผนที่รอบนอก (แสดงแหล่งทรัพยากรธรรมชาติและที่ดินทำกิน)
 - แผนที่รอบในหมู่บ้าน (แสดงที่ตั้งของบ้านเรือน ทรัพยากรคนสร้างและทรัพยากรธรรมชาติ)
- ศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชน ภูมิปัญญา วัฒนธรรม ประเพณีของชุมชน
- ศึกษาความสัมพันธ์ของชุมชนกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยว
- ศึกษากลุ่มต่างๆ ในชุมชน

ซึ่งผลการศึกษานี้จะทำให้เห็นศักยภาพ-ข้อจำกัดของชุมชน และปัญหาของชุมชนร่วมกัน

ขั้นที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูลร่วมกัน ทั้งในด้านศักยภาพ-ข้อจำกัด โอกาสและความเสี่ยง ในขั้นตอนนี้จะทำให้ชุมชนได้มองเห็นได้ด้วยตนเอง และสามารถเชื่อมโยงเรื่องท่องเที่ยวกับการพัฒนาชุมชนได้ การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้จะทำให้เกิดการลำดับความสำคัญของปัญหา และอาจพบว่าเพื่อแก้ปัญหาให้ตรงจุด อาจจะไม่จำเป็นต้องใช้เรื่องการท่องเที่ยวเลยก็ได้

ขั้นที่ 5 ร่วมกันพัฒนาศักยภาพและแก้ไขจุดอ่อน อาทิ

- รวบรวมองค์ความรู้ ซึ่งแต่ละชุมชนจะแตกต่างกันออกไปมีเอกลักษณ์เฉพาะชุมชน เช่น บางชุมชนเด่นด้านการพัฒนาชุมชน บางชุมชนเด่นระบบการจัดการนิเวศที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้เหมาะสม เป็นต้น ซึ่งชุมชนต้องร่วมกันดึงเอกลักษณ์ ให้เห็นร่วมกันก่อนนำสู่การเผยแพร่ออกไป
- ปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะสม สอดคล้อง ปลอดภัย ไม่ทำลายระบบนิเวศเดิมมากนัก เช่น การปรับทางเดินในป่าเขา เป็นต้น
- ปรับปรุงบ้านพักและความสะอาดภายในชุมชนให้เป็นมาตรฐานของชุมชน แต่ละแห่งที่ตกลงร่วมกัน โดยมีคณะกรรมการของชุมชน ตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ
- ฝึกอบรมบุคลากรด้านการท่องเที่ยวในชุมชน เช่น นักสื่อความหมาย การสร้างเวทีย่อยรู้กับนักท่องเที่ยว เป็นต้น ซึ่งในขั้นตอนนี้จะเห็นความสามารถของชุมชน ในการรองรับการท่องเที่ยวทั้งความพร้อมจำนวนบุคลากร และขีดความสามารถในการรองรับทั้งพื้นที่ทางธรรมชาติและรูปแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน

ขั้นที่ 6 วางรูปแบบการบริหารจัดการ ในขั้นตอนนี้จะเป็นการจัดตั้งองค์กรขึ้นมาทำงาน หรืออาจใช้องค์กรที่ชุมชนมีอยู่เดิมแต่เพิ่มเติมบทบาทหน้าที่ มีการกำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน กำหนดรูปแบบของการท่องเที่ยว โปรแกรมและราคาการจัดสรรผลประโยชน์ สู่ชาวบ้านและชุมชน และ

มาตรการในการป้องกันผลกระทบ โดยอาจจะเป็นการสร้างกฎ-กติกา เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติทั้งชาวบ้านและนักท่องเที่ยว

ขั้นที่ 7 ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้รับรู้และช่วยให้ข้อมูลแก่ผู้ที่สนใจ

ขั้นที่ 8 ทดลองดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยว ในขั้นตอนนี้ อาจมีการจัดท่องเที่ยวนำร่อง เพื่อทดสอบความพร้อมของชุมชน โดยการเชิญบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกที่มีประสบการณ์หรือเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว โดยชุมชนเข้าร่วมกิจกรรม ให้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นทิศทางต่อไปในอนาคต

ขั้นที่ 9 ประเมินผล ในขั้นตอนประเมินผล อาจแยกออกมาเป็น 2 ส่วน คือ การประเมินผลและสรุปบทเรียนหลังเสร็จกิจกรรมทุกครั้ง และการประเมินผลเป็นช่วงๆ ทุกๆ 3-6 เดือน เป็นต้น ซึ่งการประเมินผลจะช่วยให้เกิดการทบทวนตนเอง และแก้ไขข้อบกพร่อง

ขั้นที่ 10 พัฒนาองค์กร

- การฝึกอบรม เช่น การบริหารจัดการ การสร้างการมีส่วนร่วม การสื่อความหมาย เป็นต้น
- การศึกษาดูงาน สำหรับแกนนำองค์กรชุมชนเพื่อจัดการท่องเที่ยว เพื่อเสริมโลกทัศน์

พัฒนาทักษะการบริหาร การจัดการในชุมชนอื่นๆ ที่มีลักษณะคล้ายๆ กัน เพื่อเป็นตัวอย่างนำไปประยุกต์ หรือเป็นบทเรียนที่ชุมชนต้องพึงระวังผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นได้ และวางมาตรการป้องกันไว้แต่เริ่มแรก

กระบวนการทั้ง 10 ขั้นตอนแล้ว จะเหมือนการทำงานพัฒนาปดินั่นเอง แต่สิ่งที่ยากก็คือเรื่องท่องเที่ยวเป็นเรื่องที่ชาวบ้านไม่คุ้นเคยมาก่อน และไม่มั่นใจว่าตนเองจะทำได้ แต่ละคำถามในแต่ละขั้นตอนในกระบวนการเตรียมชุมชน จะต้องเป็นการปลุกกระตือรือร้นของท้องถิ่น ให้คนท้องถิ่นอยากรู้จักตนเอง และเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง การท่องเที่ยวก็จะเกิดความชัดเจนมากขึ้นว่า เป็นการเข้ามาเพื่อให้ชุมชนได้นำเสนอตัวอย่างต่อสาธารณะ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นหัวใจสำคัญของการท่องเที่ยว นอกจากปลุกสำนึกของชุมชนแล้ว ยังเป็นการสร้างจิตสำนึกของนักท่องเที่ยวต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการเห็นคุณค่าทางวัฒนธรรมของชุมชนที่ได้เข้ามาเยี่ยมชม

สรุปหลักการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

- **การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน** มีเป้าหมายอยู่ที่การอยู่ร่วมกับทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนภายใต้

เงื่อนไข การบีบคั้นจากนโยบาย ที่ทำให้มีการแย่งชิงทรัพยากร (ความรู้ อำนาจ กฎหมายอยู่ในมือของภาครัฐ) เช่น ความขัดแย้งเรื่องไร้หมื่นเวียน การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนถูกมองว่าเป็นทัวร์เถื่อน

- **การจัดการทรัพยากรควรมองที่**
 - ความเป็นชุมชน วัฒนธรรมชนเผ่า
 - กฎหมายบางอย่างไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชนเผ่า

- เกิดเครือข่ายการจัดการท่องเที่ยว โดยสร้างผลกระทบคือ พื้นวิถีชีวิต เกิดรายได้เสริม หน่วยงานและบุคคลภายนอกเข้าใจวิถีชีวิต

- กระบวนการทำงานของโครงการในประเด็นการท่องเที่ยว

- แผนงาน

1. เตรียมความพร้อมชุมชน
2. งานสร้างเครือข่าย
3. งานพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน / ของที่ระลึก

- วิธีการทำงาน

- เตรียมความพร้อมของชุมชน

- ศักยภาพภาพ ความเป็นไปได้
- อบรมการบริหารจัดการ
- เตรียมแหล่งท่องเที่ยวและบริการต่างๆ
- อบรมการสื่อความหมายทางธรรมชาติและวัฒนธรรม
- จัดทัวร์นำร่อง
- ประเมินผลประจำปี
- จัดทัวร์ประเมินผล

- สร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวระหว่างหมู่บ้าน, องค์กรท้องถิ่น, ภาคเอกชน

- พัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน/ของที่ระลึก

- สำรวจผลิตภัณฑ์ชุมชนและตลาด
- ช่วยชุมชนพัฒนาผลิตภัณฑ์
- จัดตั้งร้าน แสวงหาทุน

- ผลการดำเนินงาน

1. หมู่บ้านสามารถจัดการท่องเที่ยว
2. เกิดศูนย์ประสานงานท่องเที่ยว
3. ผลิตภัณฑ์ที่กำลังสูญหายได้รับการฟื้นฟู
4. มีการประชาสัมพันธ์ผ่าน Website , สื่อต่างๆ

ปัญหา-อุปสรรค

1. พื้นที่ห่างไกล การเดินทางยากลำบาก
2. ศักยภาพของคนทำงานมีจำกัด
3. ผู้ประสานไม่ต่อเนื่อง

3. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

การท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึง การท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นทางการเรียนรู้วิถีเกษตรกรรมของชาวนชนบท โดยเน้นการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในการดำเนินกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้ทำให้เกิดประโยชน์ก่อให้เกิดรายได้ต่อชุมชน และตัวเกษตรกร (กรมการท่องเที่ยว, 2552)

การท่องเที่ยวเชิงเกษตร คือ การท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมการเกษตรเป็นทรัพยากรท่องเที่ยวหลักสามารถดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยว โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกร ในชุมชน ให้ผู้คนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างเต็มตัว ซึ่งรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้นว่า เป็นหนึ่งในรูปแบบของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (นิออน ศรีสมยง, 2552)

เทพกร ณ สงขลา (2556) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นการนำทรัพยากรการเกษตรและวัฒนธรรมเกษตรมาเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยไม่เพียงแต่การสร้างคามพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยว แต่ยังมุ่งพัฒนาความเป็นอยู่ของชุมชนชนบทในด้านรายได้ที่ควบคู่ไปกับการก่อให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรการเกษตร ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีความเกี่ยวข้องกับการใช้ทรัพยากรการเกษตรทั้งผลผลิตทางการเกษตร กิจกรรมการเกษตรต่างๆภายในฟาร์ม ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน ตลอดจนวิถีชีวิตการเกษตร

รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรถูกแบ่งออกตามลักษณะและขนาดของแหล่งท่องเที่ยว ได้ดังนี้

1. แบ่งตามลักษณะกิจกรรมการเกษตรหลัก สามารถแบ่งได้ 5 ประเภท คือ การเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ การประมง การเกษตรและป่าไม้ และการเกษตรแบบผสมผสาน
2. แบ่งตามลักษณะเจ้าของกิจการ และการบริหารจัดการ สามารถแบ่งได้เป็น 7 ประเภท คือ โครงการตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมวงศานุวงศ์ บริหารจัดการโดยภาครัฐ (หน่วยราชการและรัฐวิสาหกิจ) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน บริษัทเอกชน วิสาหกิจชุมชนและบุคคลทั่วไป
3. แบ่งตามขนาดของแหล่งท่องเที่ยว กำหนดตามขนาดพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว แบ่งได้ 3 ประเภท คือ แหล่งท่องเที่ยวขนาดใหญ่ (51ไร่ขึ้นไป) ขนาดกลาง (21-50ไร่) และขนาดเล็ก (ไม่เกิน20 ไร่) (กรมการท่องเที่ยว, 2552)

เทพกร ณ สงขลา (2554) ได้แบ่งรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรขึ้นอยู่กับประเภทของนักท่องเที่ยว และลักษณะกิจกรรมการเกษตรของแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ ดังนี้

1. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรรูปแบบการสาธิตแหล่งท่องเที่ยวที่ เน้นกิจกรรมการสาธิตแหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้จะเตรียมขั้นตอนต่างๆ ของการผลิตทั้งวัตถุดิบและวัสดุอุปกรณ์ เพื่อสาธิตต่อนักท่องเที่ยวที่เยี่ยมชม ซึ่งกลุ่มนักท่องเที่ยวของกิจกรรมท่องเที่ยวประเภทนี้ ได้แก่ กลุ่ม นักศึกษาที่มาศึกษาดูงาน หรือนักท่องเที่ยวที่ไม่ได้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและต้องการประสบการณ์ไป พัฒนาอาชีพเกษตรของตนเอง

2. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรรูปแบบการให้ความรู้แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรทั้งหมด มีกิจกรรมการให้ความรู้ แต่ไม่ใช่กิจกรรมหลักของแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมด มีแหล่งท่องเที่ยวบางประเภทเท่านั้นที่เน้นกิจกรรมการให้ความรู้ทางการเกษตร ซึ่งจะมีการเตรียมสถานที่สำหรับการบรรยายและวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับการเกษตร กิจกรรมการท่องเที่ยวประเภทแบบนี้เน้นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ต้องการหาความรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ได้แก่ กลุ่มเกษตรกร

3. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรรูปแบบจำหน่ายสินค้าชุมชน แหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีการจำหน่ายผลิตผลและผลิตภัณฑ์การเกษตรแก่นักท่องเที่ยว

4. การท่องเที่ยวเชิงเกษตรรูปแบบแนะนำธุรกิจเกษตร กิจกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบนี้นักท่องเที่ยวจะเดินทางมาท่องเที่ยวในรูปแบบการศึกษาดูงาน แหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้นอกจากจะให้ข้อมูลด้านการผลิตและการลงทุน แล้วยังผลิตวัสดุ อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรนั้นเพื่อจำหน่ายให้ผู้สนใจลงทุนธุรกิจดังกล่าวอีกด้วย

กรมส่งเสริมการเกษตรกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2545) ได้จัดประเภทของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. แหล่งท่องเที่ยวเกษตรประเภทชุมชนหรือหมู่บ้านท่องเที่ยวการเกษตร เป็นการดำเนินการร่วมกันของสมาชิกกลุ่มเกษตรในหมู่บ้าน มีทั้งประเภทที่พักค้างแรมในหมู่บ้าน และประเภทระยะสั้นไม่เกิน 1 วัน

2. แหล่งท่องเที่ยวเกษตรประเภทรายบุคคลหรือรายกิจกรรม เป็นพื้นที่การเกษตรของเกษตรกรรายใดรายหนึ่งโดยเฉพาะ ส่วนใหญ่จะเป็นสวนเกษตรที่ประสบความสำเร็จในการเพาะปลูกหรือสัตว์เลี้ยงเฉพาะอย่าง

3. แหล่งท่องเที่ยวเกษตรประเภทเทศกาลหรือปรากฏการณ์ เป็นลักษณะของจุดท่องเที่ยวเกษตรที่มีการจัดงานเทศกาลหรืองานมหกรรมทางการเกษตรที่น่าสนใจ หรือ เป็นปรากฏการณ์ที่น่าสนใจในเวลาใดเวลาหนึ่ง เช่น พุทธรักษาบานวันบาน เป็นต้น

นิออน ศรีสมยง (2552) ได้อธิบายองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ว่ามีส่วนที่สำคัญ 3 ส่วน คือ

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยวการเกษตรคือ ทรัพยากรที่ใช้ในการผลิตผลิตผลทางการเกษตร ไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เช่น แสงแดด ดิน น้ำ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ เป็นต้น หรือการจัดการโดยมนุษย์ เช่น เครื่องมือทางการเกษตรต่างๆ เทคโนโลยีทางการเกษตร เป็นต้น

2. ตลาดการท่องเที่ยว เนื่องจากตลาดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นตลาดการท่องเที่ยวเฉพาะ (Niche Market) จึงทำให้การจัดการด้านการตลาดมีลักษณะที่เจาะจงเฉพาะกลุ่ม โดยต้องเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจกิจกรรมทางการเกษตร ต้องการที่จะเรียนรู้ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นนั้นๆจริงๆ

3. บริการการท่องเที่ยว บริการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเช่น ที่พัก ร้านอาหารการ บริการนำเที่ยว จะต้องเกี่ยวกับการเกษตรชนบท ตัวอย่างบริการที่ชัดเจน คือ ที่พักตามบ้าน (Homestay) และที่พักตามสวนเกษตรต่างๆ (Farm stay)

โดยสรุปการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ทางด้านเกษตรกรรม โดยมีทรัพยากรการเกษตรและวิธีการทำการเกษตรของเกษตรกรเป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่ถูกแบ่งรูปแบบแตกต่างกันออกไปตามลักษณะของการจัดการ หรือกิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ และให้ก่อเกิดรายได้แก่เกษตรกรควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรทางการเกษตรของแหล่งท่องเที่ยวอีกด้วย

4. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว

ศักยภาพ หมายถึง ความสามารถหรือความพร้อมในตัวเองของสิ่งหนึ่งสิ่งใด ที่จะเอื้ออำนวยต่อการพัฒนา การปรับปรุง การจัดการ หรือการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ขึ้น (วิวัฒน์ชัย บุญยภักดี, 2529)

ศักยภาพ หมายถึง พลัง ความสามารถ ของบุคคลที่ซ่อนเร้นอยู่ในตัว หากมีการกระตุ้นจากบุคคลหรือสิ่งแวดล้อมจะสามารถแสดงพลังหรือความสามารถที่มีอยู่ออกมาใช้ได้ หรือยังพลังที่มีอยู่ทำให้เกิดขึ้น (Longman, 1987)

ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวที่เอื้อต่อการส่งเสริมพัฒนา ปรับปรุงหรือทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง รวมถึงความน่าสนใจของท้องถิ่นนั้นว่ามีเพียงพอที่จะดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวให้ตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยวแหล่งนั้นๆหรือไม่

วิวัฒน์ชัย บุญยภักดี (2529) ได้เสนอหลักเกณฑ์การพิจารณาและการกำหนดศักยภาพหรือความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวไว้ดังนี้

1. คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ความสวยงาม ลักษณะเด่นในตัวเอง ความเก่าแก่ทางประวัติศาสตร์ ความสำคัญทางลัทธิและศาสนา บรรยากาศ สภาพภูมิทัศน์ทางธรรมชาติและวิถีชีวิต
2. ความสะดวกในการเข้าถึง ได้แก่ สภาพของเส้นทางท่องเที่ยว ลักษณะการเดินทาง ระยะเวลาจากตัวเมืองไปยังแหล่งท่องเที่ยว
3. สิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ที่พักแรม ร้านอาหารและเครื่องดื่ม สถานบริการต่างๆ ระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์และการรักษาความปลอดภัย
4. สภาพแวดล้อม ได้แก่ สภาพทางกายภาพ สภาพอากาศ ระบบนิเวศ และสภาพอื่นๆของแหล่งท่องเที่ยว
5. ข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ ข้อจำกัดด้านพื้นที่ ข้อจำกัดทางด้านบริการ สาธารณูปโภค ปัญหาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว
6. ความมีชื่อเสียงในปัจจุบัน ได้แก่ ความเป็นที่รู้จักของแหล่งท่องเที่ยว และจำนวนนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว

กุลวดี ละม้ายจีน (2552) กล่าวว่า การท่องเที่ยวจะประสบความสำเร็จได้นั้น แหล่งท่องเที่ยวจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ หรือที่เรียกว่า 5As ได้แก่

1. ความดึงดูดใจ (Attraction) หมายถึง ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้ หรือมีลักษณะชวนตา ชวนใจ มีเสน่ห์เฉพาะตัว อันมีสาเหตุมาจากมีความงามตามธรรมชาติ เช่น ชายหาดขาว แนวปะการังที่มีสีสันสวยงาม รวมทั้งปลาชนิดต่างๆ ป่าที่มีพันธุ์ไม้นานาชาติ หรือความงดงามที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น ทะเลสาบ รีสอร์ทในหุบเขา

2. ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility) หมายถึง การที่จะดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวในการเดินทางมาเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยว หากนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกและใกล้ชิด ถึงแม้แหล่งท่องเที่ยวมีความสวยงามแต่ขาดความสะดวกในการเข้าถึง นักท่องเที่ยวจะไม่เดินทางไปเที่ยวชม หน่วยงานที่รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวจำเป็นต้องดำเนินการจัดสร้างการคมนาคมที่สะดวกสบาย

3. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง สิ่งที่นักท่องเที่ยวต้องการได้รับ คือ ความสะดวกสบายในการท่องเที่ยว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว มีการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกโครงสร้างพื้นฐานขึ้นในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ไฟฟ้า ประปา ถนน ระบบการสื่อสารต่างๆ

4. ที่พัก (Accommodation) หมายถึง การเดินทางเที่ยวนั้น สิ่งที่นักท่องเที่ยวมีความต้องการ คือ ที่พักแรม เนื่องจากในการเดินทางไปเที่ยวนั้นบางครั้งอาจมีการนอนพักค้างภายในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวควรมีการจัดบริการ ที่พักแรมภายในแหล่งท่องเที่ยวด้วย

5. กิจกรรม (Activity) หมายถึง กิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในแหล่งท่องเที่ยว เช่น การเดินป่า การล่องแก่ง การพายเรือ หรือกิจกรรมการร่ำรำ การจัดงานรื่นเริง การบายศรีสู่ขวัญ เป็นต้น

ทั้งนี้ในการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในการศึกษาทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ ก่อนที่จะวางแผนพัฒนาหรือส่งเสริมใดๆ เพื่อให้การดำเนินงานนั้นบรรลุวัตถุประสงค์เป้าหมายและได้รับผลประโยชน์ตอบแทนอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

5. บริบททั่วไปของพื้นที่ชุมชนวังยาง อ.ศรีประจันต์ จ.สุพรรณบุรี

บริบทพื้นที่ คือข้อมูลด้านต่างๆของพื้นที่วิจัย เช่น ประวัติชุมชน อาณาเขต ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะภูมิอากาศ โครงสร้างพื้นฐาน เช่น การคมนาคม การไฟฟ้า การประปา สภาพเศรษฐกิจ สังคม ประเพณี และทรัพยากรทางการท่องเที่ยว

ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ ทีมผู้วิจัยจะต้องทำการศึกษาบริบทของพื้นที่ในด้านต่างๆที่กล่าวมาข้างต้นเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการหาแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวของ อ.ศรีประจันต์ จ.สุพรรณบุรี

ที่ตั้ง

จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นจังหวัดหนึ่งในเขตภาคกลางด้านทิศตะวันตกของประเทศไทย ตั้งอยู่บนพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำท่าจีน หรือแม่น้ำสุพรรณบุรีไหลผ่านตามแนวยาวของจังหวัดจากเหนือจรดใต้ มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 5,358.01 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 3.3 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 5.2 ของพื้นที่ภาคกลาง อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 107 กิโลเมตร (ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 340)

จังหวัดสุพรรณบุรี มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดจังหวัดอุทัยธานีและชัยนาท

ทิศตะวันออก ติดจังหวัดสิงห์บุรีอ่างทองและพระนครศรีอยุธยา

ทิศใต้ ติดจังหวัดนครปฐมและกาญจนบุรี

ทิศตะวันตก ติดจังหวัดกาญจนบุรีและอุทัยธานี

อำเภอศรีประจันต์มีพื้นที่ 184.079 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 115,049 ไร่ ตั้งอยู่ที่ทิศเหนือของจังหวัดสุพรรณบุรี มีระยะทางห่างจากจังหวัดสุพรรณบุรี 20 กิโลเมตร มีทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 340 สายสุพรรณ – ชัยนาท เป็นถนนสายหลัก มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอข้างเคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ต.บ้านสระ ต.ย่านยาว ต.วังลึก อ.สามชุก จ.สุพรรณบุรี

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ต.วังน้ำเย็น อ.แสวงหา ต.รำมะสัก อ.โพธิ์ทอง ต.ราษฎร์พัฒนา อ.สามโก้ จ.อ่างทอง

ทิศใต้ ติดต่อกับ ต.โพธิ์พระยา ต.พิหารแดง อ.เมืองสุพรรณบุรี

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ต.ไร่จรด ต.หนองสาหร่าย อ.ดอนเจดีย์ จ.สุพรรณบุรี

ภาพที่ 4 แผนที่แสดงขอบเขตการปกครอง จ.สุพรรณบุรี

ที่มา: สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1

การปกครอง

การปกครองจังหวัดสุพรรณบุรี แบ่งส่วนราชการออกเป็น 2 ส่วน คือการบริหารราชการส่วนภูมิภาคและการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น การบริหารราชการส่วนภูมิภาค แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 10 อำเภอ 110 ตำบล และ 997 หมู่บ้าน โดยมีอำเภอดังนี้

1. อำเภอเมืองสุพรรณบุรี มี 20 ตำบล 123 หมู่บ้าน
2. อำเภอดอนเจดีย์ มี 5 ตำบล 48 หมู่บ้าน
3. อำเภอด่านช้าง มี 7 ตำบล 93 หมู่บ้าน
4. อำเภอเดิมบางนางบวช มี 14 ตำบล 119 หมู่บ้าน
5. อำเภอบางปลาม้า มี 14 ตำบล 127 หมู่บ้าน
6. อำเภอศรีประจันต์ มี 9 ตำบล 64 หมู่บ้าน
7. อำเภอสองพี่น้อง มี 15 ตำบล 140 หมู่บ้าน
8. อำเภอสามชุก มี 7 ตำบล 68 หมู่บ้าน
9. อำเภอหนองหญ้าไซ มี 6 ตำบล 64 หมู่บ้าน
10. อำเภออู่ทอง มี 13 ตำบล 151 หมู่บ้าน

อำเภอศรีประจันต์ มีการแบ่งเขตการปกครองย่อยออกเป็น 9 ตำบล 64 หมู่บ้าน และ 18,174 ครัวเรือน ได้แก่

1. ตำบลศรีประจันต์	มี 6 หมู่บ้าน 2,880 ครัวเรือน
2. ตำบลบ้านกร่าง	มี 6 หมู่บ้าน 2,480 ครัวเรือน
3. ตำบลมดแดง	มี 7 หมู่บ้าน 1,434 ครัวเรือน
4. ตำบลบางงาม	มี 6 หมู่บ้าน 979 ครัวเรือน
5. ตำบลดอนปู่	มี 9 หมู่บ้าน 2,415 ครัวเรือน
6. ตำบลปลายนา	มี 7 หมู่บ้าน 2,308 ครัวเรือน
7. ตำบลวังหั่ว	มี 7 หมู่บ้าน 1,668 ครัวเรือน
8. ตำบลวังน้ำซับ	มี 7 หมู่บ้าน 1,973 ครัวเรือน
9. ตำบลวังยาง	มี 9 หมู่บ้าน 2,037 ครัวเรือน

ส่วนการปกครองส่วนท้องถิ่น ที่อำเภอศรีประจันต์ ประกอบด้วย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 10 แห่ง ได้แก่

1. เทศบาลตำบลศรีประจันต์ ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลศรีประจันต์และบางส่วนของตำบลบ้านกร่าง
2. เทศบาลตำบลวังยาง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลวังยาง
3. เทศบาลตำบลปลายนา ครอบคลุมพื้นที่ตำบลปลายนา
4. องค์การบริหารส่วนตำบลศรีประจันต์ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลศรีประจันต์ (นอกเขตเทศบาลตำบลศรีประจันต์)
5. องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกร่าง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านกร่าง (นอกเขตเทศบาลตำบลศรีประจันต์)
6. องค์การบริหารส่วนตำบลมดแดง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลมดแดง
7. องค์การบริหารส่วนตำบลบางงาม ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบางงาม
8. องค์การบริหารส่วนตำบลดอนปู่ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลดอนปู่
9. องค์การบริหารส่วนตำบลวังหั่ว ครอบคลุมพื้นที่ตำบลวังหั่ว
10. องค์การบริหารส่วนตำบลวังน้ำซับ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลวังน้ำซับ

ประชากร

อำเภอศรีประจันต์ มีประชากรทั้งสิ้น 40,834 คน แบ่งเป็น ชาย 19,577 คน และหญิง 21,277 คน จำนวนประชากรจะมีมากในช่วงอายุ 20-60 ปี (ระบบสถิติทางการทะเบียน, 2558)

ศาสนา

ประชากรในอำเภอศรีประจันต์ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ 95% อีก 5% ที่เหลือนับถือศาสนาอื่นๆ

การประกอบอาชีพ

ประชากรในอำเภอศรีประจันต์ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยทำนา ทำไร่ ทำสวน เป็นอาชีพหลัก และทำนาเหั่ว เลี้ยงสัตว์ ค้าขายเป็นอาชีพเสริม

การคมนาคม

ระบบการคมนาคมเป็นโครงสร้างขั้นพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่สำคัญอย่างหนึ่งของจังหวัด สุพรรณบุรี การคมนาคมที่สะดวกทำให้เกิดความคล่องตัวทั้งด้านการผลิตและการตลาด ก่อให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจ และยังเป็นการยกฐานะความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดียิ่งขึ้น เส้นทางคมนาคมภายในจังหวัด และจังหวัดใกล้เคียงแบ่งเป็น 2 ทางด้วยกัน คือ (www.suphanburi.go.th, สืบค้นเมื่อ 5 ม.ค. 2560)

การคมนาคมทางรถยนต์ ในปัจจุบันภายในจังหวัดสามารถติดต่อถึงกันได้ทุกอำเภอ สภาพของทางส่วนใหญ่ลาดยาง

รายละเอียดระยะทางจากอำเภอเมืองสุพรรณบุรีถึงอำเภอต่าง ๆ มีดังนี้

อำเภอบางปลาม้า	10 กิโลเมตร
อำเภอศรีประจันต์	20 กิโลเมตร
อำเภอดอนเจดีย์	31 กิโลเมตร
อำเภออู่ทอง	32 กิโลเมตร
อำเภอสามชูก	39 กิโลเมตร
อำเภอเดิมบางนางบวช	54 กิโลเมตร
อำเภอหนองหญ้าไซ	58 กิโลเมตร
อำเภอสองพี่น้อง	70 กิโลเมตร
อำเภอด่านช้าง	77 กิโลเมตร

ระยะทางติดต่อภายนอกเขตจังหวัด สามารถติดต่อได้ตามเส้นทาง ดังนี้

สุพรรณบุรี - บางบัวทอง - กรุงเทพฯ	107 กิโลเมตร
สุพรรณบุรี - กำแพงแสน - นครปฐม - กรุงเทพฯ	160 กิโลเมตร
สุพรรณบุรี - นครปฐม	105 กิโลเมตร
สุพรรณบุรี - กาญจนบุรี	91 กิโลเมตร
สุพรรณบุรี - นครสวรรค์	160 กิโลเมตร
สุพรรณบุรี - พระนครศรีอยุธยา	68 กิโลเมตร
สุพรรณบุรี - สิงห์บุรี	84 กิโลเมตร
สุพรรณบุรี - ชัยนาท	96 กิโลเมตร

สุพรรณบุรี - อ่างทอง

44 กิโลเมตร

สุพรรณบุรี - โคกสำโรง

143 กิโลเมตร

แหล่งท่องเที่ยว

อำเภอศรีประจันต์ส่วนใหญ่จะมีแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวกับวิถีความเป็นอยู่ของชุมชน วัฒนาอาราม และเกษตรกรรม โดยส่วนใหญ่แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่รู้จักจะตั้งอยู่นอกเขตพื้นที่ ต.วังยาง ได้แก่

1. หมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทย (หมู่บ้านควาย) ตั้งอยู่ที่ หมู่ 1 ต.วังน้ำซัย เป็นสถานที่ส่วนหนึ่งของ อ. ศรีประจันต์ที่ได้จัดขึ้นเพื่อสะท้อนให้เห็นภาพชีวิตชาวนาชนบทไทยดั้งเดิม ภาพการทำนาที่ไม่ใช้เครื่องจักรทันสมัย พร้อมสัมผัสงานฝีมือและภูมิปัญญาของบรรพบุรุษไทยที่สะท้อนให้เห็นได้จากกลุ่มหมู่บ้านชาวนาไทยและแบบเรียบง่าย อาทิเช่น บ้านเรือนไม้แบบเรือนปลายนาเป็นที่อยู่อาศัยของคนที่มีฐานะค่อนข้างยากจน มีการก่อสร้างแบบเรียบง่าย เรือนศรีประจันต์เป็นบ้านที่สร้างจากไม้แท้หลังคามุงจากและกระเบื้องซึ่งเป็นหลังที่สี่และมีขนาดใหญ่โตกว่าซึ่งถือได้ว่าเป็นครอบครัวที่ขยายใหญ่สุดและมีฐานะค่อนข้างร่ำรวยน้อย และมีอุปกรณ์ต่างที่เก็บไว้น่าศึกษามากยิ่งขึ้น

2. สวนพืชไร่ดิน ตั้งอยู่ที่ หมู่ 6 ต.วังน้ำซัย ริมถนนกรุงเทพฯ – สุพรรณบุรี – ชัยนาท (ทางหลวงหมายเลข 340) สวนพืชไร่ดินมีเนื้อที่ 200 ไร่ ปลุกพืชผักตามฤดูและผักเมืองหนาวด้วยวิธีไม่ใช้ดิน โดยปลูกบนแผ่นฟองน้ำ ทวาย กรวด ขี้เลื่อยหรือในสารละลายธาตุอาหารแทน ปราศจากศัตรูพืชวัชพืช และสารป้องกันโรคพืช ทำให้ผู้ผลิตและผู้บริโภคปลอดภัยจากสารพิษ นับเป็นนวัตกรรมความคิดริเริ่มใหม่ ที่มุ่งพัฒนาด้านเกษตรกรรมของไทย สิ่งที่น่าสนใจภายในสวนพืชไร่ดิน ได้แก่ สวนพืชไร่ดิน ที่สมบูรณ์และใหญ่ที่สุดในประเทศไทย บนเนื้อที่ 200 ไร่ แปลงพืชไร่ดินที่ยาวที่สุดในโลก 72 เมตร (เฉลิมพระเกียรติในวโรกาส 72 พรรษาสมเด็จพระบรมราชินีนาถ) บ่อเลี้ยงปลาขนาดใหญ่ อุดมสมบูรณ์ไปด้วยปลาเศรษฐกิจหลากหลายพันธุ์ ผักไร้สารพิษ 100% สดจากฟาร์ม สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP)

3. วัดบ้านกร่าง ตั้งอยู่ที่ หมู่ 2 ต.บ้านกร่าง เป็นวัดที่มีอายุเก่าแก่สร้างในสมัยอยุธยา สันนิษฐานว่าน่าจะมียุบรวม 400 ปี เป็นวัดที่ขุดพบพระขุนแผนบ้านกร่าง พระขุนแผนวัดบ้านกร่าง เป็นเนื้อดินเผา ศิลปะอยุธยา สันนิษฐานว่าหลังสงครามยุทธหัตถี ระหว่างสมเด็จพระนเรศวรมหาราชกับพระมหาอุปราชา ตอนยกทัพกลับ ได้พักทัพริมฝั่งแม่น้ำสุพรรณบุรี ทรงรับสั่งให้ทหารสร้างพระเครื่องจำนวนถึง 84000 องค์ บรรจุในกรุวัดบ้านกร่าง เพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ทหารที่เสียชีวิต

จากข้อมูลการศึกษาเบื้องต้น ทำให้เห็นว่า ต.วังยางเป็นพื้นที่ที่ไม่มีแหล่งท่องเที่ยว แต่มีศักยภาพเพียงพอที่จะสามารถสร้างให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ โดยเฉพาะด้านการเกษตร เพราะพื้นที่วังยางเป็นแหล่งเกษตรกรรมและมีจุดเด่น คือ เป็นพื้นที่เดียวที่มีสภาพพื้นที่ดินที่เหมาะสมแก่เพาะปลูกหัว ด้วยเหตุนี้จึงทำให้คณะผู้วิจัยเกิดความสนใจในการเลือกพื้นที่วังยางในการศึกษา

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการวิจัยเพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่ ต.วังยาง อ.ศรีประจันต์ จ.สุพรรณบุรี คณะผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยที่นำมาใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action research - PAR) โดยสรุปดังต่อไปนี้

คณะผู้วิจัยได้แบ่งวิธีการดำเนินการศึกษาออกเป็น 3 ลักษณะใหญ่ๆตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. การศึกษาบริบทพื้นที่ของตำบลวังยาง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาในหลายรูปแบบ ดังนี้

1.1 ทำการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านสังคม เศรษฐกิจ และประเพณีวัฒนธรรมของพื้นที่ ต.วังยาง รวมถึงการศึกษางานวิจัย โดยการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1.2 การสำรวจเชิงพื้นที่ (Area Frame Survey) ของพื้นที่ ต.วังยาง เนื่องจากชุมชนวังยางค่อนข้างใหม่สำหรับเรื่องของการท่องเที่ยว คณะผู้วิจัยจึงนำคณะตัวแทนชุมชนวังยางไปศึกษาดูงานที่ชุมชนบ้านบางแม่หม้าย อ.บางปลาม้า จ.สุพรรณบุรี ซึ่งเป็นที่ประสบความสำเร็จในเรื่องการท่องเที่ยว ชุมชนรวมไปถึงการเกษตรมีนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆในปัจจุบัน วัตถุประสงค์เพื่อต้องการให้ชุมชนวังยางสามารถมองเห็นภาพและเข้าใจการบริหารจัดการการท่องเที่ยวได้มากขึ้น และสามารถสร้างเป็นเครือข่ายระหว่างสองชุมชนได้ หลังจากการศึกษาดูงานชุมชนเกิดความเข้าใจมากขึ้น และทำการสำรวจพื้นที่ของชุมชนตนเอง โดยร่วมกับคณะผู้วิจัย ซึ่งประกอบด้วย ตัวแทนผู้นำแต่ละหมู่บ้าน 9 คน ผู้นำชุมชน 2 คน ตัวแทนภาคเอกชน 2 คน และตัวแทนภาครัฐบาลท้องถิ่น 2 คน รวมทั้งสิ้น 15 คน จากการใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และใช้เครื่องมือการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) โดยทำการสำรวจทรัพยากรทางการท่องเที่ยว เส้นทางคมนาคม รวมถึงปัญหาของชุมชน และทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการจำแนกและจัดระบบข้อมูล (Typology and Taxonomy)

1.3 จัดสนทนากลุ่มร่วมกันระหว่างชุมชน ผู้ที่เกี่ยวข้องและคณะผู้วิจัย เพื่อทำความเข้าใจร่วมกันถึงวัตถุประสงค์ แนวทางการดำเนินงาน เป้าหมาย และร่วมกันค้นหาอัตลักษณ์และทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของชุมชนวังยาง และที่สำคัญที่สุดคือต้องการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในดำเนินงาน เพื่อพัฒนาชุมชนและเกิดความรักและหวงแหนในทรัพยากรของชุมชนตนเอง โดยจะใช้เครื่องมือ การสนทนากลุ่ม (Focus Group) เป็นเครื่องมือในการศึกษาหาข้อมูลบริบทของพื้นที่ในครั้งนี้ ร่วมกับการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Unstructured Interview) โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากตัวแทนผู้นำแต่ละหมู่บ้าน 9 คน ผู้นำชุมชน 2 คน ตัวแทนภาคเอกชน 2

คน และตัวแทนภาครัฐบาลท้องถิ่น 2 คน รวมทั้งหมดจำนวน 15 คน และทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการจำแนกและจัดระบบข้อมูล (Typology and Taxonomy)

2. การประเมินศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของตำบลวังยาง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี จะใช้เกณฑ์การประเมิน 5 ด้าน (5As) ซึ่งประกอบด้วย ความดึงดูดใจ (Attraction) ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) ที่พัก (Accommodation) และกิจกรรม (Activity) โดยจะแบ่งการประเมินศักยภาพออกเป็น 2 ช่วง จาก 2 กลุ่มตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

2.1 ทำการประเมินศักยภาพโดยชุมชนเป็นผู้ประเมินตนเอง ซึ่งกระบวนการนี้จะเกิดขึ้นหลังจากที่ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชนวังยาง ช่วยกันวิเคราะห์หาบริบทพื้นที่ของชุมชนในด้านต่างๆ จนได้กำหนดเป็นร่างเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตรขึ้น และทำการทดลองท่องเที่ยวตามเส้นทางที่ร่างไว้ แล้วจึงดำเนินการประเมินศักยภาพโดยชุมชนประเมินตนเอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมินในครั้งนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 20 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งประกอบด้วย ตัวแทนผู้นำหมู่บ้าน 9 คน ตัวแทนผู้นำชุมชน 5 คน หน่วยงานภาครัฐบาลท้องถิ่น 3 คน หน่วยงานภาคเอกชน 3 คน โดยใช้เครื่องมือ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในการเก็บข้อมูล และทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์สรุปอุปนัย (Analytic Induction)

2.2 ทำการประเมินศักยภาพโดยกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชน ขั้นตอนนี้จะเกิดหลังจากชุมชนประเมินศักยภาพตนเอง และปรับปรุงแก้ไขเส้นทางหรือกิจกรรมทางการท่องเที่ยวให้ดีขึ้นตามที่ผลการประเมิน แล้วเปิดรับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่สนใจ และทำการประเมินศักยภาพโดยกลุ่มนักท่องเที่ยวโดยกลุ่มแรกที่เข้ามาท่องเที่ยว ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมินในครั้งนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 30 คน จากการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience sampling) โดยใช้เครื่องมือการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Unstructured Interview) และทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการจำแนกและจัดระบบข้อมูล (Typology and Taxonomy)

3. หลังจากที่ได้ข้อมูลจากการประเมินศักยภาพทั้ง 5 ด้านจากนักท่องเที่ยว จึงนำข้อมูลที่ได้มาประกอบกับข้อมูลบริบทพื้นที่ที่ได้การสำรวจในเบื้องต้น เพื่อทำการกำหนดแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่ ตำบลวังยาง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ของคณะกรรมการที่ได้รับการเลือกเพื่อการท่องเที่ยวของชุมชนวังยางกับคณะผู้วิจัย

ประชากรและตัวอย่างของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในตำบลวังยาง อำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี และผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder) กับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ดังนี้

1. ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชน ตำบลวังยาง อำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี
2. เกษตรกรผู้สนใจด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่
3. หน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องในจังหวัดสุพรรณบุรี
4. ผู้ประกอบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี
5. นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนวังยาง

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่ตำบลวังยาง อำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี” ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งสามารถสรุปและเสนอผลการวิจัยโดยแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลศึกษาบริบทพื้นที่ของตำบลวังยาง อำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี

จากการศึกษาพบว่าตำบลวังยางในช่วงแรกของการทำงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการชี้แจงเกี่ยวกับงานวิจัยถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่วังยาง โดยต้องการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม เริ่มจากการสอบถามถึงความสนใจของชุมชนในการช่วยกันหาแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และอธิบายถึงความหมายของคำว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้น รวมถึงขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ เพื่อให้ชุมชนสามารถมองเห็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีอยู่ภายในชุมชนของตนเองได้ เมื่อชุมชนเกิดความเข้าใจและให้ความร่วมมือในการทำงานวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลบริบทพื้นที่ของชุมชนวังยาง โดยแบ่งออกเป็น 6 ด้าน คือ ลักษณะทางกายภาพ ลักษณะทางภูมิอากาศ ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจ ประเพณีและวัฒนธรรม โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตรดังต่อไปนี้

1.1 ลักษณะทางกายภาพ

ตำบลวังยางตั้งอยู่ในเขตอำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ลักษณะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม เหมาะแก่การทำเกษตรกรรม มีแม่น้ำท่าจีนไหลผ่าน 1 สาย คลองชลประทานในพื้นที่ 4 สาย ตำบลวังยางมีเนื้อที่รวมประมาณ 14,375 ไร่ (23 ตารางกิโลเมตร) มีทิศเหนือติดกับตำบล สรีประจันต์ ทิศใต้ติดกับตำบลโพธิ์พระยา ทิศตะวันออกติดกับตำบลดอนมะสังข์และทิศตะวันตกติดกับตำบลมดแดง โดยแบ่งเป็นสองฝั่งทางทิศตะวันตกและทิศตะวันออกมีถนนทางหลวงหมายเลข 340 ผ่านจากจังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดสุพรรณบุรีและสิ้นสุดที่จังหวัดชัยนาท เมื่อครั้งอดีตราว พ.ศ.2384 เริ่มมีประชาชนเข้ามาอยู่อาศัยในบริเวณริมแม่น้ำท่าจีนเป็นจำนวนมาก ซึ่งในขณะนั้นมีต้นยางขึ้นอยู่เป็นจำนวนมากจึงเป็นที่มาของชื่อชุมชน และยังมีปรากฏในบทกลอนนิราศสุพรรณของสุนทรภู่ บทที่ 163 ได้กล่าวถึงบ้านวังยางอีกด้วย ตำบลวังยางประกอบด้วย 9 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 1 บ้านสามนาค หมู่ 2 บ้านคลองตาลเสี้ยน หมู่ 3 บ้านบรโดทอง หมู่ 4 บ้านดงตาล หมู่ 5 บ้านวังยาง หมู่ 6 บ้านดงตาลขี้พู่ หมู่ 7 บ้านลาดปลาเค้า หมู่ 8 บ้านวังยางและหมู่ 9 บ้านทุ่งชนะ ตำบลวังยางมีการปกครองในลักษณะชุมชนโดยมีจำนวน 20 ชุมชน มีประธานชุมชนและคณะกรรมการดำเนินงานในการพัฒนาและดูแลความสงบของชุมชน ข้อมูลทางสถิติพบว่าตำบลวังยางมีครัวเรือนทั้งสิ้น 2,162 หลังคาเรือน มีประชากรทั้งสิ้น 6,979 คน (เทศบาลตำบลวังยาง, 2559: ออนไลน์)

1.2 ลักษณะทางภูมิอากาศ

ในแต่ละปีตำบลวังยางได้รับอิทธิพลของลมมรสุม 2 ชนิด คือ มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งพัดมาจากทิศตะวันออกเฉียงเหนือปกคลุมในช่วงฤดูหนาว ทำให้จังหวัดสุพรรณบุรีประสบกับสภาวะหนาวเย็นและแห้ง และมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ซึ่งพัดปกคลุมในช่วงฤดูฝน ทำให้มีฝนและอากาศชุ่มชื้น

สำหรับฤดูกาล ถ้าพิจารณาตามลักษณะลมฟ้าอากาศของประเทศไทย แบ่งฤดูกาลของจังหวัดสุพรรณบุรีออกเป็น 3 ฤดู ดังนี้

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ บริเวณความกดอากาศสูงจากประเทศจีนที่มีคุณสมบัติเย็นและแห้ง แผ่ลงมาปกคลุมประเทศไทยในช่วงนี้ แต่เนื่องจากสุพรรณบุรีอยู่ในภาคกลางอิทธิพลของบริเวณความกดอากาศสูงจากประเทศจีนที่แผ่ลงมาในช่วงฤดูหนาวจะช้ากว่าภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้มีอากาศเย็นช้ากว่าสองภาคดังกล่าว โดยจะเริ่มมีอากาศหนาวประมาณกลางเดือนพฤศจิกายนเป็นต้นไป

ฤดูร้อน จะเริ่มเมื่อมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือสิ้นสุดลงคือประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม ในระยะนี้จะมีหย่อมความกดอากาศต่ำเนื่องจากความร้อนปกคลุมประเทศไทยตอนบน ทำให้มีอากาศร้อนอบอ้าวทั่วไป โดยจะมีอากาศร้อนจัดในเดือนเมษายน แต่มีบางปีที่มีอากาศร้อนจัดที่สุดในเดือนพฤษภาคม

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม เป็นช่วงที่มรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดปกคลุมประเทศไทย ร่องความกดอากาศต่ำที่พัดผ่านบริเวณภาคใต้ของประเทศไทยจะเลื่อนขึ้นมาพัดผ่านบริเวณภาคกลางและภาคเหนือ เป็นลำดับในระยะนี้ ทำให้มีฝนตกชุกขึ้นตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมเป็นต้นไป เดือนกันยายนเป็นเดือนที่มีฝนตกชุกมากที่สุดในรอบปีและเป็นช่วงที่มีความชื้นสูงเช่นเดียวกับเดือนตุลาคม

1.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม

สภาพเศรษฐกิจของตำบลวังยางมีลักษณะเป็นชุมชนที่มีรูปแบบการดำรงชีพชุมชนวังยางมีอาชีพหลักเป็นกิจกรรมทางการเกษตร ได้แก่ การทำนาข้าว นาแกว นามันเทศและทำสวนผลผลิตทางการเกษตรตลอดทั้งปี และการประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ตั้งแต่อดีตตำบลวังยางมีหัวแก้วและรวงข้าวเป็นคู่พืชเศรษฐกิจของชุมชนมาโดยตลอด วังยางเป็นท้องถิ่นที่มีแก้วดี ข้าวดี ประกอบกับตำบลวังยางเป็นชุมชนแถบเมืองที่มีพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การทำการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ และมีระยะห่างจากตัวเมืองสุพรรณบุรีเพียง 15 กิโลเมตร ทั้งยังมีถนนแผ่นดินหมายเลข 340 ตัดผ่านพื้นที่ทำให้มีความเหมาะสมในการขนส่งพืชผลของเกษตรกร อาชีพเกษตรกรรมที่สำคัญ ได้แก่ การทำนาข้าว ทำนาแกว การทำนาเผือก การทำนามันเทศ การปลูกผักปลอดสารพิษ การทำเกษตรอินทรีย์ สวนผลไม้และปลูกผักสวนครัวตลอดทั้งปี สำหรับภาคเอกชนในตำบลวังยาง ได้แก่ สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงขนาดใหญ่ 2 แห่ง ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ 5 และหมู่ 6 ติดกับถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 340 มีโรงสีข้าว จำนวน 2 แห่ง ในหมู่ 3 และหมู่ 5 และยังมีโรงงานแม่ละมาย โรงแรมที่פקที่สำคัญ 3 แห่ง ได้แก่ โรงแรมวังยางรีสอร์ท โฮเทล แอนด์สปา โรงแรมไม้งามรีสอร์ทและโรงแรมท่าจีนรีสอร์ท

สภาพทางสังคม ประชาชนในพื้นที่วังยางนับถือศาสนาพุทธ มีวัดที่มีชื่อเสียง ได้แก่ วัดไก่อเตี้ย วัดบรรไดทอง และวัดสัปรสเทศ สถานศึกษาระดับประถมศึกษาในพื้นที่มีจำนวน 4 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนบ้านหนองจิกเป็นโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่ราชพัสดุ เปิดสอนตั้งตั้งชั้นอนุบาลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนประมาณ 40 คน โรงเรียนวัดไก่อเตี้ย เป็นโรงเรียนขนาดเล็กมีนักเรียนประมาณ 80 คน โรงเรียนวัดบรรไดทอง เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนจำนวน 100 คน จากข้อมูลพบว่าโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับพระพุทธศาสนาเป็นอย่างมาก โดยมีโรงเรียน 3 โรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ของวัดทำให้นักเรียนทั้ง 3 นี้ได้รับการปลูกฝังในด้านคุณธรรมและจริยธรรมจากวัดอย่างใกล้ชิด อีกทั้งได้รับการขัดเกลาทางสังคมโดยสถาบันทางศาสนาในรูปแบบพิธีกรรม ความเชื่อประเพณีและวัฒนธรรมที่สืบทอดต่อกันมา ในส่วนของสวัสดิการที่จัดขึ้นในหมู่บ้านและความร่วมมือจากหน่วยงานในท้องถิ่นนั้นพบว่า มีศูนย์ให้ข้อมูลประจำหมู่บ้านถึง 9 แห่ง ซึ่งตั้งอยู่ในทุกหมู่บ้าน ศูนย์ข้อมูลระดับตำบล 1 แห่ง ซึ่งตั้งอยู่ในสำนักงานเทศบาลตำบลวังยาง หอกระจายข่าวจำนวน 11 แห่ง และศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนเพื่อพ่อหลวงที่เป็นแหล่งเรียนรู้สามารถเข้าถึงองค์ความรู้ทางสื่ออินเทอร์เน็ตได้อีกด้วย ด้านสาธารณสุขมีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลวังยางอยู่ในพื้นที่หมู่ 6 และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลลาดปลาเค้าตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ 7 และตำบลวังยางยังมีเครือข่ายในลักษณะการจัดตั้งเป็นกลุ่ม อาทิเช่น กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) กลุ่มสตรีแม่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มอาสาสมัครเพื่อชุมชน กลุ่มเกษตรเพชรวังยาง กลุ่มมะฮอกกานี สำหรับเครือข่ายด้านสุขภาพ ได้แก่ ชมรมเปตอง ชมรมปั่นจักรยานเพื่อสุขภาพ เครือข่ายด้านกลุ่มอาชีพ ได้แก่ กลุ่มยาหม่องสมุนไพรบ้านบรรไดทองและกลุ่มเทียนหอม

1.4 ประเพณีและวัฒนธรรม

ประชาชนในตำบลวังยางส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีรากฐานทางวัฒนธรรมและความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศานานับตั้งแต่อดีตสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน ประเพณีที่เกิดขึ้นในชุมชนมีความเป็นเอกลักษณ์ของรูปแบบทางวัฒนธรรมของประชาชน เช่น ประเพณีสงกรานต์ ลอยกระทง เข้าพรรษา ออกพรรษา ฯลฯ ในด้านความเชื่อของชุมชน เราจะพบเห็นการสร้างศาลที่มีการยกศาลสูงจากพื้นประมาณ 1 เมตร ตั้งอยู่บริเวณต่างๆ ในชุมชน เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นว่า การเคารพนับถือวิญญาณของบรรพบุรุษของผู้คนในรุ่นก่อนได้สืบทอดส่งต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่นจนถึงปัจจุบัน และยังคงเป็นสิ่งที่สามารถยึดเหนี่ยวจิตใจผู้คนในชุมชนตลอดจนผู้สัญจรผ่านไปผ่านมาได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ในตำบลวังยางยังมีข้อระเบียบปฏิบัติที่เกิดขึ้นจากกลุ่มโดยผู้ใหญ่บ้านร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้านได้ดำเนินการร่วมกับสมาชิกในชุมชน เพื่อกำหนดข้อบังคับให้ทุกคนในชุมชนต้องถือปฏิบัติร่วมกันให้เกิดความเรียบร้อย มีความสงบสุข ทำให้ชุมชนน่าอยู่ โดยข้อระเบียบปฏิบัตินี้ได้มีการผ่านการประชาคมภายในชุมชนแล้วจึงนำข้อสรุปมาประชาสัมพันธให้ทราบโดยทั่วกัน

1.5 โครงสร้างพื้นฐาน

ด้านการคมนาคม ชุมชนวังยางมีถนนสายหลักตัดผ่าน คือ ถนนทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 340 เริ่มต้นจากจังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดสุพรรณบุรี และสิ้นสุดที่จังหวัดชัยนาท มีระยะทางรวม 164.210 กิโลเมตร โดยถนนเส้นนี้ผ่านตำบลวังยางที่หมู่ 5 บ้านวังยาง หมู่ 6 บาดตาลชีผู้ และหมู่ 2 บ้านคลองตาลเสี้ยน ส่วนเส้นทางคมนาคมในตำบลวังยาง มีลักษณะเป็นถนนเลียบบดลองชลประทานเชื่อมต่อระหว่างหมู่บ้าน โดยประกอบด้วย (1) ถนนกรมชลประทานปากคลองตาลเสี้ยน-บ้านวังยาง (2) ถนนกรมชลประทานปากคลองตาลเสี้ยน – บรรไดทอง (3) ถนนกรมชลประทานบ้านหนองจิก – สามนาค (4) ถนนกรมโยธาธิการบ้านทุ่งชนะ – บรรไดทอง (5) ถนนทางหลวงชนบท สพ.4112 เชื่อมระหว่างบ้านหนองไรรู้ – บรรไดทอง และทางทิศตะวันออกของตำบลมีถนนเชื่อมอำเภอสว่างวีระชัยชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง สำหรับการเดินทางมาตำบลวังยางโดยรถโดยสารสาธารณะมีด้วยกันหลายสาย ได้แก่ (1) รถบริษัทขนส่งจำกัด (บขส.) สายสุพรรณบุรี – นครสวรรค์ (2) รถบริษัทขนส่งจำกัด (บขส.) สายสุพรรณบุรี – ศรีประจันต์ (3) รถบริษัทขนส่งจำกัด (บขส.) สายสุพรรณบุรี – สิงห์บุรี (4) รถบริษัทขนส่งจำกัด (บขส.) สายสุพรรณบุรี – ลพบุรี และ (5) รถบริษัทขนส่งจำกัด (บขส.) สายกรุงเทพมหานคร – ท่าช้าง

ด้านระบบไฟฟ้าและน้ำประปาของตำบลวังยาง มีระบบไฟฟ้าและระบบน้ำประปาเข้าถึงครอบคลุมทุกครัวเรือน ถนนหนทางในชุมชน รวมถึงพื้นที่ทางการเกษตรในที่ดินทำกินของเกษตรกร นับว่าตำบลวังยางมีความพร้อมและมีความสะดวกมาก การติดตั้งตั้งอุปกรณ์ไฟฟ้าค่อนข้างมีความปลอดภัยทั้งรูปแบบวัสดุที่ใช้รวมถึงความเหมาะสมในการติดตั้ง ขณะที่ระบบน้ำประปามีความทั่วถึงทุกพื้นที่เช่นกัน โดยได้ใช้น้ำประปาของส่วนภูมิภาค อีกทั้งยังมีแหล่งน้ำที่เป็นทรัพยากรทางธรรมชาติที่สำคัญในชุมชน คือ แม่น้ำท่าจีนที่ไหลผ่านในตำบลวังยาง มีคลองตาลเสี้ยนที่เป็นคลองสาขาของแม่น้ำท่าจีนเชื่อมโยงสายน้ำให้แผ่ขยายไปยังพื้นที่โดยรอบของตำบลวังยาง ในส่วนของแหล่งน้ำที่สำคัญของชุมชน ได้แก่ บึงลาดปลาเค้าที่อยู่ในบริเวณหมู่ที่ 7 และบึงลาดตาลในบริเวณหมู่ที่ 4 ทำหน้าที่เก็บกักน้ำไว้เพื่ออุปโภคและบริโภค ซึ่งในขณะนี้กำลังพัฒนาให้เป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจของคนในชุมชนและนักท่องเที่ยว มีการสร้างทัศนียภาพให้สวยงามยิ่งขึ้นโดยการปลูกต้นสุพรรณิการ์ไว้รอบบึงลาดตาล

1.6 ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

จากการเก็บข้อมูลในพื้นที่ตำบลวังยางกับชุมชนโดยการสนทนากลุ่มและจากการสัมภาษณ์ปราชญ์ของชุมชน ทำให้ผู้วิจัยพบว่าตำบลวังยางมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่สามารถเป็นแหล่งท่องเที่ยวอีกยังมีกิจกรรมเกิดขึ้นในชุมชน อาทิ วิถีชีวิต ความเชื่อ ภูมิปัญญาชาวบ้าน การทำนาข้าว การปลูกผักปลอดสารพิษ การทำเกษตรอินทรีย์ สวนผลไม้ และการทำนาเหั่ว มาเป็นตัวเชื่อมโยงในการจัดกิจกรรมภายในชุมชนให้มีความหลากหลายและน่าสนใจ มีเอกลักษณ์และสามารถเป็นจุดดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาเรียนรู้วิถีชีวิตทางการเกษตรได้ นอกจากนี้เทศบาลตำบลวังยางได้จัดตั้งชมรมที่เรียกว่า “ชมรมสองแรงแห่งป้องกันโรค” ซึ่งจำแนกทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชนวังยางออกเป็น 11 กลุ่ม ดังต่อไปนี้

1) การทำนาห้าวครบวงจร

เป็นกิจกรรมเรียนรู้ที่ครบวงจรที่เรียนรู้ตั้งแต่วิธีการปลูก การดำ การงม การเพาะและการแปรรูปห้าวซึ่งต้องอาศัยภูมิปัญญาในการทำของคนในชุมชนวังยาง โดยนักท่องเที่ยวสามารถเข้ามาเรียนรู้กิจกรรมจากประสบการณ์ตรง สามารถลงมือปฏิบัติเพื่อสัมผัสประสบการณ์จริงในนาห้าวร่วมกับเกษตรกรผู้ปลูกห้าว พร้อมทั้งเกษตรกรคอยให้ความรู้อย่างใกล้ชิดไปด้วย ซึ่งผลห้าวที่นักท่องเที่ยวสามารถงมขึ้นมาได้นั้น ยังสามารถนำไปประกอบอาหาร ทำขนมและต้มให้นักท่องเที่ยวได้รับประทานได้อีกด้วย นักท่องเที่ยวยังสามารถเลือกซื้อผลิตภัณฑ์การแปรรูปจากห้าวประเภทต่างๆ เพื่อเป็นของฝากและของที่ระลึกได้อีกด้วย อาทิเช่น ห้าวต้มสมุนไพร ห้าวเชื่อมอบแห้ง คูกี้ห้าว น้ำพริกห้าว น้ำห้าว สาโทห้าว เฟรนช์ฟรายห้าว ข้าวเกรียบห้าว เป็นต้น

ภาพที่ 5 : ภาพนาห้าว

2) ศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์

ศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์เกิดจากการรวมตัวของเกษตรกรที่ทำการเกษตรโดยใช้สารพิษ สารเคมีมาก่อนและสารพิษเหล่านั้นได้ส่งผลทำให้เกษตรกรเกิดการเจ็บป่วย และเกิดหนี้สินมากมาย จึงทำให้เกษตรกรเหล่านั้นมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทำการเกษตร หันมาเรียนรู้การทำเกษตรอินทรีย์จากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 มีการทดลองเรียนรู้ในการทำเกษตรจนประสบความสำเร็จ

จึงถ่ายทอดความรู้นั้นให้แก่เพื่อนเกษตรกรในชุมชนและผู้ที่ต้องการเรียนรู้จากที่ต่างๆ โดยมีการจัดตั้งเป็นศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ของชุมชนขึ้น ผู้เข้าร่วมรับการอบรมรวมถึงนักท่องเที่ยวที่สนใจสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการทำการเกษตรในครัวเรือน ทำให้เกิดการลดต้นทุนในการทำการเกษตรได้อย่างมาก และที่สำคัญผลผลิตทางการเกษตรยังปลอดสารพิษสารเคมีอีกด้วย ซึ่งอาหารที่ประกอบจากวัตถุดิบปลอดสารพิษก็จะทำให้ลดปัญหาการเจ็บป่วยได้อย่างเป็นรูปธรรม

ภาพที่ 6 : ภาพศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์

3) กลุ่มการทำยาหม่องสมุนไพร

กลุ่มการทำยาหม่องสมุนไพรของบ้านบรรไดทอง ในตำบลวังยางเป็นการรวมกลุ่มเนื่องจากในปัจจุบันยาหม่องที่วางขายตามท้องตลาดมีราคาสูงขึ้น ในขณะที่คนในชุมชนโดยเฉพาะในกลุ่มผู้สูงอายุมีความจำเป็นต้องใช้เป็นประจำ ตำบลวังยางจึงเห็นว่าวัสดุอุปกรณ์และขั้นตอนในการทำยาหม่องไม่ยุ่งยากสามารถนำสมุนไพรในครัวเรือนที่มีอยู่หลายชนิดมาใช้ประกอบเป็นตัวยาในการทำยาหม่องได้ จึงเริ่มทำยาหม่องใช้เองในครัวเรือน และเพื่อเป็นการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้แก่ชุมชน จึงเริ่มใช้เวลาว่างรวมกลุ่มกันทำยาหม่องสมุนไพรไว้ใช้เองในครัวเรือนและพัฒนาอาชีพให้กับประชาชนกลุ่มเป้าหมายและผู้สนใจให้นำไปประกอบเป็นอาชีพ พัฒนาอาชีพ เพื่อก่อให้เกิดรายได้กับตนเองและครอบครัว

ภาพที่ 7 : ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ยาหม่องสมุนไพร

4) กลุ่มผู้ผลิตและบริโภคผลิตภัณฑ์สมุนไพรในครัวเรือน

การปลูกผักปลอดสารพิษเป็นโครงการของเทศบาลวังยางที่ต้องการให้คนชุมชนหันมาทำเศรษฐกิจพอเพียงตามศาสตร์ของพระราชา อีกทั้งยังเป็นการลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนโดยการณรงค์ให้ปลูกผักปลอดสารพิษ คนชุมชนส่วนใหญ่จะปลูกพืชผักสวนครัว พริก ผักบุ้ง คะน้า ผักกาด มะเขือ มันเทศ แห้ว มะม่วง ถั่วฝักยาว กระเพรา ต้นหอม ผักชี และผักสวนครัวต่างๆ ซึ่งเกษตรกรยังสามารถจำหน่ายผลผลิตเหล่านี้ให้กับนักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยี่ยมชมได้จากแปลงเกษตรของตนเองได้อีกด้วย

5) กลุ่มสตรีแม่บ้านอาสาสมัครแปรรูปผลิตภัณฑ์แห้ว

เป็นการรวมกลุ่มของกลุ่มแม่บ้านในการหารายได้โดยการนำแห้วไปแปรรูปในรูปแบบต่างๆ โดยผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการแปรรูปแห้ว เช่น แห้วต้มสมุนไพร แห้วแช่อิ่ม (ลมร้อน) และอบด้วยระบบฟอส-ตาย คุณก็แห้ว น้ำพริกแห้ว ทอดมันแห้ว ซาแห้ว น้ำแห้ว สาโทแห้ว น้ำมันสายชูแห้ว เฟรนช์เฟรนช์ แห้ว ข้าวเกรียบแห้ว แห้วทอดและแป้งแห้ว เป็นต้น ซึ่งผลิตภัณฑ์แปรรูปจากแห้วใช้เป็นของที่ระลึกให้กับนักท่องเที่ยวได้ซื้อกลับไปเป็นของฝาก โดยสินค้าแปรรูปจากแห้วนี้เป็นของที่ระลึกที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของตำบลวังยางได้เป็นอย่างดี

ภาพที่ 8 : ตัวอย่างผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเห็ด

6) ชมรมจักรยานสองแรงน่องป้องกันโรค

ชมรมจักรยานสองแรงน่องป้องกันโรค จัดขึ้นโดยเทศบาลตำบลวังยางและกลุ่มผู้ที่รักสุขภาพและชื่นชอบการปั่นจักรยานในตำบลวังยาง อีกทั้งชมรมยังมีเครือข่ายนักปั่นจักรยานกับกลุ่มภายนอก โดยกิจกรรมของชมรมเป็นการปั่นจักรยานไปตามเส้นทางทั้งภายในจังหวัดสุพรรณบุรีและในต่างจังหวัดที่เป็นเครือข่าย มีการจัดกิจกรรมขึ้นเดือนละครั้ง ซึ่งชมรมจักรยานสองแรงน่องป้องกันโรคเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการท่องเที่ยว นอกจากจะช่วยส่งเสริมสุขภาพร่างกายให้แข็งแรงแล้วยังช่วยในการกระตุ้นการท่องเที่ยวให้ตำบลวังยาง เนื่องจากจักรยานเป็นพาหนะที่คล่องตัวในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน สามารถสัมผัสวิถีชีวิตได้อย่างใกล้ชิด และเป็นการประชาสัมพันธ์ในการท่องเที่ยวตำบลวังยางอีกด้วย

ภาพที่ 9 : ชมรมจักรยานสองแรงแรงน่องป้องกันโรค

7) บึงลาดตาล

บึงลาดตาล เป็นบึงน้ำขนาดใหญ่ตั้งอยู่ในตำบลวังยาง ซึ่งบึงลาดตาลมีทัศนียภาพที่สวยงามเหมาะสมจะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวในอนาคตได้ อีกทั้งเทศบาลตำบลวังยางและชาวบ้านได้ร่วมแรงร่วมใจที่จะพัฒนาให้เกิดเป็น Land Mark แหล่งท่องเที่ยวในอนาคตของชุมชน โดยเริ่มจากการปรับเปลี่ยนภูมิทัศน์ใหม่ โดยการปลูกบัวแดงทั่วทั้งบึง และปลูกต้นสุพรรณิการ์บริเวณรอบๆบึงซึ่งเป็นต้นไม้ประจำของจังหวัดสุพรรณบุรี

ภาพที่ 10 : ภาพบึงลาดตาล

8) วัดไถ่เตี้ย

วัดไถ่เตี้ยมีประวัติความเป็นมาที่ไม่แน่นอน ระบุไม่ได้ชัดเจน แต่สันนิษฐานจากซากโบราณสถาน คือ องค์สถูปเจดีย์ มีลักษณะสถาปัตยกรรมเป็นเจดีย์ 8 เหลี่ยม ระฆังกลม อันเป็นศิลปะสมัยอยุธยา มีถึง 3 องค์ในอดีต แต่ปัจจุบันองค์สถูปเจดีย์เหลืออยู่เพียงองค์เดียว นอกจากองค์สถูปเก่าแก่แล้วยังมีพระพุทธรูปเก่าแก่ที่ทำจากหินทรายแดง ซึ่งสันนิษฐานได้ว่า วัดไถ่เตี้ย จะเป็นวัดเก่าแก่มามีมาตั้งแต่โบราณ ได้มีการปล่อยทิ้งร้างมาตามกาลเวลา จนกระทั่งในสมัยต้นรัตนโกสินทร์ได้มีการบูรณปฏิสังขรณ์ครั้งสำคัญขึ้นใหม่อีกครั้ง

9) บ้านขนมจีน

ชื่อเสียงของขนมจีนโพธิ์พระยาเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายไม่เฉพาะแค่คนในพื้นที่ แต่รวมไปถึงคนต่างถิ่น มีนักท่องเที่ยวมากมายที่ได้มีโอกาสได้ลองลิ้มชิมรสขนมจีนโพธิ์พระยาต่างติดใจและซื้อกลับไปเป็นของฝาก ขนมจีนโพธิ์พระยาเริ่มจากธุรกิจเล็กๆ ที่ขายอยู่ในตลาดสดโพธิ์พระยา ซึ่งตั้งในเขตอำเภอเมืองมีพื้นที่ติดกับชุมชนวังยาง แต่เจ้าของธุรกิจเป็นคนในชุมชนวังยาง มีการผลิตและทำขนมจีนที่บ้านของตนเองและนำไปขายยังตลาดโพธิ์พระยา ปัจจุบันได้มีการขยายธุรกิจและเปิดให้บริการเป็นร้านอาหารบ้านขนมจีน ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่บ้านของเจ้าของธุรกิจ มีบรรยากาศที่นั่งในร้านชมวิวทิวทัศน์ของแม่น้ำท่าจีน รวมถึงมีวิธีการสาธิตการทำเส้นขนมจีนอีกด้วย

ภาพที่ 11 : ร้านบ้านขนมจีน

10) โรงงานแม่ละมาย

เป็นผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางในชุมชนวังยาง ปัจจุบันมีผลิตภัณฑ์วุ้นมะพร้าว ภายใต้แบรนด์ "แม่ละมาย" ทั้งหมด 4 ชนิด คือ วุ้นมะพร้าวน้ำมะพร้าวผสมเม็ดแมงลัก, วุ้นมะพร้าวรวมมิตรในน้ำลำไย, วุ้นมะพร้าวรวมมิตรในน้ำแดง และน้ำดื่มเม็ดแมงลักผสมวุ้นมะพร้าวในน้ำแดง ซึ่งมีวางขายในร้านสะดวกซื้อ 7-11 ทุกสาขาทั่วประเทศไทย

ภาพที่ 12 : ผลิตภัณฑ์สินค้าจากโรงงานแม่ละมาย

11) บ้านส.น.เรือนไทย

บ้านส.น.เรือนไทย ถือได้ว่าเป็นพิพิธภัณฑ์บ้านเรือนไทย เป็นสถานที่ที่ได้รวบรวมของโบราณ ข้าวของเครื่องใช้สมัยโบราณ อาทิเช่น ถ้วย ชาม หม้อ เครื่องสำรับ อุปกรณ์ในพิธีมงคล ไห เรือโบราณ ฯลฯ ของคุณนงนุช ดอกกระพุ่ม ผู้เป็นเจ้าของบ้านไว้ทั้งหมด อีกทั้งบ้านส.น.เรือนไทยยังมีบรรยากาศที่ร่มเย็น รับผิดชอบเลี้ยง งานประชุม งานพิธีมงคลต่างๆ มีบรรยากาศความเป็นไทยและเป็นแหล่งเรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสมัยก่อนผ่านข้าวของเครื่องใช้ที่จัดโชว์อยู่ภายในเรือนไทย พร้อมฟังการเล่าเรื่องความเป็นมาของของแต่ละชิ้นจากคุณนงนุชอย่างน่าประทับใจ

ภาพที่ 13 : ภาพบรรยากาศภายในพิพิธภัณฑ์บ้านเรือนไทย

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชนวังยาง

การดำเนินงานตัวชุมชนวังยางยังไม่สามารถเข้าใจถึงมุมมองของศักยภาพทางการท่องเที่ยว รวมถึงวิธีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวิถีชุมชน รวมไปถึงเชิงเกษตร ทางผู้วิจัยจึงได้จัดโครงการศึกษาดูงานให้แก่ชุมชนวังยาง โดยพาไปศึกษาดูงานที่หมู่บ้านใกล้เคียงในจังหวัดสุพรรณบุรี คือ ชุมชนบางแม่หม้าย อำเภอบางปลาม้าภายใน 1 วัน หลังจากการศึกษาดูงานทำให้ชุมชนวังยางได้เรียนรู้แลกเปลี่ยนรูปแบบการจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวและศักยภาพทางการท่องเที่ยวในมิติด้านต่างๆ มากยิ่งขึ้น นอกเหนือจากนั้นยังเกิดเป็นเครือข่ายบ้านพี่เมืองน้องระหว่างชุมชนวังยางและชุมชนบ้านบางแม่หม้ายขึ้นอีกด้วย คณะผู้วิจัยได้สร้างช่องทางสื่อสารระหว่างสองชุมชนในรูปแบบของสื่อออนไลน์ที่เรียกว่า ไลน์ (LINE) เพื่อใช้เป็นช่องทางในการแลกเปลี่ยนข้อมูลและแบ่งปันความรู้ซึ่งกันและกัน

เป็นวิธีการศึกษาที่让ชุมชนได้เรียนรู้จากชุมชนอื่นที่มีบริบทและสภาพแวดล้อมใกล้เคียง หลังจากการศึกษาดูงานชุมชนวังยางก็ได้จัดเวทีประชุมกันหลายครั้ง รวมถึงได้มีการแต่งตั้งชุดคณะกรรมการในการช่วยกันทำงาน การแบ่งและมอบหมายหน้าที่เพื่อการบริหารจัดการที่ง่ายและสะดวกมากยิ่งขึ้น จนทำให้เกิดโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนวังยางเกิดขึ้น โดยใช้สโลแกนว่า “สมหวัง@วังยาง” ซึ่งเป็นโปรแกรมการท่องเที่ยวภายใน 1 วัน และได้มีการทดลองเที่ยวโดยคนในชุมชนเองก่อนการรับนักท่องเที่ยวจริงพร้อมทั้งประเมินศักยภาพทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ศักยภาพด้านความดึงดูดใจ ศักยภาพด้านความสามารถในการเข้าถึง ศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ศักยภาพด้านที่พัก ศักยภาพด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีดังต่อไปนี้

2.1 ศักยภาพด้านความดึงดูดใจ (Attraction)

ศักยภาพด้านความดึงดูดใจของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่วังยางมีศักยภาพด้านความดึงดูดใจเป็นอย่างมาก ทั้งสถานที่ที่สามารถเป็นจุดถ่ายรูป เช่น ทิวทุ่งนา ต้นตาล นาแห้ว นาเผือก บรรยากาศริมแม่น้ำท่าจีน วิถีชีวิตเกษตรกร และทิวทัศน์บริเวณรอบบึงลาดตาล ยังมีกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสามารถได้มาสัมผัสจริงผ่านประสบการณ์การลงมือปฏิบัติพร้อมทั้งมีการให้ความรู้ควบคู่ไปด้วย เช่น กิจกรรมการทำนาแห้ว แหล่งเรียนรู้ทางการเกษตรอินทรีย์ของคุณลุงสว่าง ซึ่งท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถทางการเกษตรอินทรีย์จนได้รับการยอมรับว่าเป็นปราชญ์ของชุมชนวังยาง มีกลุ่มนักท่องเที่ยวและผู้สนใจเข้ามาศึกษาหาความรู้กับคุณลุงสว่างอยู่เสมอ นอกจากนี้ บ้านสนเรือนไทย ที่มีเครื่องใช้สมัยโบราณ และเจ้าของบ้านคุณนุช ยังได้เลี้ยงปลาช่อนอเมซอนไว้ในบริเวณบ้าน มีกิจกรรมการสาธิตการให้อาหารปลาช่อนอเมซอนซึ่งเป็นกิจกรรมที่สามารถดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี และการชมสวนมัลเบอร์รี่พร้อมเก็บผลผลิตทานได้ที่บ้านสวนมมูเพลิน ก็เป็นอีกกิจกรรมที่น่าดึงดูดใจ นอกจากนี้ยังเป็นสถานที่ที่มีการจัดมุมนั่งพักผ่อน ทานอาหารว่างและเครื่องดื่มที่ทางเจ้าของบ้านทำมาจากผลิตผลของพืชผลในสวนของบ้านสวนมมูเพลินเอง บรรยากาศที่นั่งเล่นเป็นที่ชื่นชอบของนักท่องเที่ยว เนื่องจากด้านล่างเป็นบ่อปลาและสามารถนั่งห้อยขาพักรับประทานอาหารว่างพร้อมชมบรรยากาศรอบๆสวนและวิวทิวทัศน์ นอกจากนี้บ้านสวนมมูเพลินยังเป็นแหล่งจำหน่ายกิ่งพันธุ์ของต้นมัลเบอร์รี่ ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถซื้อกลับไปเพาะพันธุ์เองได้อีกด้วย

2.2 ศักยภาพด้านความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility)

พื้นที่ตำบลวังยางมีพื้นที่อยู่ติดกับถนนสายหลัก ไม่ไกลจากตัวเมืองสุพรรณบุรีและกรุงเทพมหานครมากนัก ทำให้การเดินทางในการท่องเที่ยวค่อนข้างสะดวก ระหว่างเส้นทางในการเข้าชมในแต่ละจุดกิจกรรมมีบรรยากาศที่สวยงาม แต่ในบางเส้นทางสัญจรในโปรแกรมการท่องเที่ยวมีความจำเป็นต้องใช้เส้นทางหลัก ซึ่งอาจก่อให้เกิดอันตรายได้ง่าย ถนนภายในชุมชนสำหรับการเข้าชมแต่ละกิจกรรมในบางเส้นทางมีเส้นทางที่ยากและซับซ้อน รวมถึงยังไม่มีป้ายบอกทางหรือจุดกิจกรรมให้เป็นที่น่าสังเกต ระยะทางจากบางกิจกรรมไปอีกกิจกรรมค่อนข้างมีระยะทางที่ไกลในบางช่วง

2.3 ศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity)

ศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ชุมชนวังยางมีความพร้อมในการให้บริการ มีการจัดอาหารว่างและเครื่องดื่มให้กับนักท่องเที่ยวในระหว่างวัน มีห้องต้อนรับนักท่องเที่ยวโดยใช้ห้องประชุมในอาคารเทศบาลตำบลวังยางเป็นการชั่วคราวในการแนะนำนักท่องเที่ยวก่อนเริ่มกิจกรรม ยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทางเพื่อเที่ยวชมในชุมชนจะใช้บริการรถอีแต่น ซึ่งเป็นยานพาหนะที่ชุมชนใช้ในการขนส่งเพื่อทำการเกษตร ถือได้ว่าเป็นการสร้างบรรยากาศให้แก่นักท่องเที่ยว แต่เนื่องจากเป็นยานพาหนะที่ชุมชนใช้การประกอบอาชีพจึงทำให้ขาดความสะดวกสบายในเรื่องของหลังคาบังแดดบังฝนให้แก่นักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังมีการจัดเตรียมอุปกรณ์สำหรับให้นักท่องเที่ยวร่วมทำกิจกรรมดำนานาแห้ว และงมแห้ว แต่จำนวนอุปกรณ์ยังไม่เพียงพอกับจำนวนนักท่องเที่ยว ชุมชนยังขาดป้ายบอกทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวในแต่ละจุด พร้อมทั้งยังขาดเอกสารแนะนำรายละเอียดเนื้อหาในการท่องเที่ยวในชุมชน

2.4 ศักยภาพด้านที่พัก (Accommodation)

ในพื้นที่ของชุมชนวังยางมีที่พักที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวด้วยกัน 3 แห่ง คือ (1) วังยางรีสอร์ท โฮเทล แอนด์สปา เป็นที่พักขนาดกลางสามารถรองรับนักท่องเที่ยวที่มาเป็นหมู่คณะได้ มีห้องประชุมสัมมนาให้บริการ (2) ไม้งามรีสอร์ท และ (3) ท่าจีนรีสอร์ท เป็นที่พักขนาดเล็กมีสิ่งอำนวยความสะดวกในโรงแรมไม่มากนัก ถึงแม้วังยางจะมีที่พักถึง 3 รีสอร์ท แต่วังยางรีสอร์ท โฮเทล แอนด์สปา มีศักยภาพเหมาะสมในการรองรับนักท่องเที่ยวเนื่องด้วยเป็นรีสอร์ทที่ได้มาตรฐานชั้นนำในจังหวัดสุพรรณบุรี มีบรรยากาศพื้นบ้านแบบไทยภาคกลาง ดิตริมแม่น้ำท่าจีน สงบ ร่มรื่น สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้หลายประเภททั้งแบบส่วนตัว และกลุ่มคณะประกอบด้วยห้องพักมีหลากหลายประเภทโดยบ้านกล้วย ท่าจีนโฮเทล บ้านเรือ บ้านสวนกล้วยและริเวอร์ปาร์คโฮเทล โดยมีทั้งหมด 56 ห้องรองรับได้ 130 คน และมีห้องประชุมสัมมนาให้บริการถึง 4 ห้องมีทั้งขนาดเล็กจุได้ 15 คน จนถึงห้องประชุมขนาดใหญ่ที่รองรับได้ถึง 150 คน

2.5 ศักยภาพด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Activity)

ชุมชนวังยางมีต้นทุนทางสังคมที่สามารถสร้างเป็นกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้หลากหลายกิจกรรม เช่น กิจกรรมการดำและงมเห็ดและดูกระบวนการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากเห็ด กิจกรรมชมพิพิธภัณฑ์ของใช้โบราณบ้านสน.เรือนไทย กิจกรรมการชมสวนมัลเบอร์รี่ เป็นต้น แต่จากการวิเคราะห์ศักยภาพด้านกิจกรรมตอนนี้ยังสามารถทำได้เพียงโปรแกรมการท่องเที่ยวเพียง 1 วันเท่านั้น แต่สามารถพัฒนากิจกรรมทางการท่องเที่ยวโดยชุมชนจะต้องมีการวางแผนและพัฒนารูปแบบกิจกรรมให้มีความหลากหลายรวมไปถึงรูปแบบโปรแกรมการท่องเที่ยวแบบพักค้างคืน เพื่อเพิ่มการใช้จ่ายในพื้นที่มีมากขึ้นของนักท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นการใช้บริการที่พัก เป็นต้น

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่วังยาง

การศึกษาแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่วังยางในครั้งนี้ ใช้กระบวนการการมีส่วนร่วมซึ่งผู้วิจัยดำเนินการจัดการสนทนากลุ่ม กับกลุ่มต่างๆ ทั้งผู้นำชุมชน ชาวบ้าน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้แก่ ร้านขนมจีน สน.เรือนไทย กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากเห็ด OTOP นักวิชาการ หน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ เทศบาลตำบลวังยางและภาคเอกชน ได้แก่ บริษัทประชารัฐ ในการหาแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชน ร่วมกับผู้วิจัยและได้นำประเด็นการศึกษาร่วมกันมาหารือกับชุมชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ ซึ่งการจัดการท่องเที่ยวจะเป็นการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรบนพื้นฐานกิจกรรมที่ชุมชนได้ดำเนินอยู่ในชีวิตประจำวัน เช่น การทำการเกษตร การทำสวน การทำผลิตภัณฑ์แปรรูป การทำผลิตภัณฑ์ OTOP สิ่งที่กำลังมานี้จะเป็นสิ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชน ผู้วิจัยและชุมชนพร้อมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ต้องมีกระบวนการผลักดันกิจกรรมเหล่านี้ให้เป็นที่รู้จักและน่าสนใจต่อการเลือกมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว จากข้อมูลเวทีสนทนาอย่างมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชนกำหนดแนวทางเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่วังยาง มีดังต่อไปนี้

3.1 การจัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยววังยาง

ชุมชนเกิดกลไกในการดำเนินงานขับเคลื่อนการท่องเที่ยวโดยการมีการแต่งตั้งชุดคณะกรรมการในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว มีการแบ่งและมอบหมายหน้าที่เพื่อการบริหารจัดการที่ง่ายและสะดวกมากยิ่งขึ้นประกอบด้วยผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (ส่วนได้ส่วนเสีย) จากหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ เทศบาลตำบลวังยาง หน่วยงานภาคเอกชน ได้แก่ บริษัทประชารัฐ และชุมชนวังยาง ได้แก่ ผู้นำชุมชน เกษตรกร กลุ่มต่างๆ บ้าน วัด โรงเรียน ฯลฯ โดยคณะกรรมการในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนวังยางอย่างมีส่วนร่วม ประกอบด้วย

ประธาน

นายพิชิต รุ่งเรืองด้วยบุญ

นายกเทศบาลตำบลวังยาง

รองประธาน

นายสายชล น้ำค้าง

เลขาธิการ

นายชิษณุ เชิดชูสุวรรณ

หัวหน้ากลุ่มกิจกรรม ประกอบด้วย

1. นายสงบ ลาปปัญญา	(กลุ่มจักรยาน)
2. จำนันต์ ดอกกุหลาบ	(กลุ่มแปรรูปเห็ด)
3. ผู้ใหญ่ศรีวิรุฬห์	(กิจกรรมประชาสัมพันธ์)
4. บุปผา	(กิจกรรมนาเผือก)
5. พรสุข วงษ์เสียม	(กลุ่มยานพาหนะรถอีแต๊ก)
6. สำรวย วงษ์สุวรรณ	(กิจกรรมนาเห้ว)
7. จำลอง ทับประเสริฐ	(กลุ่มยาหม่อง)
8. จุฑารัตน์ นาคโหนด	(กลุ่มขนมจีน ขนมไทยจากเห้ว)
9. นงค์นุช ดอกกระทุ้ม	(พิพิธภัณฑ์บ้านเรือนไทย)
10. เบญจมาศ อุ้นใจ	(กลุ่มยานพาหนะทางน้ำ)
11. ศิรประภา นาคะเสถียร	(กลุ่มแปรรูปข้าวเกรียบเห้ว)
12. สถิตย์ มาลัยทอง	(กลุ่มเกษตรอินทรีย์)
13. เพียว ศรีวิเชียร	(กิจกรรมแปลงนาข้าวและมันเทศ)
14. วิษระ จันทรเทศ	(เก็บภาพบรรยากาศ)

3.2 การออกแบบโปรแกรมทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของตำบล

ร่างโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนวังยางเกิดขึ้นจากการร่วมแสดงความคิดเห็นจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน โดยใช้สโลแกนว่า “สมหวัง@วังยาง” ซึ่งเป็นโปรแกรมการท่องเที่ยวภายใน 1 วัน ได้ 3 รูปแบบดังนี้

(ร่าง) รูปแบบที่ 1 เส้นทางการท่องเที่ยวสมหวัง@วังยาง

07.00 น.	พร้อมเพรียงกัน ณ เทศบาลวังยาง
07.45 น.	รับประทานอาหารเช้าที่บ้านเรือนไทย และชมพิพิธภัณฑ์
08.45 น.	เตรียมตัวขึ้นเรือไหว้พระ ณ วัดสัปรสเทศ
09.00 น.	ไหว้พระวัดไก่อเตี้ย
09.40 น.	ไหว้พระวัดเสาธงทอง
10.20 น.	ชมผลิตภัณฑ์แม่ละมาย
11.00 น.	กิจกรรมเรียนรู้การทำขนมไทยจากแก้ว และการทำขนมจีน
12.00 น.	รับประทานอาหารเช้าที่บ้านขนมจีน
13.00 น.	กิจกรรมเรียนรู้เกษตรอินทรีย์
14.30 น.	กิจกรรมทำยาหม่องสมุนไพร OTOP
15.00 น.	กิจกรรมทำข้าวแต๋นไรซ์เบอร์รี่
15.45 น.	กิจกรรมเรียนรู้การทำแก้ว และผลิตภัณฑ์แก้ว
16.30 น.	เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

(ร่าง)รูปแบบที่ 2 เส้นทางท่องเที่ยวสมหวัง@วังยาง

06.30 น.	พร้อมเพรียงกัน ณ เทศบาลวังยาง
07.00 น.	ใส่บาตรวัดสัปรสเทศ และชมบรรยากาศริมน้ำทำจิ้น
07.45 น.	รับประทานอาหารเช้าที่บ้านเรือนไทย และชมพิพิธภัณฑ์
08.45 น.	กิจกรรมเรียนรู้การทำแก้ว และผลิตภัณฑ์แก้ว <ul style="list-style-type: none"> - กิจกรรมมมแก้ว - กิจกรรมปอกแก้ว - กิจกรรมแปรรูปแก้ว
10.30 น.	กิจกรรมเรียนรู้เกษตรอินทรีย์
12.00 น.	รับประทานอาหารเช้าที่บ้านขนมจีน พร้อมรับฟังดนตรีไทย
13.00 น.	กิจกรรมทำยาหม่องสมุนไพร OTOP
14.30 น.	กิจกรรมทำข้าวแต๋นไรซ์เบอร์รี่
15.30 น.	นั่งรถอีแต่นชมทิวทัศน์บึงลาดตาลและทุ่งนาทอง
16.30 น.	เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

	(ร่าง)รูปแบบที่ 3 เส้นทางท่องเที่ยวสมหวังอวังยาง
07.00 น.	กิจกรรมเรียนรู้การทำเหหัว และผลิตภัณฑ์เหหัว กิจกรรมมเหหัว และปอกเหหัว (นาเหหัวตามความพร้อม)
08.00 น.	รับประทานอาหารเช้าที่แปลงเหหัวเป็นข้าวแตนไรซ์เบอร์รี่ห่อใบตอง
09.30 น.	กิจกรรมทำข้าวแตนไรซ์เบอร์รี่
10.30 น.	กิจกรรมทำขนมจีนและขนมไทย ที่บ้านขนมจีน
12.00 น.	รับประทานอาหารเที่ยง ที่บ้านขนมจีน พร้อมรับฟังดนตรีไทย
13.00 น.	กิจกรรมชมพิพิธภัณฑ์บ้านเรือนไทย
13.45 น.	กิจกรรมทำยาหม่องสมุนไพร OTOP และกิจกรรมเกษตรอินทรีย์
14.45 น.	กิจกรรมแปรรูปผลิตภัณฑ์เหหัว และซื้อของฝาก
15.30 น.	นั่งรถอีแต่นชมทิวทัศน์บึงลาดตาลและทุ่งนาทอง
16.30 น.	เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

หมายเหตุ : กำหนดการอาจมีการเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม

3.3 การวางแผนการต้อนรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยว

1) ควรมีวางแผนขั้นตอนการต้อนรับนักท่องเที่ยวที่เป็นระบบ เริ่มตั้งแต่การติดต่อประสานงานกับกลุ่มนักท่องเที่ยว การเป็นผู้ให้บริการและให้ข้อมูลที่ดี การให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวเพื่อการเตรียมตัวให้เหมาะสมต่อการเข้ามาท่องเที่ยวและทำกิจกรรมในชุมชนล่วงหน้า ดังนั้นชุมชนควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานฝ่ายประสานงานและให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวเพื่อดำเนินงาน

2) การจัดเตรียมแผนที่เส้นทางท่องเที่ยวรวมถึงป้ายบอกเส้นทางและป้ายบอกสถานที่ที่ชัดเจน ชุมชนควรมีการจัดทำแผนที่เส้นทางท่องเที่ยวภายในพื้นที่วังยาง พร้อมทั้งมีการจัดทำป้ายบอกระยะทางและบอกจุดสถานที่อย่างชัดเจน เพราะเส้นทางคมนาคมในพื้นที่มีหลายเส้นทาง อาจทำให้เกิดความสับสนในการเดินทางของนักท่องเที่ยวได้

3) ความพร้อมของสถานที่ในแต่ละจุดกิจกรรมการท่องเที่ยว เนื่องจากจุดกิจกรรมการท่องเที่ยวบางจุดมีความไม่แน่นอน เช่น กิจกรรมการทำนาเหหัว เนื่องจากต้องย้ายสถานที่ไปตามความพร้อมของนาเหหัวที่สามารถรับนักท่องเที่ยวได้ในแต่ละช่วงนั้นๆ จึงทำให้ยากต่อการบริหารเรื่องความพร้อมของสถานที่ เช่น ห้องน้ำ สถานที่จอดรถ และจุดให้บริการอาหารว่างละเล็กละน้อย ดังนั้น ชุมชนจะต้องมีการวางแผนการดำเนินงานล่วงหน้าทุกครั้งในทุกกลุ่มของท่องเที่ยวที่จะเข้ามาเยือน

4) การจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวและกิจกรรมที่น่าสนใจ หลังจากที่ได้เสร็จสิ้นโครงการนี้ทำให้ชุมชนได้โปรแกรมการท่องเที่ยวนำร่อง 1 โปรแกรม ซึ่งเป็นโปรแกรมการท่องเที่ยวภายใน 1 วันเท่านั้น หลังจากที่ได้รับกลุ่มนักท่องเที่ยวจะทำให้ชุมชนได้ทราบถึง ผลการตอบรับจากนักท่องเที่ยว ทั้งคำชมและคำแนะนำ เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมรวมถึงการเขียนโปรแกรมให้

มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้นโดยจะพัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยวที่รองรับได้หลายกลุ่ม เช่นโปรแกรมการท่องเที่ยวที่ทางชุมชนกำหนด และโปรแกรมการท่องเที่ยวเฉพาะกิจกรรมเรียนรู้เรื่องแห้ว และโปรแกรมการท่องเที่ยวตามความต้องการของกลุ่มนักท่องเที่ยว เป็นต้น

5) การสร้างจุดจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ของชุมชน สินค้าOTOP เช่น แห้วแปรรูปในรูปแบบต่างๆ ยาหม่องสมุนไพรบ้านบรโดทอง โดยชุมชนใช้บริเวณจุดกิจกรรมในการตั้งร้านค้าจำหน่ายแบบชั่วคราวในช่วงที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยว ทำให้เสียโอกาสในการขายสำหรับนักท่องเที่ยวจร ดังนั้นชุมชนควรจัดหาพื้นที่พร้อมทั้งพัฒนาจุดจำหน่ายสินค้าให้เป็นสิ่งก่อสร้างถาวร ถ้านักท่องเที่ยวมากพอ เพื่อเป็นการเพิ่มช่องทางในการสร้างรายได้เสริมแก่ชุมชนอีกวิธีหนึ่งรวมถึงการเข้าถึงของนักท่องเที่ยวอีกด้วยและ

ภาพที่ 14 : ร้านค้าจำหน่ายยาหม่องสมุนไพรชั่วคราว

3.4 การพัฒนาองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรท่องเที่ยว

1) ควรมีการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรท่องเที่ยวในด้านต่างๆอย่างจริงจัง การศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอาชีพ เช่น การศึกษาวิถีชีวิตการทำนาแห้ว การแปรรูป อาหารพื้นบ้าน ขนมไทย ขนมจีนน้ำยา วัฒนธรรมพื้นบ้าน การทำยาหม่อง การทำสมุนไพร

โบราณสถาน ประวัติศาสตร์ชุมชน ทรัพยากรทางธรรมชาติ และสิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชน รวมทั้งการศึกษารวบรวมข้อมูลและการเชื่อมโยงกับผู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านต่างๆของชุมชน

2) ควรจัดทำแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการบนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนกับทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีในท้องถิ่นด้านต่างๆ โดยหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลวังยาง สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสุพรรณบุรี สถาบันการศึกษานักวิจัยและหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องเข้ามาสนับสนุนทั้งงบประมาณและกระบวนการ องค์ความรู้ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการอย่างมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย

3) ควรมีการเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นในรูปแบบต่างๆ เพื่อสร้างความน่าสนใจและสร้างเอกลักษณ์ของการท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังสามารถใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ของคนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวได้ ทั้งสื่อออนไลน์ เช่น Website Youtube Facebook เป็นต้น การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารข้อมูลบนสื่อสิ่งพิมพ์ นิตยสารการท่องเที่ยวของจังหวัดสุพรรณบุรี หรือสื่อรายการโทรทัศน์/วิทยุ เพื่อแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวภายในตำบลวังยาง การจัดทำสารคดีเกี่ยวกับทรัพยากรที่มีในท้องถิ่น รวมถึงการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น การจัดงานเทศกาลการท่องเที่ยวในตำบลวังยาง อาทิ เช่น ถนนวัฒนธรรม ผลิตภัณฑ์ในชุมชน วิถีชีวิตของคนในชุมชน เป็นการสร้างเอกลักษณ์ในรูปแบบที่น่าสนใจและสะท้อนความเป็นท้องถิ่นอย่างแท้จริง

3.5 การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของตำบลวังยาง

1) ภาครัฐ ได้แก่เทศบาลวังยาง ควรกำหนดนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยเน้นเรื่องวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน มีการจัดทำแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อให้สอดคล้องกับแผนการพัฒนาของจังหวัดในระยะสั้นและระยะยาว ไม่ว่าจะเป็นในด้านการพัฒนามัคคุเทศก์ท้องถิ่น หรือการให้บริการที่ดี เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนนั้นเป็นไปอย่างต่อเนื่องและกระจายไปสู่พื้นที่อื่นของประเทศที่มีความใกล้เคียงกัน

2) ควรมีการเชื่อมโยงระหว่างการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น กับจังหวัดสุพรรณบุรีและแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของประเทศ เชื่อมโยงแผนการตลาดด้านการท่องเที่ยว และแผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและทรัพยากรในตำบลวังยางให้มีความสอดคล้องกัน

3.6 หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเข้ามาสนับสนุนเรื่องการประชาสัมพันธ์

1) ในการประชาสัมพันธ์อาจจะต้องมีการสอดแทรกข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวในตำบลวังยาง เช่น การสอดแทรกข้อมูลเกี่ยวกับการทำนาข้าว การแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวอาหารท้องถิ่น สินค้าของที่ระลึก ภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น ความสวยงามและความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติเข้าในเอกสารประชาสัมพันธ์ต่างๆ

2) ควรมีการประชาสัมพันธ์ถึงช่องทางการสื่อสารรวมถึงสื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว เช่น ช่องทางสื่อออนไลน์ (เฟสบุค, อินสตราแกรม หรือเว็บไซต์) และ

เบอร์โทรศัพท์ เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถติดต่อหรือค้นหาข้อมูลได้ง่ายและสะดวกมากยิ่งขึ้น สำหรับสื่อประชาสัมพันธ์ควรมีสีสัน และรูปแบบที่น่าสนใจ เพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ชุมชนยังสามารถเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในท้องถิ่นหรือพื้นที่ใกล้เคียงได้อีกด้วย เช่น รายการวิทยุกระจายเสียงในชุมชนหรือจังหวัด โดยอาจขอความร่วมมือจากบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ หรือพิธีกรรายการต่างๆ หรือการทำกิจกรรมประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่เป็นครั้งคราวในชุมชนวังยาง

3) ทำการกระจายแหล่งเผยแพร่ข้อมูลการประชาสัมพันธ์เพิ่มขึ้นตามสถานที่ต่างๆ เช่น ที่พัก ร้านอาหาร ร้านจำหน่ายของที่ระลึก แหล่งท่องเที่ยว ศูนย์การค้า สถานีบริการน้ำมัน ตามสถานที่ราชการของจังหวัดสุพรรณบุรี สำนักงานการท่องเที่ยวจังหวัดสุพรรณบุรี เป็นต้น

5) การประชาสัมพันธ์ภายในชุมชน โดยการสร้างความเข้าใจกับชุมชนและให้ชุมชนเห็นคุณค่าของการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในตำบลวังยาง เพื่อช่วยกันพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนไปพร้อมๆ กันอย่างมีประสิทธิภาพ

6) การสร้างเครือข่ายทางการท่องเที่ยวร่วมกับชุมชน อำเภอหรือจังหวัดใกล้เคียง เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว และยังสามารถสร้างเส้นทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวของเครือข่ายได้อีกด้วย ทั้งยังเป็นการกระจายความเจริญทางเศรษฐกิจภายในกลุ่มจังหวัดให้เติบโตไปพร้อมๆ กัน ซึ่งเป็นการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวชมมากยิ่งขึ้น

3.7 การพัฒนาคุณภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยว

1) ควรมีการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงเกษตรในตำบลวังยาง เช่น ปัญหาน้ำเสีย ขยะในชุมชนหรือจากสถานประกอบการ

2) การสร้างมาตรฐานด้านความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว เช่น หน่วยงานช่วยเหลือนักท่องเที่ยว การประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือโรงพยาบาลในกรณีฉุกเฉิน รวมถึงการให้คำแนะนำแก่นักท่องเที่ยว เพื่อสร้างความมั่นใจในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

3) การพัฒนาด้านสาธารณูปโภคที่ได้มาตรฐานในแหล่งท่องเที่ยว บางจุดกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนยังพบปัญหาเรื่องการขาดแคลนน้ำประปาและไฟฟ้า ซึ่งชุมชนจะต้องปรับปรุงเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาเพิ่มมากขึ้นในอนาคต

4) การสร้างอัตลักษณ์แก่ตำบลวังยาง เนื่องจากสินค้าแหล่งท่องเที่ยว การบริการ อาหาร หรือของที่ระลึกของชุมชนวังยางจะมีลักษณะคล้ายๆ กับแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ดังนั้นชุมชนวังยางจะต้องสร้างสัญลักษณ์ที่แสดงอัตลักษณ์ของชุมชน เพิ่มเรื่องราวเกี่ยวหัว ประวัติความเป็นมาของหัว คุณประโยชน์ และการแปรรูป บรรจุภัณฑ์ที่ดูทันสมัย น่าสนใจ เพื่อเป็นการดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวอยากเข้ามาใช้บริการ อยากซื้อสินค้าที่ระลึกกลับไป พร้อมทั้งถ่ายทอดประสบการณ์ให้กับคนรู้จักและชักชวนเพื่อให้เกิดการเข้ามาท่องเที่ยวอีก

5) การยกระดับมาตรฐานการบริการหรือสินค้า ชุมชนต้องพยายามผลักดันสินค้าและบริการรวมถึงแหล่งท่องเที่ยวให้ได้รับการรับรองตามมาตรฐานสากลหรือระดับประเทศจาก

หน่วยงานต่างๆที่สาขกลยอมรับ เช่น การยกระดับมาตรฐานการบริการของร้านอาหารการยกระดับมาตรฐานของสินค้าแปรรูปจากผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร การยกระดับมาตรฐานสินค้าที่ระลึก โดยอาจใช้มาตรฐานสากลหรือมาตรฐานประเทศหรือการพัฒนามาตรฐานระดับท้องถิ่น (เช่น มาตรฐาน Clean Food Good Taste สำหรับร้านอาหาร มาตรฐานอาหารปลอดภัยของกระทรวงเกษตรสหกรณ์ มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนสำหรับสินค้าที่ระลึก เป็นต้น) การยกระดับมาตรฐานห้องน้ำในแหล่งท่องเที่ยวและสถานบริการต่างๆ การจัดทำป้ายบอกทางทุกระยะที่สามารถเดินทางไปแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว การจัดทำที่ทิ้งขยะที่ได้มาตรฐาน และการพัฒนาเส้นทางคมนาคมทุกเส้นทางทั้งที่เดินทางมาท่องเที่ยวและเส้นทางภายในชุมชนให้ได้มาตรฐาน

6) การแบ่งเขตพื้นที่การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ให้มีความเป็นระเบียบและกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมของชุมชน เช่น การจัดผังบริเวณที่จอดรถ บริเวณห้องน้ำ ห้องสุขา ร้านอาหาร ร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก จุดประชาสัมพันธ์ อย่างเป็นสัดส่วน หรืออาจมีป้ายแสดงเขตพื้นที่ส่วนตัวที่ไม่อนุญาตให้นักท่องเที่ยวเข้าไป

7) การพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในตำบลวังยางในด้านต่างๆ เช่น การอบรมเจ้าหน้าที่ ผู้นำ หัวหน้ากลุ่มชุมชน วัด โรงเรียน ครูนักเรียนและผู้เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวในท้องถิ่น การเป็นเป็นเจ้าบ้านที่ดี การสื่อความหมายทางการท่องเที่ยว การนำชมสถานที่ท่องเที่ยว การเป็นมัคคุเทศก์อาสา การบริการในสถานที่จำหน่ายสินค้าที่ระลึก การอบรมให้ความรู้ด้านภาษา และประวัติความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น

8) การพัฒนาผู้ประกอบการในชุมชนตำบลวังยาง เนื่องจากกลุ่มผู้ประกอบการร้านอาหารหรือสินค้าของระลึกส่วนใหญ่จะเป็นสถานประกอบการขนาดเล็กที่ยังขาดแหล่งเงินทุน ต้นทุนการผลิต ขาดเงินทุนหมุนเวียน ขาดแรงงานที่ชำนาญการ ขาดการพัฒนาคุณภาพและบรรจุภัณฑ์ ขาดการพัฒนาารูปแบบของสินค้าให้หลากหลาย เป็นต้น

9) การกำหนดขอบเขตหรือรูปแบบการท่องเที่ยวที่เน้นการเรียนรู้และการได้สัมผัสวิถีชีวิตในชุมชน และการกระจายรายได้สู่คนในท้องถิ่นอย่างยุติธรรมและโปร่งใส รวมทั้งการไม่ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมและผลกระทบต่อชุมชนท้องถิ่น

10) การจัดกิจกรรมทางการตลาดในเชิงบูรณาการ ควรมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทุกๆ ด้านและเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวให้ไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้นเพื่อให้เกิดผลที่เป็นรูปธรรมชัดเจนยิ่งขึ้น จึงควรมีการจัดทำแผนร่วมกัน จัดกิจกรรมร่วมกัน แลกเปลี่ยนข้อมูลร่วมกัน ควรให้ความสำคัญกับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวเพื่อให้กลับมาเที่ยวใหม่ ซึ่งนอกจากจะเป็นการสร้างเครือข่ายระหว่างหน่วยงานแล้ว ยังเป็นการสร้างเครือข่ายในกลุ่มนักท่องเที่ยวด้วย

11) การจัดทำกฎระเบียบในการควบคุมดูแลที่จะช่วยให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความสวยงามและกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม มีการเผยแพร่และให้คำแนะนำแก่ผู้ประกอบการจัดหน่วยบริการและติดตามที่ใกล้ชิด มองเป้าหมายในการสนับสนุนซึ่งกันและกันมากกว่าการกวดขันแต่เพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ควรมีการติดตามประเมินผลการดำเนินกิจกรรม ว่าไปตาม

เป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ มีปัญหาอุปสรรคในเรื่องที่ต้องเร่งแก้ไขหรือมีประเด็นใดที่ต้องเสริมเพื่อสร้างความเข้มแข็งในชุมชนให้เกิดขึ้น

3.8 การมีส่วนร่วมเชิงบูรณาการขององค์กรที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมการท่องเที่ยว

- 1) สร้างเครือข่ายการส่งเสริมการท่องเที่ยวในระดับชุมชน จังหวัดและในระดับภูมิภาคในลักษณะของการเป็นพันธมิตรมากกว่าการแข่งขัน มีการเชื่อมโยงข่าวสารข้อมูลและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เกี่ยวข้องภาครัฐ เอกชน และองค์กรท้องถิ่น และการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวระดับท้องถิ่นและจังหวัด
- 2) กระจายอำนาจและบทบาทให้ทุกส่วนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวแก่ท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น
- 3) จัดทำหลักสูตรท้องถิ่นสำหรับเยาวชน ประชากรในชุมชน ผู้นำชุมชน และสมาชิกองค์กรปกครองท้องถิ่น เพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวในท้องถิ่น ทักษะการเป็นผู้นำทางการท่องเที่ยว การสร้างจิตสำนึกการเป็นเจ้าบ้านที่ดี รวมถึงการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว เพื่อเตรียมความพร้อมในการรับนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาท่องเที่ยว
- 4) การเข้าร่วมงานเทศกาลต่างๆของจังหวัด หรือหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวชุมชนอีกทางหนึ่ง

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่ ต.วังยาง อ.ศรีประจันต์

จ. สุพรรณบุรี ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อศึกษาบริบทพื้นที่ของ ต.วังยาง อ.ศรีประจันต์ จ.สุพรรณบุรี
2. เพื่อประเมินศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของ ต.วังยาง อ.ศรีประจันต์ จ.สุพรรณบุรี
3. เพื่อกำหนดแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของ ต.วังยาง อ.ศรีประจันต์

จ.สุพรรณบุรี

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

สรุปผล

1. บริบทพื้นที่ของ ต.วังยาง อ.ศรีประจันต์ จ.สุพรรณบุรี มีบริบทพื้นที่ที่เหมาะสมกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเนื่องจากมี

1.1 แหล่งทรัพยากรทางธรรมชาติที่สำคัญ คือ นาเหั่ว นาข้าว นาเผือก และแปลงมันเทศ รวมทั้งสวนผัก ผลไม้ต่าง ๆ นอกจากนั้น มีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สวยงาม คือ บึงลาดตาล และแม่น้ำท่าจีน มีสภาพแวดล้อมแบบชุมชนเกษตรในชนบทภาคกลาง ปราศจากมลภาวะทางไกลจากมลภาวะต่างๆ เนื่องจากไม่โรงงานขนาดใหญ่

1.2 ภายในพื้นที่สามารถจัดกิจกรรมการเกษตรที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิถีชีวิตของเกษตรกรหลากหลายโดยเฉพาะกิจกรรมเกี่ยวกับ เหั่ว เริ่มตั้งแต่การเพาะปลูก การดูแล เก็บเกี่ยว การจำหน่าย และการแปรรูป และพืชชนิดอื่น ๆ เช่น นาเผือก หรือสวนผักและผลไม้ การทำอาหารเกี่ยวกับเหั่ว การเรียนรู้ภูมิปัญญาทางเกษตร เช่น ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ศูนย์นวัตกรรม การแปรรูปเหั่ว ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้นอกจากจะให้ความรู้กับนักท่องเที่ยวได้แล้วยังสามารถสร้างรายได้ให้คนกับในชุมชนได้

1.3 หากพิจารณาในแง่องค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงเกษตร 3 ด้าน คือ ด้านทรัพยากรทางการเกษตร ด้านการตลาดการท่องเที่ยวและการบริการการท่องเที่ยว สามารถสรุปได้ว่า

1.3.1 ด้านทรัพยากรทางการเกษตร ชุมชนตำบลวังยางมีทรัพยากรการท่องเที่ยวทางการเกษตรที่ใช้ในการผลิตผลผลิตทางการเกษตรที่สร้างรายได้หลักให้กับคนในชุมชน คือ เหั่ว ที่ครบถ้วนสมบูรณ์ ทั้งดินสระบุรีไฮเฟตที่มีคุณสมบัติเฉพาะเหมาะกับการปลูกเหั่ว ทำให้วังยางเป็นพื้นที่ปลูกเหั่วที่ใหญ่ที่สุดแห่งเดียวในประเทศไทย อากาศที่ปราศจากมลพิษ น้ำจากแหล่งธรรมชาติ รวมถึงผลผลิตทางการเกษตรอื่นๆ ที่น่าสนใจในชุมชนด้วย นอกจากนั้น มีภูมิปัญญาต่างๆ เกี่ยวกับวิถีชีวิตเกษตรภาคกลาง การทำอาหารจากเหั่ว การทำนาเหั่ว และการใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีทางเกษตรในการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากเหั่ว

1.3.2 ด้านการตลาดการท่องเที่ยว ชุมชนยังไม่มีตลาดที่จัดจำหน่ายสินค้าเกษตรในชุมชนโดยเฉพาะ มีเพียงแต่ร้านจำหน่ายสินค้าและผลผลิตจากหัว และสินค้าเกษตรในชุมชน บริเวณริมถนน 340 ในช่วงพื้นที่ ต.วังยางเท่านั้น

1.3.3 ด้านการบริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ชุมชนมีที่พักสำหรับบริการนักท่องเที่ยว ในลักษณะรีสอร์ท 3 แห่ง ที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่ได้ อย่างไรก็ตามในชุมชนยังไม่มีที่พักตามบ้าน (Homestay) หรือที่พักตามสวนเกษตรต่างๆ (Farm stay) และชุมชนยังไมมีการบริการนำเที่ยวอย่างเป็นระบบหรือรูปแบบที่ชัดเจน

2. ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของ ต.วังยาง อ.ศรีประจันต์ จ.สุพรรณบุรี

ผลการวิจัยสรุปได้ว่าชุมชนมีศักยภาพที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชนได้ครบทั้ง 5 ด้าน ได้แก่

1. ศักยภาพด้านความดึงดูดใจ (Attraction)
2. ศักยภาพด้านความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility)
3. ศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity)
4. ศักยภาพด้านที่พัก (Accommodation)
5. ศักยภาพด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Activity)

ศักยภาพด้านที่เด่นชัดของชุมชนวังยาง คือ ศักยภาพด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และศักยภาพด้านความดึงดูดใจ เนื่องจากมีความสมบูรณ์ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติสำหรับการผลิตผลผลิตทางการเกษตรต่างๆ โดยเฉพาะหัว ทรัพยากรทางธรรมชาติที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว และมีความครบถ้วนในเรื่องการจัดการทรัพยากรที่จัดการโดยคนในชุมชนเพื่อส่งเสริมการผลิตผลผลิตทางการเกษตรแบบครบวงจร ทำให้สามารถปรับการจัดการกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้หลากหลายรูปแบบ เพื่อให้เหมาะกับกลุ่มของนักท่องเที่ยวได้

รองลงไปคือ ศักยภาพด้านที่พัก แม้จะยังไม่มีที่พักตามบ้าน (Homestay) หรือ ที่พักในฟาร์ม (Farm Stay) แต่ในชุมชนมีรีสอร์ทที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่ ไม่เกิน 150 คนได้

ส่วนศักยภาพด้านความสามารถในการเข้าถึง ในทางกายภาพ ชุมชนสามารถเข้าถึงได้ง่าย เพราะอยู่ติดกับถนน 340 ซึ่งเป็นถนนสายหลักตรงมาจากกรุงเทพมหานคร ใช้เวลาเดินทางประมาณ 1.30 ชั่วโมง และอยู่ระหว่างแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ในจังหวัด เช่น วัดป่าเลไลยก์วรวิหาร พิพิธภัณฑ์ลานพันธุ์มังกร และตลาดสามชุกร้อยปี แต่สิ่งที่ยังต้องปรับปรุง คือการเชื่อมโยงเส้นทางภายในชุมชน เพื่อจัดการท่องเที่ยวไม่ให้ซับซ้อน มีการเดินทางที่ปลอดภัย เนื่องจากชุมชนมีถนนสาย 340 ตัดผ่านจึงถูกแบ่งออกเป็น 2 ฝาก ในการจัดเส้นทางท่องเที่ยวจึงต้องคำนึงเรื่องความปลอดภัยในการเดินทาง และการจัดให้ป้ายหรือแผนที่ที่บอกเส้นทางท่องเที่ยวที่ชัดเจนมากขึ้น

สำหรับศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นศักยภาพที่ชุมชนสามารถพัฒนาได้ แม้ในระหว่างการทำวิจัย จะพบว่าศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในชุมชนยังไม่มีระบบหรือรูปแบบที่ชัดเจน

แต่สามารถพัฒนาอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะการให้บริการในด้านต่าง ได้แก่ การบริการนำเที่ยว ยานพาหนะสำหรับนักท่องเที่ยว การบริการด้านอาหารและเครื่องดื่ม

3. แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของต.วังยาง อ.ศรีประจันต์ จ.สุพรรณบุรี จากผลการวิจัย สรุปได้ว่า ชุมชนได้ข้อสรุปเกี่ยวกับแนวทางการจัดการท่องเที่ยวในชุมชน ดังนี้

3.1 ชุมชนมีความเห็นร่วมกันในการกำหนดรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ดังนี้

3.1.1 รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร จะเน้นกระบวนการผลิต “เหหัว” ซึ่งเป็นผลผลิตทางการเกษตรที่สร้างรายได้หลักให้กับคนในชุมชน และเป็นผลผลิตทางการเกษตรของชุมชน ที่ได้รับการรับรองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) จึงกำหนดให้ “เหหัว” เป็นอัตลักษณ์ของชุมชน ภายใต้สโลแกนในการจัดการท่องเที่ยวว่า “สมหวัง@วังยาง”

3.1.2 เป้าหมายในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน

1) เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาชีพ โดยให้คนในชุมชนทุกกลุ่มมีรายได้เสริมจากการจัดการการท่องเที่ยว

2) มุ่งเน้นจัดการท่องเที่ยวชุมชนแบบยั่งยืนเน้นการจัดการท่องเที่ยวด้วยชุมชนเอง โดยลดการดำเนินการแบบรอยต่องบประมาณจากรัฐบาล ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรต่างๆ ในชุมชน และสร้างจิตสำนึกรักและภูมิใจในความเป็นตัวตนให้กับคนในชุมชน โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชน

3) การดำเนินงานเพื่อกำหนดแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของต.วังยาง ขับเคลื่อนโดยให้คณะกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเทศบาลตำบลวังยาง ที่จัดตั้งโดยชุมชน ประกอบด้วยผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลวังยาง และตัวแทนจากกลุ่มต่างๆ ในชุมชน เป็นผู้ขับเคลื่อนการจัดการท่องเที่ยวในชุมชน รวมทั้งสิ้น 22 คน ตามคำสั่งเทศบาลตำบลวังยาง ที่ 221/2560 ลว. 29 ธันวาคม 2560 โดยมีคณะนักวิจัย เป็นที่ปรึกษาด้านวิชาการ

คณะทำงานฯ ได้กำหนดแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนวังยางไว้ สรุปได้ดังนี้

การเตรียมความพร้อมด้านต่างๆ ในชุมชน คณะทำงานได้เตรียมความพร้อมการจัดการท่องเที่ยวต่างๆ ดังนี้

1) การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่

- การวางแผนจัดการพื้นที่ในชุมชน
- การจัดเตรียมและปรับสถานที่สำหรับทำกิจกรรม เช่น ต้องเตรียมอุปกรณ์

สำหรับทำกิจกรรมให้เพียงพอกับจำนวนนักท่องเที่ยว ในกิจกรรมดำนาเหหัว เพาะกล้าเหหัว และปลูกเหหัว รวมทั้ง เตรียมสถานที่สำหรับทำความสะอาดร่างกายที่สะอาด เหมาะสมให้กับนักท่องเที่ยว จุดบริการอาหารว่างและเครื่องดื่มที่เหมาะสม จัดเตรียมห้องน้ำสะอาดได้มาตรฐาน

- การสร้างสัญลักษณ์ของชุมชน (Land Mark) และจุดถ่ายภาพ
- การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ บึงลาดตาล ริมแม่น้ำท่าจีน
- การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในชุมชน ที่สะท้อนเรื่องราวและความเป็นมาของชุมชน เช่น เจดีย์เก่าในวัดไก่อ่เตี้ย บริเวณต้นยางใหญ่ที่ยังหลงเหลือที่เป็นที่มาของชื่อชุมชน

- จุดจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ชุมชน เป็นสิ่งก่อสร้างถาวร ในลักษณะตลาดชุมชน ยกกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนต่างๆ เกี่ยวกับ แห้ว ให้ได้มาตรฐาน OTOP และอย. รวมถึงมาตรฐานต่าง ๆ ของสินค้าเกษตร

- การจัดทำแผนรองรับป้องกันปัญหาหรือผลกระทบที่เกิดจากการจัดการท่องเที่ยว ได้แก่ การจัดการขยะจากชุมชน และสถานประกอบการ

2) การพัฒนาด้านการบริการต่างๆ ได้แก่

- ระบบการให้บริการและการต้อนรับนักท่องเที่ยว
- การให้ข้อมูลการท่องเที่ยวที่ถูกต้อง รวดเร็วด้วยวิธีการที่ทันสมัยและง่ายต่อการเข้าถึงด้วย สื่อออนไลน์ ได้แก่ facebook และ Webpage แนะนำและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในชุมชนของเทศบาลต.วังยาง ที่เชื่อมโยงกับเว็บไซต์การท่องเที่ยวในจังหวัดสุพรรณบุรี ได้แก่ [www.suphan.biz](http://www.supphan.biz) และพัฒนาแอปพลิเคชันต่อไปในอนาคต

3) การฟื้นฟูองค์ความรู้และภูมิปัญญาเกี่ยวกับแห้ว ได้แก่

- องค์ความรู้และภูมิปัญญาเกี่ยวกับการเพาะปลูกแห้ว
- การทำอาหารคาวหวานพื้นบ้านจากแห้ว
- วิถีชีวิตเกษตรกรผู้ปลูกแห้ว และวิถีชีวิตชุมชนริมแม่น้ำท่าจีน

4) การเรียนรู้เรื่องการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยวิธีการศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากชุมชนที่ประสบความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน ได้แก่ ชุมชนบางแม่หม้าย จ.สุพรรณบุรี ชุมชนนาต้นจัน จ.สุโขทัย

5) การสื่อความหมายการท่องเที่ยว และวัฒนธรรม ในชุมชนตำบลวังยาง ได้แก่ การให้ความรู้เรื่องการสื่อความหมาย การนำชมและการนำเสนอ กับคนในชุมชน โดยกลุ่มเยาวชนจากสภาเยาวชนตำบลวังยาง การสร้างสัญลักษณ์ของ

6) การพัฒนาศักยภาพชุมชนด้านการท่องเที่ยว ด้วยการประเมินระดับศักยภาพของชุมชนด้านการท่องเที่ยว ในด้านต่าง ๆ

7) การจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวนำร่อง ผลจากงานวิจัยในครั้งนี้ คณะทำงานได้จัดโปรแกรมการท่องเที่ยวนำร่อง 1 วัน แบบไม่พักค้างคืน โดยทดลองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มวัยรุ่น และวัยเกษียณ ทำให้ชุมชนเห็นข้อดีและข้อเสีย และจุดบกพร่องในระหว่างการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ทำ

ให้ชุมชนมีแผนงานที่จะปรับโปรแกรมการท่องเที่ยวให้มีความหลากหลายตามกลุ่มของนักท่องเที่ยว แต่ไม่ขัดต่ออัตลักษณ์ เป้าหมายและศักยภาพของชุมชน

8) การประเมินผลงานด้านการจัดการท่องเที่ยว

3.2 การสร้างเครือข่าย คณะทำงานวางแผนสร้างเครือข่าย โดยความร่วมมือจาก

- ชุมชนใกล้เคียง และชุมชนบางหม้ายซึ่งตกลงเป็นชุมชนพี่เลี้ยง เพื่อเชื่อมโยงกิจกรรมการท่องเที่ยวในอนาคต

- กลุ่มกิจกรรมต่างๆ ที่ทำกิจกรรมกับคนภายในและภายนอกชุมชน เช่น กลุ่มนักปั่นจักรยาน กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์แห้ง กลุ่มผักปลอดสารพิษ

- หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่สนับสนุนการท่องเที่ยว ได้แก่ สสส. ททท. เกษตรอำเภอ พัฒนาชุมชนจังหวัด สภาเยาวชนเทศบาลตำบลวังยาง และ บริษัทประชารัฐ

3.3 การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน

- คณะทำงานฯ กำหนดแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยใช้ฐาน จากการรับรองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของแห้ง (GI) โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์การแปรรูปแห้ง การพัฒนาสินค้าอาหารคาวและหวานจากแห้ง

- การจัดทำตลาดสินค้าชุมชน

4. ปัญหาและอุปสรรค

สิ่งที่ชุมชนสรุปว่าเป็นปัญหาและอุปสรรค ในการจัดการการท่องเที่ยวชุมชน ได้แก่

- 1) ความต่อเนื่องในความร่วมมือการทำงาน และผู้ประสานในชุมชน ปัจจุบันเป็นเจ้าหน้าที่ของเทศบาลทำหน้าที่เป็นผู้ประสาน ในอนาคต มีความคาดหวังจะมีผู้ประสานงานเป็นสมาชิกในชุมชน เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการทำงาน

- 2) การหาแหล่งทุนสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในช่วงแรก เช่น แหล่งทุนสนับสนุนจาก สสส. และความต่อเนื่องในการช่วยเหลือทางวิชาการ จาก สกว.และมหาวิทยาลัย

- 3) ความขัดแย้งในชุมชน

ข้อเสนอแนะ

ในการส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยชุมชนให้สัมฤทธิ์ผลนั้นทำได้โดย

1. ชุมชนควรจะต้องความสามัคคีและร่วมมือกันของคนในชุมชนทุกภาคส่วน
2. มีการกระจายอำนาจ และบทบาทให้ทุกส่วนอย่างทั่วถึง
3. ลดความขัดแย้งในชุมชนด้วยการกระจายรายได้หรือผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม

4. ใช้กลไกในการสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวทุกระดับ ได้แก่ ชุมชน จังหวัด และภูมิภาค ในลักษณะพันธมิตร เพื่อเชื่อมโยงข่าวสาร กิจกรรมการท่องเที่ยวและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการบริหารจัดการท่องเที่ยว รวมทั้งกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวร่วมกัน
5. ชุมชนต้องแผนดำเนินงานที่ชัดเจนและต่อเนื่อง เพื่อปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมและบริหารจัดการท่องเที่ยว ให้สัมฤทธิ์ผล
6. ควรมีการประเมินผลการดำเนินงานเป็น ระยะ 3 เดือน 6 เดือน และ 12 เดือน เพื่อปรับปรุงแก้ไขจุดที่บกพร่องได้ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

บรรณานุกรม

การท่องเที่ยวชุมชน. 2560: เข้าถึงได้จาก

(<https://thaicomunitybasedtourismnetwork.wordpress.com/>) (สืบค้นเมื่อ 20 พ.ย. 2560).

จริยญา ฦพิกุล วาริชต์ มัธยมบุรุษ. 2555. การศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว จังหวัดเชียงราย. จังหวัดพะเยา: พะเยาวิจัย 1

จุฑามาศ คงสวัสดิ์. 2550. การศึกษาแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี. มหาวิทยาลัยศิลปกร

เทพกร ณ สงขลา. 2556. รูปแบบการจัดการทรัพยากรการเกษตรเพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ยั่งยืนในอำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. จังหวัดสงขลา

เทศบาลตำบลวังยาง. ข้อมูลชุมชน. 2559: (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก

<http://www.wangyangsuphanburi.go.th> (สืบค้นเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2561).

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. 2548. การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร: บริษัทเพรสแอนด์ดีไซน์ จำกัด.

ไบเฟิร์น วงษ์บัวงาม มุขสุตา พูลสวัสดิ์. 2556. การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โครงการที่ได้รับรางวัลจากการประกวดผลงานตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภาคการเกษตรในเขตกรุงเทพและปริมณฑล. กรุงเทพมหานคร. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ปาริฉัตร สิงห์ศักดิ์ตระกูล พัทธินทร์ เสริมการดี. (2553). การศึกษาศักยภาพและแนวทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนบ้านทุ่งมะปราง อำเภอกวนโดน และบ้านโดนพานัน อำเภอกวน กาหลง จังหวัดสตูล. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

ปิยะพงศ์ มั่นกลั่น. 2554. ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวตลาดน้ำในจังหวัดนนทบุรีเพื่อการจัดการทรัพยากรทางการท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

พจนา สอนศรี. 2546. เอกสารการสอนชุดวิชา หน่วยที่ 8-15 การจัดการนันทนาการและการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ. นนทบุรี. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

วิภารัตน์ สุราลัย. 2555. แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษา อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา. มหาวิทยาลัยขอนแก่น. จังหวัดขอนแก่น

วารุณี เกตุสะอาด ผศ.ปรกรณ์ สุวานิช. 2554. การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่เขตทวีวัฒนา จังหวัดกรุงเทพมหานคร. มหาวิทยาลัยมหิดล. จังหวัดนครปฐม

ศิริจรรยา ประพุดติกิจ. 2553. การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดตราด เพื่อจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สำนักงานจังหวัดสุพรรณบุรี. 2556. แผนพัฒนาจังหวัด 4 ปี พ.ศ. 2558 – 2561 จังหวัดสุพรรณบุรี

ภาคผนวก

ก. เครื่องมือที่ใช้ในการทำงานวิจัย

- 1.1 แบบบันทึกการสังเกตการสำรวจเชิงพื้นที่เพื่อศึกษาบริบทพื้นที่ของ ต.วังยาง อ.ศรีประจันต์ จ.สุพรรณบุรี
 - 1.2 แบบบันทึกการสัมภาษณ์ตัวแทนชุมชน ผู้นำชุมชน หน่วยงานภาครัฐบาล หน่วยงานเอกชน เพื่อศึกษาบริบทพื้นที่ของ ต.วังยาง อ.ศรีประจันต์ จ.สุพรรณบุรี
 - 1.3 แบบบันทึกการสังเกตเพื่อประเมินศักยภาพตนเองด้านการท่องเที่ยว (5 ด้าน) ของ ต.วังยาง อ.ศรีประจันต์ จ.สุพรรณบุรี
 - 1.4 แบบบันทึกการสัมภาษณ์กลุ่มนักท่องเที่ยวเพื่อประเมินศักยภาพด้านการท่องเที่ยว (5 ด้าน) ของ ต.วังยาง อ.ศรีประจันต์ จ.สุพรรณบุรี
- ข. ภาพบรรยากาศการสนทนากลุ่มเพื่อทำความเข้าใจ และหาบริบทพื้นที่ของชุมชนวังยาง
- ค. ภาพบรรยากาศการศึกษาดูงานที่ชุมชนบางแม่หม้าย อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี
- ง. ภาพบรรยากาศการประชุมเพื่อหาแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของกลุ่มคณะกรรมการการท่องเที่ยวของชุมชน
- จ. เอกสารรายชื่อแต่งตั้งคณะกรรมการการท่องเที่ยวของชุมชนวังยาง
- ฉ. ภาพบรรยากาศการท่องเที่ยวตามโปรแกรมโดยชุมชนวังยาง และเครือข่ายชุมชนบางแม่หม้าย
- ช. ภาพกิจกรรมการสัมภาษณ์การประเมินศักยภาพทั้ง 5 ด้าน โดยชุมชนวังยาง
- ซ. แผ่นพับโฆษณาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนวังยาง
- ฅ. รูปภาพบรรยากาศการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวกลุ่มแรก
- ญ. หนังสือรับรองการนำโครงการไปใช้ประโยชน์หลังจากเสร็จสิ้นโครงการ

ภาคผนวก ก

เครื่องมือที่ใช้ในการทำงานวิจัย

ตารางที่ 1 แบบบันทึกการสังเกตการสำรวจเชิงพื้นที่เพื่อศึกษาบริบทพื้นที่ของ ต.วังยาง อ.ศรีประจันต์ จ.สุพรรณบุรี

แบบบันทึกการสังเกตการสำรวจเชิงพื้นที่เพื่อศึกษาบริบทพื้นที่ของ
ต.วังยาง อ.ศรีประจันต์ จ.สุพรรณบุรี

วันที่..... ผู้บันทึก

สิ่งที่พบ	ลักษณะและจุดเด่น	ที่ตั้ง	หมายเหตุ

ข้อคิดเห็นหรือข้อสังเกตเพิ่มเติมจากผู้บันทึก

.....

ตารางที่ 2 แบบบันทึกการสัมภาษณ์ตัวแทนชุมชน ผู้นำชุมชน หน่วยงานภาครัฐบาล หน่วยงานเอกชน เพื่อศึกษาบริบทพื้นที่ของ ต.วังยาง อ.ศรีประจันต์ จ.สุพรรณบุรี

แบบบันทึกการสัมภาษณ์ตัวแทนชุมชน ผู้นำชุมชน หน่วยงานภาครัฐบาล หน่วยงานเอกชน
เพื่อศึกษาบริบทพื้นที่ของ ต.วังยาง อ.ศรีประจันต์ จ.สุพรรณบุรี

วันที่..... ผู้บันทึก

ประเด็นการสัมภาษณ์	ข้อมูลการสัมภาษณ์	หมายเหตุ
ประวัติความเป็นมาของชุมชน		
ตำแหน่งที่ตั้ง ลักษณะทางกายภาพ ลักษณะทางภูมิศาสตร์		
โครงสร้างของชุมชน		
ระบบสาธารณูปโภค สิ่งอำนวยความสะดวก		
วัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อ ภูมิปัญญาท้องถิ่น		
อาหารพื้นเมือง		
สถานที่สำคัญในชุมชน เช่น วัด โรงเรียน หรือแหล่งท่องเที่ยว		

ประเด็นการสัมภาษณ์	ข้อมูลการสัมภาษณ์	หมายเหตุ
กลุ่มวิสาหกิจชุมชน		
ผลิตภัณฑ์ OTOP		
เศรษฐกิจในชุมชน ความ มั่นคงของรายได้ การประกอบ อาชีพ		

ข้อคิดเห็นหรือข้อสังเกตเพิ่มเติมจากผู้บันทึก

.....

.....

.....

ตารางที่ 3 แบบบันทึกการสังเกตเพื่อประเมินศักยภาพตนเองด้านการท่องเที่ยว (5 ด้าน) ของ ต.วังยาง
อ.ศรีประจันต์ จ.สุพรรณบุรี

แบบบันทึกการสังเกตเพื่อประเมินศักยภาพตนเองด้านการท่องเที่ยว (5 ด้าน)
ของ ต.วังยาง อ.ศรีประจันต์ จ.สุพรรณบุรี

วันที่..... ผู้บันทึก

ศักยภาพทั้ง 5 ด้าน	ผลการสังเกต	หมายเหตุ
ศักยภาพด้านความดึงดูดใจ - กิจกรรม - สถานที่ - บรรยากาศและทิวทัศน์ - บุคลากร		
ศักยภาพด้านความสามารถในการเข้าถึง - เส้นทางคมนาคม - ป้ายบอกเส้นทางหรือสถานที่ - การติดต่อสอบถามข้อมูล - การประชาสัมพันธ์		
ศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวก - ระบบสาธารณูปโภค - ความปลอดภัย - การบริการ - อุปกรณ์ในการทำกิจกรรม - บุคลากร - ยานพาหนะ - สถานที่		
ศักยภาพด้านที่พัก เช่น โฮมสเตย์ หรือรีสอร์ท		

ศักยภาพทั้ง 5 ด้าน	ผลการสังเกต	หมายเหตุ
ศักยภาพด้านกิจกรรมการ ท่องเที่ยว เช่น ประเภทของกิจกรรม ความหลากหลาย ความสร้างสรรค์ และความน่าสนใจ		

ข้อคิดเห็นหรือข้อสังเกตเพิ่มเติมจากผู้บันทึก

.....

.....

.....

ตารางที่ 4 แบบบันทึกการสัมภาษณ์กลุ่มนักท่องเที่ยวเพื่อประเมินศักยภาพด้านการท่องเที่ยว (5 ด้าน)
ของ ต.วังยาง อ.ศรีประจันต์ จ.สุพรรณบุรี

แบบบันทึกการสัมภาษณ์กลุ่มนักท่องเที่ยวเพื่อประเมินศักยภาพด้านการท่องเที่ยว (5 ด้าน)
ของ ต.วังยาง อ.ศรีประจันต์ จ.สุพรรณบุรี

วันที่..... ผู้บันทึก

ประเด็นการสัมภาษณ์	ข้อมูลการสัมภาษณ์	หมายเหตุ
ศักยภาพด้านความดึงดูดใจ - กิจกรรม - สถานที่ - บรรยากาศและทิวทัศน์ - บุคลากร		
ศักยภาพด้านความสามารถในการเข้าถึง - เส้นทางคมนาคม - ป้ายบอกเส้นทางหรือสถานที่ - การติดต่อสอบถามข้อมูล - การประชาสัมพันธ์		
ศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวก - ระบบสาธารณูปโภค - ความปลอดภัย - การบริการ - อุปกรณ์ในการทำกิจกรรม - บุคลากร - ยานพาหนะ - สถานที่		
ศักยภาพด้านที่พัก เช่น โฮมสเตย์ หรือรีสอร์ท		

ประเด็นการสัมภาษณ์	ข้อมูลการสัมภาษณ์	หมายเหตุ
ศักยภาพด้านกิจกรรมการ ท่องเที่ยว เช่น ประเภทของกิจกรรม ความหลากหลาย ความสำเร็จ และความน่าสนใจ		

ข้อคิดเห็นหรือข้อสังเกตเพิ่มเติมจากผู้บันทึก

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข

ภาพบรรยากาศการสนทนากลุ่มเพื่อทำความเข้าใจ และหาบริบทพื้นที่ของชุมชนวังยาง

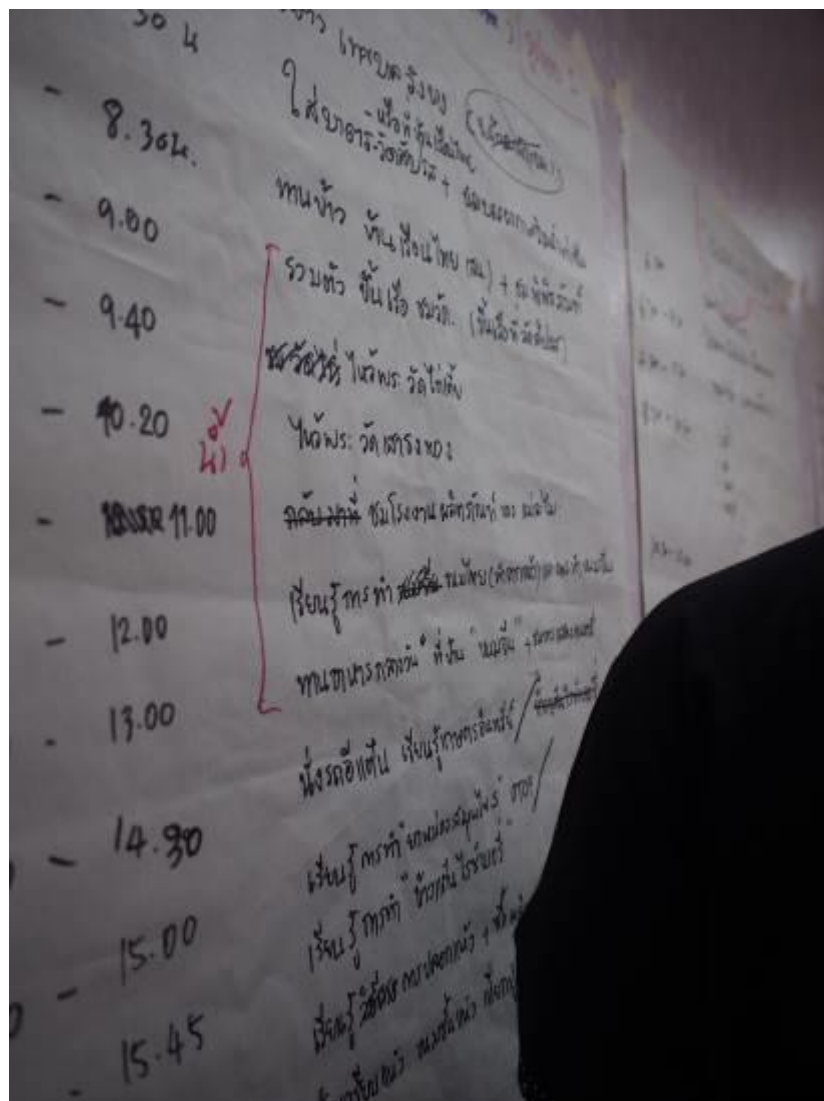

ภาคผนวก ค

รูปภาพบรรยากาศการเรียนรู้ที่ชุมชนบางแม่หม้าย
อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

ภาคผนวก จ

รายชื่อคณะกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนวังยาง

คำสั่งเทศบาลตำบลวังยาง

ที่ ๒๒๑๑/๒๕๖๑

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเทศบาลตำบลวังยาง

ด้วยเทศบาลตำบลวังยาง ได้มีการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่ตำบลวังยาง เพื่อใช้กิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นเครื่องมือในการสร้างงาน สร้างอาชีพ ให้กับคนในชุมชนและเป็นประโยชน์โดยตรงต่อคนในชุมชนที่ก่อให้เกิดรายได้จากการท่องเที่ยว เป็นการสนับสนุนภารกิจของเทศบาลตำบลวังยางในด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต สตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และคนพิการในพื้นที่

เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุดุจดุประสงค์ที่ตั้งไว้ จึงอาศัยอำนาจตามมาตรา ๔๘ เศษ (๓)/(๒) แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ (แก้ไขถึงฉบับที่ ๓๓ พ.ศ. ๒๕๕๒) แต่งตั้งคณะกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเทศบาลตำบลวังยาง โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. นายพิชิต รุ่งเรืองด้วยบุญ	นายกเทศมนตรีตำบลวังยาง	ประธานคณะกรรมการ
๒. นายสายชล น้ำค้าง	รองนายกเทศมนตรีตำบลวังยาง	รองประธานฯ
๓. นายสงบ ลาภปัญญา	รองนายกเทศมนตรีตำบลวังยาง	รองประธานฯ
๔. นายวิรัตน์ ใบเคย	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๒	คณะกรรมการ
๕. น.ส.สำรวย วงษ์สุวรรณ	ผู้แทนชุมชน	คณะกรรมการ
๖. นางจุฑารัตน์ นาคโชน	ผู้แทนชุมชน	คณะกรรมการ
๗. น.ส.ศิริประภา นาคะเสถียร	ผู้แทนชุมชน	คณะกรรมการ
๘. นายพะเยาว์ ศรีวิเชียร	ประธานสภาเทศบาลฯ	คณะกรรมการ
๙. น.ส.เบญจมาศ อุ่นใจ	สมาชิกสภาเทศบาลฯ	คณะกรรมการ
๑๐. นางพรสุข วงษ์เสียม	ผู้แทนชุมชน	คณะกรรมการ
๑๑. จ.ส.อ.อนันต์ ดอกกุหลาบ	สมาชิกสภาเทศบาลฯ	คณะกรรมการ
๑๒. น.ส.ศรีวิรุฬห์ แก้วศรีงาม	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๖ ต.วังยาง	คณะกรรมการ
๑๓. นางจำลอง ทับประเสริฐ	ประธานกลุ่ม	คณะกรรมการ
๑๔. นางนงกันขุช ดอกกระพุ่ม	สมาชิกสภาเทศบาลฯ	คณะกรรมการ
๑๕. นายสถิตย์ มาลัยทอง	ผู้แทนชุมชน	คณะกรรมการ
๑๖. นายวัชรระ จันทร์เทศ	สมาชิกสภาเทศบาลฯ	คณะกรรมการ
๑๗. นางบุษผา ศรีวิเชียร	ผู้แทนชุมชน	คณะกรรมการ
๑๘. น.ส.สุรีย์ เสรีกิจ	คนงานทั่วไป	คณะกรรมการ
๑๙. น.ส.กุลชญา คล้ายสุบรรณ	หัวหน้าฝ่ายปกครอง	คณะกรรมการ

/๒๐, น.ส.อมตา.....

- ๒ -

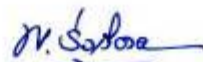
๒๑. นางวาสนา เปรมทอง	แผนบริหารงานสาธารณสุข	คณะทำงานฯ
๒๒. นายพิษณุ เจริญสุวรรณ	หัวหน้าฝ่ายป้องกันฯ	คณะทำงานฯ/เลขานุการ

มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. ขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนตามแนวทางแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน (CTB Thailand) พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๓
๒. บูรณาการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนตามภารกิจที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ของเทศบาลตำบลวังยาง
๓. พัฒนาเครื่องมือ กระบวนการ และแนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่ตำบลวังยางให้สอดคล้องกับสถานการณ์การท่องเที่ยวของประเทศ
๔. ติดตามและประเมินผลการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่เทศบาลตำบลวังยาง และรายงานต่อนายกเทศมนตรีตำบลวังยาง
๕. ปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่นายกเทศมนตรีตำบลวังยางมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๙ เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

(นายพิชิต รุ่งเรืองด้วยบุญ)

นายกเทศมนตรีตำบลวังยาง

ภาคผนวก ฉ

รูปภาพบรรยากาศการทดลองท่องเที่ยวตามโปรแกรมโดยชุมชนวังยางและเครือข่าย
ชุมชนบางแม่หม้าย

ภาคผนวก ข

รูปภาพกิจกรรมการสัมภาษณ์การประเมินศักยภาพทั้ง 5 ด้านโดยชุมชนวังยาง

ภาคผนวก ณ

รูปภาพบรรยากาศการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวกลุ่มแรก

ภาคผนวก ญ

หนังสือรับรองการนำโครงการไปใช้ประโยชน์จากหน่วยงานต่างๆ หลังจากเสร็จสิ้นโครงการ

หนังสือรับรองการนำงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ไปใช้ประโยชน์ จากหน่วยงานภายนอก
ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว) นามสกุล
ตำแหน่ง (ระดับผู้บริหาร ขององค์กร/หน่วยงาน) รองนายกเทศมนตรีตำบลวังยาง
ชื่อหน่วยงาน เทศบาลตำบลวังยาง
สถานที่ตั้ง 3 หมู่ 6 ตำบลวังยาง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี 72140
โทรศัพท์ 0890769339 โทรสาร 035528352 อีเมล chitsanu09@hotmail.com
ขอรับรองว่าได้นำผลงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ไปใช้ประโยชน์ เรื่อง การส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนด้าน
เกษตรกรรม ในพื้นที่ตำบลวังยาง อ.ศรีประจันต์ จ.สุพรรณบุรี
ซึ่งเป็นผลงานของ อาจารย์เพ็ญฤทัย เสริมศิลป์, ดร.พลารักษ์ ไชโย, อาจารย์รัง คำเกิด และอาจารย์จิราภรณ์ เถร
วัตร สาขาวิชา การท่องเที่ยว และภาษาต่างประเทศเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น คณะ ศิลปศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชม
งคลสุวรรณภูมิ มาใช้ประโยชน์ในองค์กร/หน่วยงาน/กลุ่มของข้าพเจ้า โดยใช้ในระหว่างวันที่ ถึงวันที่
ก่อให้เกิดผลในด้านต่อไปนี้ (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☒ การให้ประโยชน์เชิงสาธารณะ
 - ☐ การให้ประโยชน์เชิงนโยบาย
 - ☐ การให้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์
 - ☐ การให้ประโยชน์เชิงวิชาการ
 - ☐ การให้ประโยชน์ทางอื่น
- (โปรดระบุรายละเอียด)

กระบวนการผลักดันผลงานออกสู่การใช้ประโยชน์

ผลงานวิจัยในครั้งนี้ก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน ประกอบด้วย ผู้บริหารเทศบาลตำบลวังยาง
สมาชิกสภาเทศบาลตำบลวังยาง คณะกรรมการชุมชน กำนันผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ ในการค้นหาทุนทางสังคมที่มีอยู่ใน
พื้นที่ตำบลวังยางในด้านต่างๆ ที่สามารถนำมาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวชุมชน พบว่าชุมชนตำบลวังยางมี
ศักยภาพหลายด้าน เช่น การคมนาคม มีถนนหนทางที่สามารถเข้าถึงพื้นที่ได้หลายเส้นทาง ทั้งถนนทางหลวง
แผ่นดินหมายเลข 340 และถนนสายรองที่กระจายอยู่ทั่วไปในพื้นที่ตำบลวังยาง ด้านการประกอบอาชีพส่วนใหญ่
เป็นการประกอบอาชีพด้านการเกษตรมีมากกว่า 90 เปอร์เซ็นต์ของประชากรทั้งหมด โดยเฉพาะการทำนาข้าวซึ่ง
เป็นพื้นที่ปลูกข้าวที่สำคัญในประเทศไทย คือ จังหวัดสุพรรณบุรี และที่ตำบลวังยางเป็นพื้นที่ปลูกแหล่งใหญ่ที่สุด
ประกอบกับการปลูกพืชหมุนเวียน เช่น นาข้าว-นาถั่ว-นาไม้พริก และการทำสวนผลไม้หลากหลายการเกษตรอื่นๆ อีก
หลายชนิด รวมทั้งศักยภาพทางสภาพของพื้นที่ เช่น น้ำวัง-แม่วังหัวหิน คลองส่งน้ำ-คันไม้ และสภาพความ

เป็นอยู่ของชุมชน รวมทั้งภูมิปัญญาชาวบ้าน เกิดเป็นข้อเสนอร่วมของชุมชนในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยชุมชนเชิงเกษตร และใช้กิจกรรมการทำนาหัวเป็นจุดขายหลักของพื้นที่ให้นักท่องเที่ยวได้มาสัมผัสวิถีชีวิตการทำนาหัวของคนวังยาง ซึ่งกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนครั้งนี้ส่งผลให้เกิดการมีรายได้เสริมของชุมชน จากการบริหารพานักท่องเที่ยวหนึ่งรถขึ้นคันเข้าพื้นที่กิจกรรมการท่องเที่ยว คนในชุมชนรวมทั้งเยาวชนได้รับค่าตอบแทนในการเป็นวิทยากรและไกด์ท่องเที่ยว ผลผลิตทางการเกษตรและผลิตภัณฑ์ otom ได้มีการจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว เป็นการช่วยส่งเสริมคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนให้ดีขึ้น เกิดเป็นนโยบายสาธารณะระดับชุมชนเสนอให้บรรจุไว้ในแผนพัฒนาสี่ปี พ.ศ. 2561 – 2564 ของเทศบาลตำบลวังยาง ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน ส่งผลให้เกิดการวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวในระยะต่อไป เช่น การอบรมหลักสูตรการผลิตสื่อท่องเที่ยวด้วย smart phone และพัฒนาทักษะการเป็นนายทศความเพื่อประชาชนพันธุ์ด้านการท่องเที่ยว การจัดทำสถานที่จำหน่ายสินค้าชุมชน จัดทำจุด land mark เพื่อบริการนักท่องเที่ยว จัดทำแปลงสาธิตการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้แบบครบวงจร มีกิจกรรมการเป็นเจ้าบ้านที่ดีของเยาวชนและประชาชน การสร้างต้นกล้าวิสาหกิจชุมชน การสืบสวนสืบค้นวัฒนธรรมพื้นบ้าน เป็นต้น.....

ข้าพเจ้าขอลงนามในหนังสือรับรองการใช้ประโยชน์ เพื่อเป็นหลักฐานการดำเนินงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์
ไปใช้ประโยชน์ ของคณะ ศิลปศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

ลงลายมือชื่อ
(นายสงวน สว่างปัญญา)
ตำแหน่ง ...รองนายกเทศมนตรีตำบลวังยาง.....
วันที่...../...../.....

ตราประทับของหน่วยงาน (ถ้ามี)

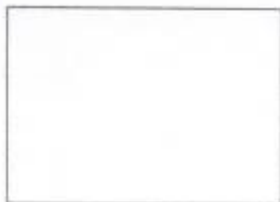
หนังสือรับรองการดำเนินงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ไปใช้ประโยชน์ จากหน่วยงานภายนอก
ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว) ดร. จันทรีเพ็ญ วรรณโณ
ตำแหน่ง (ระดับผู้บริหาร ขององค์กร/หน่วยงาน) อ.พิเศษ
ชื่อหน่วยงาน สาขาวิชา ทัศนศิลป์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล สุวรรณภูมิ
สถานที่ตั้ง 150. ถ. ขนอม อ.ลำลูกกา จ.ปทุมธานี
โทรศัพท์ 097-1969929 โทรสาร - อีเมล Jawannarakso@gmail.com
ขอรับรองว่าได้นำผลงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ไปใช้ประโยชน์ เรื่อง การพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอน
โดยจัดทำแบบฝึกหัด ทดสอบ และสื่อการเรียนรู้ เพื่อพัฒนา และส่งเสริมการเรียนรู้
นักเรียนในชั้นเรียน สาขาวิชา ทัศนศิลป์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล สุวรรณภูมิ
ซึ่งเป็นผลงานของ สาขาวิชา
คณะ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
มาใช้ประโยชน์ในองค์กร/หน่วยงาน/กลุ่มของข้าพเจ้า โดยใช้ในระหว่างวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2561 ถึงวันที่
15 กุมภาพันธ์ 2561 (เพื่อให้ผลผลิตในด้านต่อไปนี้ (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)
☐ การใช้ประโยชน์เชิงสาธารณะ
☐ การใช้ประโยชน์เชิงนโยบาย
☐ การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์
☒ การใช้ประโยชน์เชิงวิชาการ
☐ การใช้ประโยชน์ทางอื่น
(โปรดระบุรายละเอียด)

กระบวนการหลักต้นผลงานออกสู่การใช้ประโยชน์

นำผลผลิตที่ทำแบบฝึกหัด ข้อสอบ และสื่อการเรียนรู้
มาสอน และใช้เพื่อพัฒนา และส่งเสริมการเรียนรู้
นักเรียนในชั้นเรียน สาขาวิชา ทัศนศิลป์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
สุวรรณภูมิ

ข้าพเจ้าขอลงนามในหนังสือรับรองการใช้ประโยชน์ เพื่อเป็นหลักฐานการดำเนินงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ไปใช้
ประโยชน์ ของคณะ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
สุวรรณภูมิ

ลงลายมือชื่อ

ศ.ดร. นันทิมา นนทิก
ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตร
วันที่ 2, 20, 61

ตราประทับของหน่วยงาน (ถ้ามี)

คำชี้แจงเพิ่มเติม

งานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ที่นำไปใช้ประโยชน์ หมายถึง งานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ที่ได้นำไปใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ในโครงการ โครงการวิจัย และรายงานการวิจัยอย่างถูกต้อง สามารถนำไปสู่การแก้ปัญหาได้อย่างเป็นรูปธรรม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการประยุกต์ใช้กับกลุ่มเป้าหมายโดยมีหลักฐานปรากฏชัดเจนถึงการนำไปใช้จนก่อให้เกิดประโยชน์ได้จริงอย่างชัดเจน ตามวัตถุประสงค์และ/หรือ ได้การรับรองการใช้ประโยชน์จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีหลักฐานเชิงประจักษ์หรือการรับรอง/การตรวจรับงานโดยหน่วยงานภายนอกสถานศึกษา

ประเภทของการใช้ประโยชน์จากของงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ ที่สามารถนำไปสู่การแก้ปัญหาได้อย่างเป็นรูปธรรม มีดังนี้

1. การใช้ประโยชน์เชิงสาธารณะ เช่น ผลงานวิจัยที่นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่สาธารณชนในเรื่องต่างๆ ที่ทำให้คุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจของประชาชนดีขึ้น ได้แก่ การใช้ประโยชน์ด้านสาธารณสุข ด้านการบริหารจัดการสำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยภาคประชาชน ด้านศิลปะและวัฒนธรรม ด้านวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น
2. การใช้ประโยชน์ในเชิงนโยบาย เช่น ใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยเชิงนโยบายในการนำไปประกอบเป็นข้อมูลการประกาศใช้กฎหมาย หรือกำหนดมาตรการ กฎเกณฑ์ต่างๆ โดยองค์กร หรือ หน่วยงานภาครัฐ และเอกชน เป็นต้น
3. การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ เช่น งานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ที่นำไปสู่การพัฒนาสิ่งประดิษฐ์ หรือผลิตภัณฑ์ซึ่งก่อให้เกิดรายได้ หรือนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เป็นต้น
4. การใช้ประโยชน์เชิงวิชาการ เช่น การใช้ประโยชน์ในการให้บริการวิชาการ(สอน/บรรยาย/ฝึกอบรม) การใช้ประโยชน์ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน การเขียนตำรา แบบเรียน การใช้ประโยชน์ในด้านการให้บริการ หรือเป็นงานวิจัยเพื่อต่อยอดโครงการวิจัย เป็นต้น
5. การใช้ประโยชน์ทางอ้อมของงานสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นการสร้างคุณค่าทางจิตใจ กระตุ้นจิตใจก่อให้เกิดสุนทรียภาพ สร้างความสุข เช่น งานศิลปะที่นำไปใช้ในโรงพยาบาล ซึ่งได้มีการศึกษาและการประเมินไว้